

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління

Кафедра Економіки і права

Освітній ступінь Бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ

«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Пікути Андрія Юрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Економіко-правові засади забезпечення господарської діяльності підприємства

керівник роботи Тимченко Олександр Іванович, старший викладач

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «5» грудня 2022 року № 865-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 07 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити).

Розділ 1. Теоретичні засади забезпечення господарської діяльності підприємства.

1.1. Економічна сутність господарської діяльності підприємства. 1.2. Механізм

забезпечення господарської діяльності підприємства. 1.3. Методика оцінки

господарської діяльності підприємства. 1.4. Правове забезпечення господарської

діяльності підприємства. Розділ 2. Аналіз господарської діяльності ТОВ

«Павлівський пивзавод». 2.1. Історія підприємства та технології пивоваріння

2.2. Аналіз показників діяльності підприємства. 2.3. Оцінка фінансового стану

підприємства. 2.4. Аналіз господарської діяльності підприємства. 2.5. Правові

аспекти забезпечення діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод». Розділ 3. Шляхи

вдосконалення механізму забезпечення господарської діяльності ТОВ «Павлівський

пивзавод». 3.1. Напрями удосконалення механізму забезпечення господарської

діяльності підприємства. 3.2. Диверсифікація виробництва продукції підприємства з

метою покращення показників господарської діяльності. 3.3. Вплив запропонованого

заходу на основні показники діяльності

5. Перелік графічного матеріалу презентаційний матеріал: 14 слайдів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Підрозд. 1.4	Соловйова Аліна Миколаївна, д.ю.н., професор	14.02.2022	01.03.2023
Підрозд. 2.5	Соловйова Аліна Миколаївна, д.ю.н., професор	29.04.2023	10.05.2023

7. Дата видачі завдання _____ 5 грудня 2022 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	20.12.2022 р.	виконано
2	Написання розділу 1	12.02.2023 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	15.04.2023 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	14.05.2023 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	20.05.2023 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	.06.2023 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.06.2023 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	19.06.2023 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Пікута А.Ю. _____
(прізвище та ініціали)

Тимченко О.І. _____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Пікута А.Ю. Економіко-правові засади забезпечення господарської діяльності підприємства. Київ. НУХТ 2023.

Представлена кваліфікаційна робота присвячена вивченню економіко-правових засад забезпечення господарської діяльності підприємства. Головною метою дослідження є аналіз особливостей економіко-правового забезпечення, спрямованого на ефективне функціонування підприємства.

У роботі були проаналізовані наукові засади, які лежать в основі забезпечення господарської діяльності підприємства. Розглянуті ключові аспекти, такі як управління ресурсами, планування та контроль, фінансове забезпечення, аналіз ринкових умов та конкурентоспроможності.

Також проведений аналіз правових аспектів, що регулюють діяльність ТОВ «Павлівський пивзавод». Визначено нормативні вимоги, що стосуються документації, фінансової звітності та контролю на підприємстві.

У рамках дослідження здійснено фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод», що дозволило виявити сильні та слабкі сторони підприємства. Запропоновано впровадження нової продукції з метою підвищення доходності та розширення асортименту продукції підприємства.

Отже, дана кваліфікаційна робота містить актуальні висновки та рекомендації щодо економіко-правового забезпечення господарської діяльності підприємства. Вона є корисною для спеціалістів у галузі економіки, права та управління, а також для підприємств, які зацікавлені в удосконаленні своєї діяльності та підвищенні ефективності управління.

Ключові слова: господарська діяльність, забезпечення господарської діяльності, діяльність підприємства, фінансово-економічний аналіз, правове забезпечення діяльності підприємства.

ABSTRACT

Pikuta A.Yu. Economic and legal principles of ensuring the economic activity of the enterprise. Kyiv. NUHT 2023.

The presented qualification work is devoted to the study of the economic and legal principles of ensuring the economic activity of the enterprise. The main goal of the study is to analyze the features of economic and legal support aimed at the effective functioning of the enterprise.

The paper analyzed the scientific principles that underlie the provision of economic activity of the enterprise. Key aspects such as resource management, planning and control, financial support, analysis of market conditions and competitiveness are covered.

An analysis of legal aspects regulating the activity of Pavlivskyi Pyvzavod LLC was also carried out. Regulatory requirements related to documentation, financial reporting and control at the enterprise are defined.

As part of the study, a financial and economic analysis of the activity of Pavlivskyi Pyvzavod LLC was carried out, which allowed to identify the strengths and weaknesses of the enterprise. It is proposed to introduce new products in order to increase profitability and expand the company's product range.

Therefore, this qualification work contains relevant conclusions and recommendations regarding the economic and legal support of the economic activity of the enterprise. It is useful for specialists in the field of economics, law and management, as well as for enterprises that are interested in improving their operations and increasing the efficiency of management.

Key words: economic activity, support for economic activity, enterprise activity, financial and economic analysis, legal support for enterprise activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність господарської діяльності підприємства	8
1.2. Механізм забезпечення господарської діяльності підприємства	18
1.3. Методика оцінки господарської діяльності підприємства	24
1.4. Правове регулювання господарської діяльності підприємств	32
Висновки до розділу 1	40
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	43
ТОВ «ПАВЛІВСЬКИЙ ПИВЗАВОД»	43
2.1. Історія підприємства та технології пивоваріння	43
2.2. Аналіз показників діяльності підприємства	51
2.3. Оцінка фінансового стану підприємства	57
2.4. Аналіз господарської діяльності підприємства	64
2.5. Правові аспекти забезпечення діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод»	77
Висновки до розділу 2	98
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАВЛІВСЬКИЙ ПИВЗАВОД» ...	101
3.1. Напрями удосконалення господарської діяльності підприємства ...	101
3.2. Диверсифікація виробництва продукції підприємства з метою покращення показників господарської діяльності	109
3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства	120
Висновки до розділу 3	124
ВИСНОВКИ	126
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	132
ДОДАТКИ	137

ВСТУП

Актуальність теми. Господарська діяльність підприємств включає в себе економічні та правові аспекти. Розуміння взаємозв'язку між економічними та правовими засадами є ключовим для успішного функціонування підприємства в складних ринкових умовах. У господарській діяльності підприємств існують численні правові норми, які регулюють їхню роботу. Розуміння цих правових засад є важливим для виконання вимог законодавства, запобігання правовим порушенням та забезпечення взаємодії з державними органами. Знання економічних засад дозволяє підприємствам ефективно планувати, організовувати та контролювати свою господарську діяльність. Розуміння економічних процесів допомагає в управлінні ресурсами, прийнятті рішень щодо ціноутворення, фінансового планування та стратегічного розвитку. У сучасному бізнес-середовищі підприємства зіштовхуються зі складними економічними та правовими викликами. Незнання або неправильне застосування економіко-правових засад може призвести до фінансових втрат, правових порушень та негативних наслідків для підприємства.

Дослідженням економіко-правових засад забезпечення господарської діяльності підприємств займалися багато вчених та експертів у галузі економіки та права, серед них: Олівер Уільямсон, Рональд Коуз, Олівер Харт, Джордж Айкерлоф, Майкл Треббі та інші. Серед українських вчених, які займалися дослідженням в цій галузі: В.В. Короленко, Ю.Г. Левченко, І.В. Бабич, О.М. Логунова, І.М. Луценко, В.О. Березуцький, О.О. Горошко, І.В. Лисенко О.М. Панченко та інші. У той же час ряд питань потребують уточнення та подальшого дослідження, зокрема для діяльності підприємств харчової промисловості.

Метою дослідження є вивчення особливостей економіко-правового забезпечення господарської діяльності підприємства.

Згідно сформульованого завдання у роботі було поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- узагальнено сутність поняття «господарська діяльність», як економічної категорії та з позиції правового регулювання;
- розглянуто механізм забезпечення господарської діяльності та показники її оцінки;
- проаналізовано стан та динаміку показників діяльності та ресурсів ТОВ «Павлівський пивзавод»;
- визначено ефективність діяльності підприємства, вивчено правові документи, які регулюють його діяльність;
- запропоновано напрями та шляхи забезпечення господарської діяльності, обґрунтовано захід щодо диверсифікації виробництва з метою покращення результатів господарської діяльності підприємства та обґрунтовано ефективність даної пропозиції.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Павлівський пивзавод»; товариства, яке було базою переддипломної практики.

Предметом дослідження є особливості економіко-правових засад забезпечення господарської діяльності підприємства, зокрема харчової промисловості.

Методологічною базою роботи стали наукові, навчальні видання, публікації у періодичних виданнях.

Інформаційною базою роботи була звітність ТОВ «Павлівський пивзавод», інформація із офіційних веб-ресурсів та інша статистична звітність.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи викладений на 136 сторінках. Робота містить 8 рисунків, 23 таблиць.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність господарської діяльності підприємства

Дослідження економіко-правових засад забезпечення господарської діяльності підприємства має велику важливість на сучасному етапі в Україні з кількох причин. Дослідження в цій галузі допомагають розробляти та впроваджувати ефективні економічні та правові механізми, що сприяють розвитку підприємництва та стимулюють економічне зростання. Окрім цього вони дозволяють аналізувати та оцінювати існуючу законодавчу базу та регулювання в галузі господарської діяльності, виявляти прогалини та пропонувати необхідні зміни для покращення регуляторного середовища. У контексті євроінтеграції важливим є вивчення та адаптація європейських економіко-правових стандартів для забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку. Дослідження в цій сфері сприяють розумінню ризиків, пов'язаних з господарською діяльністю, та розробці ефективних стратегій їх мінімізації. Вони також сприяють забезпеченню правової безпеки для підприємств, що є важливим чинником для їх стабільності та успішності.

У цілому, дослідження економіко-правових засад забезпечення господарської діяльності підприємства є передумовою розвитку економіки, створенню сприятливого бізнес-середовища, уникнути правових ризиків, досягти стабільності та успіху на ринку та зміцненню правової бази, що сприяє сталому розвитку підприємництва в Україні.

Господарська діяльність відноситься до сукупності дій, процесів та операцій, які здійснюються підприємствами, організаціями або фізичними особами з цілю виробництва, обміну, збуту товарів та послуг, отримання прибутку, задоволення потреб споживачів і забезпечення економічного

розвитку. Основною метою господарської діяльності підприємства є задоволення потреб споживачів шляхом виробництва і надання товарів та послуг.

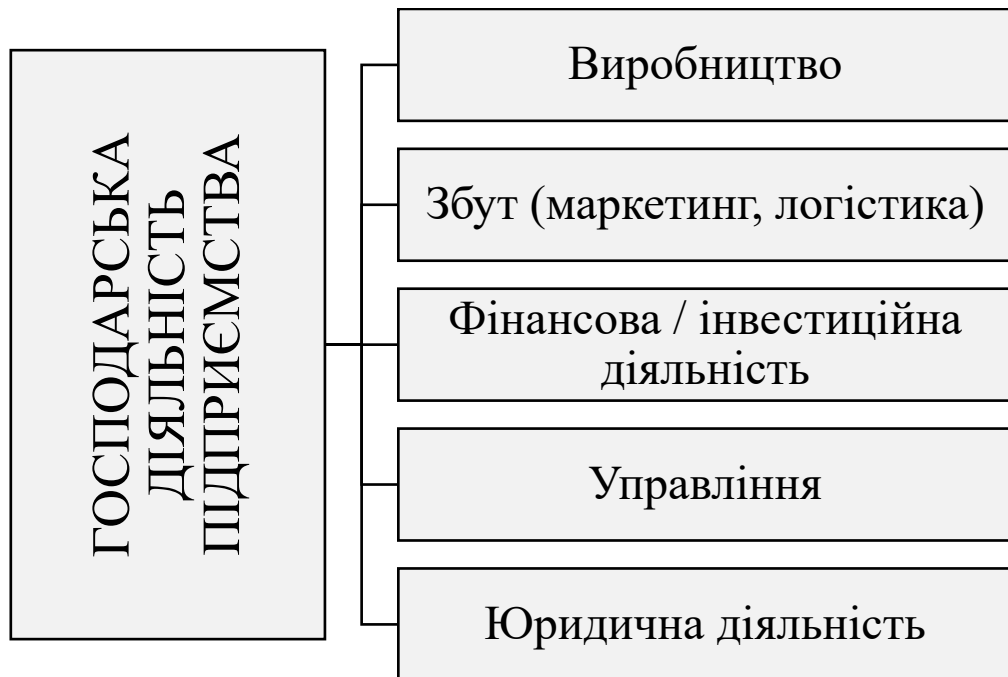

Рис. 1.1. Складові господарської діяльності підприємства.

Господарська діяльність включає в себе такі наступні елементи (рис. 1.1):

Виробництво – це процес створення товарів або послуг за допомогою використання ресурсів, таких як праця, капітал, сировина та технології.

Збут – діяльність з просування та реалізації товарів та послуг на ринку, зокрема маркетингові стратегії, продаж, дистрибуцію та взаємодію з клієнтами.

Фінансова діяльність – полягає в розпорядженні фінансовими ресурсами, зокрема залучення та використання капіталу, планування бюджету, аналіз фінансової стійкості та прибутковості.

Управління – організація та керування ресурсами, процесами та персоналом для досягнення поставлених цілей і результативності діяльності підприємства.

Юридична діяльність – полягає в дотриманні вимог правового регулювання, укладання договорів, врегулювання спорів, забезпечення додержання прав та обов'язків учасників господарських відносин.

Господарська діяльність є важливою складовою економічного розвитку, вона сприяє створенню вартості, забезпечує зайнятість, сприяє розвитку ринків і споживчих потреб, а також сприяє підвищенню життєвого рівня суспільства.

Таблиця 1.1

Основні види господарської діяльності

Вид господарської діяльності	Характеристика
Промислова діяльність	Включає в себе виробництво товарів шляхом перетворення сировини або напівфабрикатів за допомогою машин, обладнання та робочої сили. Промислові підприємства можуть виробляти різноманітні товари, включаючи автомобілі, електроніку, текстиль, харчові продукти тощо.
Сільськогосподарська діяльність	Охоплює вирощування рослин і тварин з метою отримання сільськогосподарської продукції, такої як зерно, овочі, м'ясо, молоко, яйця тощо. Сільськогосподарські підприємства можуть бути розташовані на фермах, садівництвах, птахофабриках, рибогосподарствах тощо.
Торгівельна діяльність	Пов'язана з купівлею та продажем товарів. Торгівельна діяльність може бути оптовою (за участю великих обсягів товарів) або роздрібною (продаж товарів кінцевим споживачам). Вона включає роздрібну торгівлю в магазинах, супермаркетах, інтернет-магазинах, а також оптову торгівлю між підприємствами.
Фінансова діяльність	Пов'язана з управлінням грошовими ресурсами, інвестиціями, кредитуванням, страхуванням та іншими фінансовими операціями. Фінансові установи, такі як банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, здійснюють фінансову діяльність.
Послугова діяльність	Включає надання різних видів послуг, таких як туризм, готельний бізнес, ресторанний бізнес, транспортні послуги, медичні послуги, юридичні послуги, консалтингові послуги, інформаційні та комунікаційні послуги та багато інших.

Вид господарської діяльності - це категорія або класифікація, яка використовується для групування підприємств або організацій за специфічними характеристиками або діяльністю, яку вони здійснюють. Вид

господарської діяльності визначається основними функціями, цілями і характером діяльності підприємства.

Вид господарської діяльності може включати певну галузь економіки, наприклад, промисловість, сільське господарство, торгівлю, фінанси, послуги тощо. Також можуть бути встановлені більш конкретні види, такі як виробництво харчових продуктів, автомобільна промисловість, оптова торгівля тощо.

Класифікація за видами господарської діяльності є важливою для статистичного аналізу, урядових звітностей, регулювання та інших економічних цілей. Вона допомагає у розумінні розподілу ресурсів, конкуренції між підприємствами та визначенні специфічних вимог і регуляцій для кожного виду господарської діяльності.

Господарська діяльність може бути поділена на різні види в залежності від сфери, в якій вона здійснюється. Основні види господарської діяльності надані в таблиці 1.1.

Це лише кілька основних видів господарської діяльності, існує багато інших спеціалізованих галузей та підвидів, що варто враховувати при дослідженні даної теми.

Перехід від індустріальної до постіндустріальної цивілізації супроводжувався помітним ускладненням зовнішнього середовища та структури економічних організацій. Термін «організація» означає «групу людей, діяльність яких свідомо координується для досягнення спільних цілей і завдань». Економічний простір України наразі включає велику кількість фізичних осіб-підприємців та різних типів господарських організацій (включаючи підприємства та їх об'єднання), тобто суб'єктів господарювання (рис. 1.2).

Фізичні особи, зареєстровані як фізичні особи-підприємці, є власниками результатів своєї підприємницької діяльності, несуть відповідальність за борги, пов'язані з її здійсненням, усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернено стягнення на вимогу кредиторів.

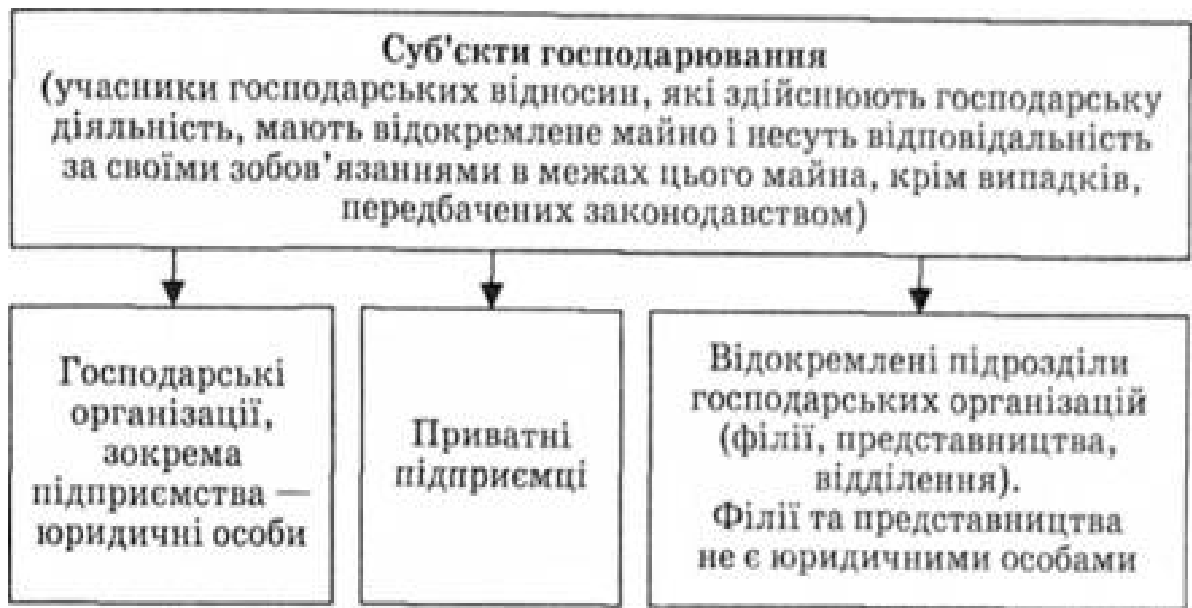

Рис. 1.2. Класифікація суб'єктів господарювання

Юридичною особою визнається організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку, яка може мати у власності відокремлене майно, від свого імені набувати майнових та інших особистих немайнових прав, нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді. Юридична особа відповідає за своїми боргами усім належним їй (переданим їй) майном, якщо інше не встановлено законом. Засновник або власник майна юридичної особи не відповідає за борги цієї особи, а юридична особа не відповідає за борги засновника або власника, крім випадків, встановлених законом або установчими документами юридичної особи.

Діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, здійснюється відповідно до Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів».

Діяльність, пов'язана з охороною особливо важливих об'єктів державної власності (перелік яких визначається в порядку, встановленому Радою Міністрів України), діяльність, пов'язана з проведенням судових, криміналістичних та судово-психіатричних експертиз, діяльність, пов'язана з розробленням, випробуванням, виготовленням та експлуатацією ракет-носіїв,

у тому числі з космічними запусками всіх призначень, провадиться державними підприємствами та організаціями, а ломбардна діяльність може здійснюватися також підприємствами, що перебувають у державній власності.

Діяльність з виробництва бензинів моторних сумішевих з добавками на основі біоетанолу, вироблених з біологічно відновлюваної сировини, якщо вміст біоетанолу в таких бензинах становить понад 2% об'ємних одиниць або етилового третинного бутилового ефіру (ЕТБЕ) понад 5% об'ємних одиниць, здійснюється підприємствами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Діяльність з виробництва біоетанолу здійснюється державними спиртовими заводами, перелік яких визначається Радою Міністрів України. Можна виділити дві групи юридичних осіб, які виконують певну місію відповідно до цілей своєї господарської діяльності:

- підприємницькі (комерційні) - юридичні особи, які функціонують за рахунок власних або залучених коштів і діяльність яких спрямована на отримання прибутку;

- непідприємницькі (неприбуткові) установи/організації - юридичні особи, що існують за рахунок бюджетних коштів або інших джерел.

До непідприємницьких (неприбуткових) установ та організацій належать

- а) установи, створені органами державної влади України, органами місцевого самоврядування та їхніми відповідними бюджетами і фінансуються ними;

- б) благодійні фонди та організації, створені для здійснення благодійної діяльності, зокрема, громадські організації екологічного, медичного, культурного, наукового та іншого спрямування, творчі спілки та політичні партії, науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади

- в) Пенсійні фонди, кредитні спілки та релігійні організації.

г) спілки, асоціації, інші юридичні особи та житлово-будівельні кооперативи, які утримуються за рахунок внесків їх засновників і не займаються підприємницькою діяльністю.

Прихильники системного підходу до аналізу функціонування суб'єктів господарювання характеризують підприємство як комплекс взаємопов'язаних і взаємозалежних частин, організованих таким чином, що вони утворюють єдине ціле (рис 1.3).

Рис. 1.3. Підприємство як суб'єкт господарювання

Підприємства належать до організацій, які здійснюють господарську діяльність в економічному середовищі. Підприємства є основними організаційно-виробничими одиницями національної економіки, які технологічно, регіонально та економічно відокремлені і характеризуються

сукупністю засобів виробництва та робочої сили. З точки зору суспільства, підприємства є основними суб'єктами, метою яких є задоволення потреб громадян у товарах, роботах та послугах. З точки зору власників інвестованого в підприємство капіталу, підприємство - це організація, яка здійснює господарську діяльність, що приносить дохід на вкладений капітал.

Все майно підприємства може належати підприємству, яке є його власником. Підприємство - це організація, яка управляє одним або кількома підприємствами з метою отримання прибутку.

Залежно від сфери діяльності підприємства розрізняють витрати, пов'язані зі звичайною діяльністю, та витрати, зумовлені надзвичайними подіями (наприклад, стихійними лихами, крадіжками тощо). Витрати, пов'язані зі звичайною діяльністю підприємства, класифікуються за сферою діяльності, як показано на рис. 1.4. Об'єктом витрат є вид діяльності, тобто конкретні операції, що здійснюються на підприємстві.

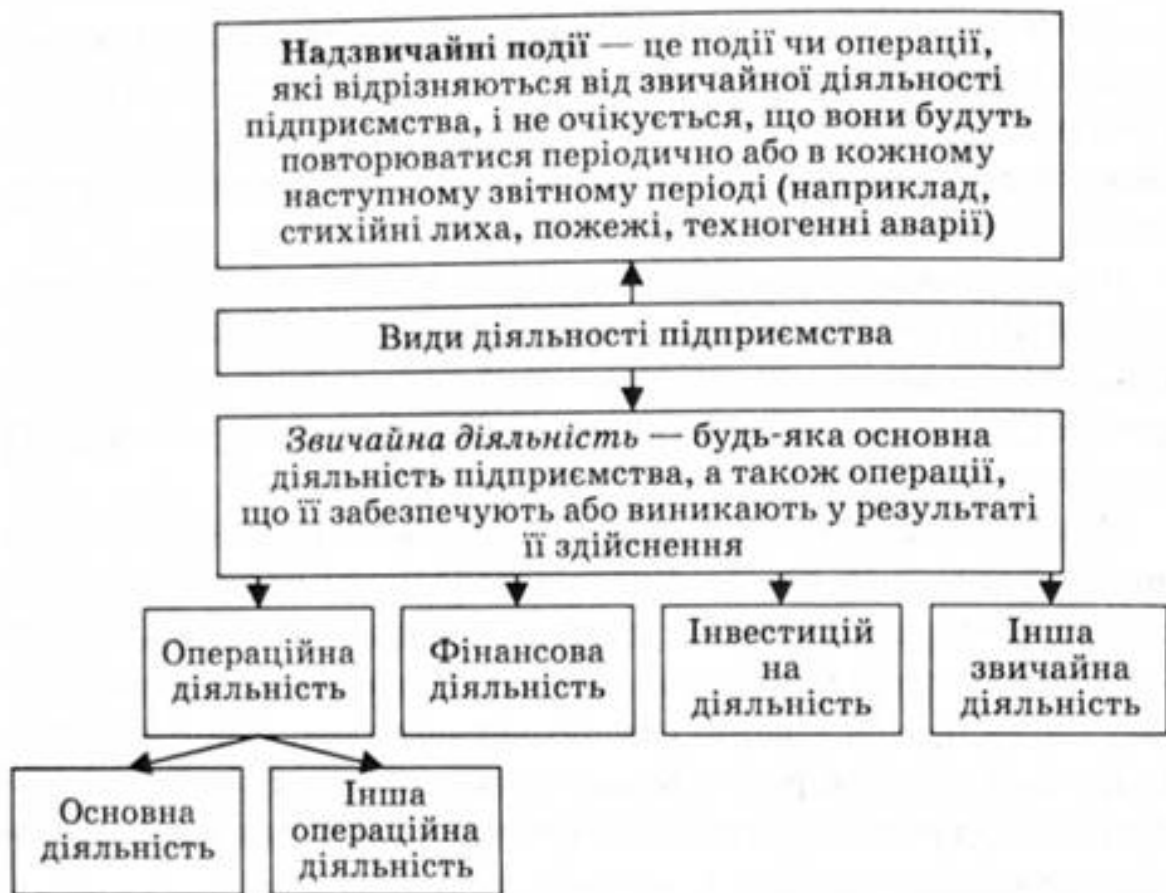

Рис. 1.4. Класифікація видів діяльності підприємства (за Ковальчук І.В.)

Так, як показано на рис. 1.4, виділяють такі види діяльності:

- операційна діяльність - це основна діяльність підприємства, в процесі якої здійснюються статутні операції, тобто інші види діяльності, крім інвестиційної та фінансової. Операційна діяльність - це операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою діяльності підприємства та забезпечують основну частку його доходу;
- фінансова діяльність призводить до змін у розмірі та складі власного та позикового капіталу підприємства (наприклад, у результаті емісії акцій акціонерними товариствами, виплати дивідендів за акціями, отримання та погашення банківських кредитів, сплати відсотків);
- інвестиційна діяльність включає операції з придбання та продажу необоротних активів та фінансових інвестицій, крім еквівалентів грошових коштів. Інвестиційна діяльність включає придбання та продаж основних засобів і нематеріальних активів, інвестиції в акції та облігації та їх продаж, отримання дивідендів та відсотків.

Закон України «Про підприємства в Україні», який втратив чинність 1 січня 2004 року. Визначення підприємства було сформульовано наступним чином Підприємство - це самостійний статутний суб'єкт господарювання, який має права юридичної особи, здійснює виробничу, науково-дослідну і комерційну діяльність з метою отримання прибутку, має печатку, поточні рахунки в установах банків, власне найменування, самостійний баланс і, можливо, товарний знак. Оскільки Закон втратив чинність, ми повинні використовувати визначення підприємства, викладене в Господарському кодексі. Закон визначає підприємство як самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом організації і здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Законом та іншими

актами законодавства. Визначається як. Іншими словами, згідно з Господарським кодексом України, підприємства можуть створюватися як для здійснення підприємницької, так і для некомерційної господарської діяльності.

Тому основам економічної побудови підприємств, що займаються підприємницькою діяльністю, приділяється особлива увага в даному дослідженні. Підприємства в ринковому середовищі повинні самостійно визначати основні цілі та напрями своєї діяльності, розпоряджатися своїми ресурсами і результатами на власний розсуд і для ефективного функціонування розробляти стратегії, що оптимізують пропорції економічної системи, до якої вони належать, за критерієм максимізації їх конкурентної позиції. Жодне підприємство не може досягти переваги над конкурентами за всіма комерційними характеристиками своїх товарів і послуг та за всіма засобами їх просування на ринку. Необхідно вибрати пріоритети і сформулювати стратегію, яка найкраще відповідає тенденціям розвитку ринкової ситуації і максимально використовує сильні сторони компанії. Стратегія розвитку підприємства повинна максимально використовувати наявні конкурентні переваги та створювати нові конкурентні переваги. Конкурентна перевага - це перевага та висока компетентність підприємства порівняно з конкурентами в усіх сферах діяльності та у виробництві продукції. Фактори конкурентної переваги - це конкретні складові зовнішнього або внутрішнього середовища підприємства, які дають йому перевагу над конкурентами в короткостроковій або довгостроковій перспективі.

Стратегія розвитку компанії фактично реалізується в рамках складної ієрархії місія - цілі - завдання - програми. Складовою цієї ієрархії є генеральна мета підприємства, тобто його місія. Кожне підприємство формулює свою місію, визначає свої цілі та відповідає на питання про характер бізнесу, яким воно має намір займатися. По суті, місія - це сконденсований вираз розуміння підприємством сенсу свого існування з власної точки зору, бачення свого місця в ринковому просторі та перспектив розвитку. Місія втілює філософію

підприємства на період, на який розробляється економічна стратегія, а її визначення є відправною точкою для останньої. Місія деталізує поточну ситуацію підприємства і дає орієнтири для визначення його завдань (цілей). Визначення місії та ретельне вивчення зовнішнього середовища допомагають позиціонувати підприємство на ринку. Аналізуючи зовнішнє середовище, компанія може більш чітко визначити найкращу стратегію для цього середовища.

1.2. Механізм забезпечення господарської діяльності підприємства

З розвитком ринкових відносин виникає необхідність визначення рівня ефективності виробничо-фінансової діяльності підприємств.

Наразі фінансовий стан підприємств оцінюється за допомогою таких ключових показників, як прибуток та рентабельність, які визначають економічну стійкість підприємства. У загальному вигляді стійкість господарюючого суб'єкта означає, що господарська діяльність досягає очікуваних результатів в умовах даної економічної системи.

Як свідчить аналіз літератури з менеджменту, в процесі еволюції соціально-економічних структур змінюються форми власності, які визначають методи, що використовуються для управління суб'єктами господарювання.

Ці суб'єкти господарювання виникали, розвивалися і зникали. Стійкість кожного етапу розвитку суб'єктів господарювання визначається методами господарювання. Методи господарювання мають свої особливості, підходи, механізми та критерії оцінки результатів господарської діяльності в різних економічних системах.

Наразі розрізняють три основні типи аналітичних моделей, залежно від мети дослідження: описовий (коли потрібно проаналізувати фактичний стан суб'єкта господарювання), нормативний (коли фактичні дані порівнюються з плановими) та прогнозний аналіз.

Прогностичний (при обґрунтуванні перспектив підвищення економічної стійкості підприємства).

Моделі описового аналізу включають набір показників, які є основою для оцінки фінансового стану підприємства і базуються на даних фінансової звітності. Ці показники використовуються для розробки балансу, представлення фінансової звітності в різних аналітичних розрізах, її вертикального та горизонтального аналізу, розробки системи аналітичних коефіцієнтів та аналітичних записок. Результати розрахунку цього набору показників дають можливість оцінити ділову активність підприємства за певний період часу.

Моделі нормативного аналізу дають можливість порівняти фактичні результати діяльності підприємства з очікуваними результатами, розрахованими на основі бюджету. Ці моделі аналізу використовуються для оцінки внутрішніх фінансових ресурсів. Для кожної статті витрат встановлюються критерії для кожного процесу, виду продукції та центру відповідальності, а також аналізуються відхилення від цих критеріїв. Моделі предиктивного аналізу використовуються для прогнозування прибутку та майбутнього фінансового стану компанії. У цьому випадку найважливішим є розрахунок критичної точки продажів, підготовка прогнозової фінансової звітності та побудова моделі динамічного та ситуаційного аналізу.

Розглядаючи зміст організаційно-економічних механізмів управління підприємством в сучасній економіці, слід зазначити, що їх складові є ідентичними в різних економічних системах. Однак принципи і методи управління, що застосовуються в соціально-економічних системах, впливають на зміст блоків організаційно-економічного механізму управління господарською діяльністю підприємств. Наприклад, в умовах планової економіки ціноутворення, планування та фінансування мали переважно директивний характер, тоді як зараз ці елементи є директивними (табл. 1.2).

Отже, організаційно-економічний механізм управління господарською діяльністю підприємств - це сукупність підсистем соціально-економічних та

організаційно-економічних відносин, що складається з блоків та елементів, які відповідають їх змісту.

З урахуванням особливостей, які виконують елементи організаційно-економічного механізму управління господарською діяльністю підприємств у різних економічних системах, визначено переваги соціально-економічної системи, що формується (соціально-орієнтованої економіки), та можливості їх використання для вдосконалення організаційно-економічного механізму управління господарською діяльністю підприємств.

Таблиця 1.2

Особливості наповнення елементів організаційно-економічного механізму управління в різних суспільно-економічних системах.

Елементи організаційно-економічного механізму	Суспільно-економічна система	
	Планова економіка	Ринкова, соціально орієнтована економіка
Планування	Централізоване, шляхом державних замовлень, обов'язкове для виконання	Індикативне, основане на договорах.
Фінансування	Бюджетне (державне)	Власні засоби; використання позичкових засобів; частково бюджетне, в залежності від форми власності і національного значення підприємства.
Ціноутворення	Централізоване	Ринкове, на основі врахування попиту і пропозиції.
Постачання (матеріальне-технічне)	З централізованих фондів.	На основі договорів з постачальниками; з використанням оптової і біржової торгівлі.
Організація виробництва, менеджмент	З переважанням адміністративних методів.	З переважанням економічних методів.
Рівень заробітної плати	Розрахунок по нормативам.	На підставі кінцевого результату діяльності господарюючого суб'єкту.

Одним із визначальних чинників рівня управління підприємством є специфіка організаційно-економічних механізмів у різних соціально-економічних системах. Наприклад, якщо порівнювати планову та соціалістичну економіку, то в останній є багато особливостей в організаційно-економічних механізмах управління. Виявивши та врахувавши ці особливості,

можна вдосконалити існуючі організаційно-економічні механізми управління господарською діяльністю підприємств.

Механізм забезпечення господарської діяльності підприємства - це комплекс взаємопов'язаних елементів, процесів та інструментів, які спрямовані на ефективне функціонування підприємства, досягнення його цілей і забезпечення стабільного розвитку.

Основні складові механізму забезпечення господарської діяльності підприємства включають:

1. Організаційну структуру: встановлення внутрішньої організаційної структури підприємства, розподіл функцій та повноважень між підрозділами і працівниками.
2. Управлінські процедури: розроблення та застосування ефективних управлінських процедур, таких як планування, контроль, координація, прийняття рішень та оцінка результатів.
3. Фінансове забезпечення: залучення та використання фінансових ресурсів для фінансування господарської діяльності, включаючи капіталовкладення, фінансування оборотних коштів, управління ризиками та оптимізацію фінансових ресурсів.
4. Управління персоналом: формування ефективної системи управління персоналом, включаючи підбір, навчання, мотивацію, оцінку та розвиток працівників.
5. Виробничі процеси: планування та організація виробничих процесів, забезпечення якості продукції або надання послуг, оптимізація виробничих потоків та раціоналізація використання ресурсів.
6. Маркетинг та збут: розроблення стратегій маркетингу, аналіз ринку, планування та реалізація маркетингових заходів, забезпечення ефективного збуту продукції або послуг.
7. Юридичне забезпечення: дотримання вимог законодавства та укладання правових угод, захист прав і інтересів підприємства, управління ризиками та виконання правових норм.

Ці складові взаємодіють між собою і спрямовані на забезпечення ефективного функціонування, конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства в умовах ринкової економіки.

Створення механізму забезпечення господарської діяльності підприємства включає кілька етапів. Загальний порядок дій при його створенні зображений на рис. 1.5.

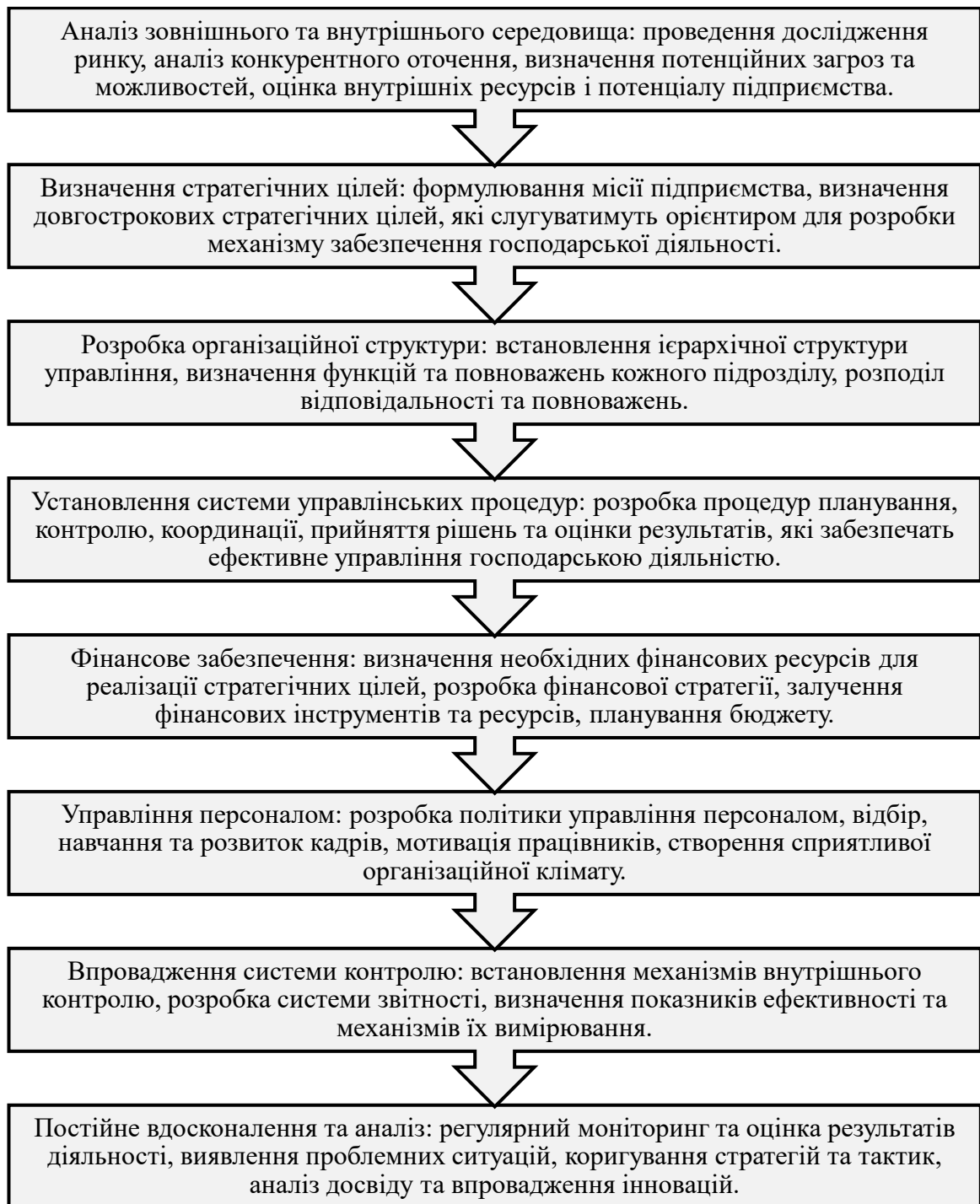

Рис. 1.5. Етапи створення механізму забезпечення господарської діяльності.

Цей порядок створення механізму забезпечення господарської діяльності може варіюватися залежно від специфіки підприємства та його цілей.

Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства включає ряд взаємопов'язаних етапів та процесів. Наведемо їх в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Складові механізму забезпечення господарської діяльності

Елемент механізму	Характеристика елемента
Планування	Механізм забезпечення господарської діяльності розпочинається з розробки стратегічного та оперативного планування. Це включає визначення мети, цілей та завдань, а також розробку конкретних планів дій для досягнення їх.
Організація	механізм передбачає налагодження оптимальної організаційної структури, розподіл завдань та повноважень між підрозділами, установлення комунікаційних каналів та зв'язків, а також створення системи контролю.
Управління ресурсами	механізм забезпечення господарської діяльності передбачає раціональне використання різних ресурсів, таких як фінансові, матеріальні, трудові та інтелектуальні ресурси. Це включає планування бюджету, управління постачанням, кадрами та іншими ресурсами.
Координація	ефективне функціонування механізму вимагає координації дій між різними підрозділами та працівниками підприємства. Це забезпечує взаємодію, спільну спрямованість та вирішення конфліктів.
Контроль	механізм передбачає систему контролю за виконанням запланованих завдань та досягненням поставлених цілей. Це включає збір, аналіз та оцінку інформації про результати діяльності підприємства, виявлення відхилень та прийняття коригувальних заходів
Аналіз та вдосконалення	механізм передбачає постійний аналіз результатів господарської діяльності, ідентифікацію проблемних ситуацій та вдосконалення стратегій та тактик. Це допомагає підприємству адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі та підвищувати ефективність своєї діяльності.

Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства є постійним циклічним процесом, який дозволяє підтримувати

ефективність та стабільність діяльності підприємства в умовах змінного середовища.

Отже, механізм забезпечення господарської діяльності підприємства відіграє важливу роль у забезпеченні успішної й стабільної роботи підприємства, його стійкості, конкурентоспроможності та успішності. Це комплексний підхід, який охоплює планування, контроль, координацію, аналіз та вдосконалення діяльності підприємства. Він включає систему взаємопов'язаних процесів, які сприяють досягненню поставлених цілей та оптимальному використанню ресурсів.

1.3. Методика оцінки господарської діяльності підприємства

Підвищення ефективності має важливе значення. Керівництво бізнесу, а особливо його власники, повинні постійно контролювати його ефективність. Менеджмент отримує винагороду за ефективне управління економікою, а власники прагнуть максимізувати прибуток на капітал та успіх своїх бізнес-операцій. Залежно від стадії розвитку підприємства, мета такого моніторингу може бути різною. Якщо після першого року роботи новоствореного підприємства інвестори задаються питанням, чи не прийняли вони неправильне інвестиційне рішення, оцінка діяльності має на меті визначити привабливість такого підприємства (для сторонніх інвесторів, якщо потрібен додатковий капітал). На основі оцінки досліджуються резерви зростання ефективності для визначення доцільності перспектив розвитку існуючих операцій або необхідності зміни напрямку бізнес-зусиль. Ефективність можна контролювати за допомогою показників діяльності підприємства.

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідних критеріїв ефективності та формуванням системи показників. Для визначення загальної ефективності підприємства необхідно враховувати низку факторів. Можна створити показники ефективності для кожного виду ресурсів або для всіх ресурсів

разом. Розраховані показники порівнюються з показниками попереднього періоду, який називається базовим періодом, або з новими значеннями норми прибутку на капітал на ринку.

Оцінки ефективності можуть проводитися для конкретних цілей (оцінка розвитку бізнесу, оцінка доцільності капітальних вкладень), для конкретних споживачів такої інформації (власників, менеджерів та іншого персоналу підприємства), для конкретних рівнів всередині підприємства (можна оцінювати ефективність діяльності підприємства в цілому, або ефективність використання конкретної групи його активів), проводиться на підприємствах різних розмірів та організаційно-правових форм, в публічних компаніях (цінні папери яких обертаються на ринку) та в приватних компаніях.

1. Узагальнюючі показники - показники першого рівня (визначають ефективність використання відразу всіх ресурсів підприємства):

1.1. Рентабельність активів

$$\left(\frac{\text{Прибуток}}{\text{Середні активи}} \right)$$

1.2. Рентабельність власного капіталу

$$\left(\frac{\text{Прибуток}}{\text{Власний капітал}^*} \right)$$

1.3. Рентабельність інвестованого капіталу, тобто капіталу, який використовується на підприємстві

$$\left(\frac{\text{Прибуток}}{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}} \right)$$

1.4. Рентабельність продукції

$$\left(\frac{\text{Прибуток від реалізації продукції}}{\text{Поточні витрати}} \right)$$

1.5. Рентабельність продажу

$$\left(\frac{\text{Прибуток від реалізації продукції}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}} \right)$$

1.6. Рентабельність операційної діяльності

$$\left(\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Операційні витрати}} \right).$$

Власний капітал - це капітал, вкладений у бізнес власниками підприємства, який складається з таких частин:

- капітал, який був інвестований при заснуванні підприємства (статутний капітал);
- додатково вкладений капітал. У процесі додаткової емісії акції часто продаються за ціною, що перевищує номінал. При цьому в статутному капіталі відображається тільки номінал, а до додаткового вкладеного капіталу потрапляє різниця між ринковою і номінальною цінами;
- нерозподілений прибуток - це чистий прибуток після сплати дивідендів, тобто після того, як власник вилучив певну його частку;
- резервний капітал.

Якщо перші три показники є більш інформативними для власників підприємства, то останні три є важливими для його менеджерів у процесі здійснення економічного управління підприємством.

Вимоги до рентабельності капіталу багато в чому визначаються вартістю залученого капіталу, помноженою на ризик. Тому від країн, що розвиваються, очікується більше значення рентабельності, ніж від розвинутих. Якщо, наприклад, у Західній Європі можна залучити гроші інвесторів, маючи рентабельність капіталу 5-10 %, то обґрунтування інвестиційних проектів у пострадянському просторі потребує значно більшої очікуваної рентабельності (20-30 %) внаслідок існування ризику, пов'язаного з країною інвестування. Проте все ж таки критерій оцінки рентабельності повинен бути закладений саме стратегією розвитку підприємства. Дуже часто рівень рентабельності для підприємства є на певному етапі другорядним, коли в короткостроковому періоді основне його завдання полягає в завоюванні частки ринку або збільшенні обсягів продажу.

3. Показники другого рівня характеризують ефективність використання окремих видів ресурсів і дають змогу менеджерам зосередити увагу на використанні окремого ресурсу. Доцільно аналізувати їх динаміку, а не абсолютний рівень, оскільки абсолютне значення, наприклад рентабельності основних чи оборотних засобів, не можна порівнювати з альтернативною доходністю, наприклад за банківськими депозитами, оскільки отриманий підприємством прибуток є результатом функціонування не лише одного виду активів підприємства, а всієї їх сукупності. Вивчення динаміки зазначених показників може виявити, з ефективною використання яких активів у підприємства виникає найбільше проблем.

Власний капітал - це капітал, інвестований у бізнес власниками компанії і складається з наступних частин:

- капітал, інвестований під час заснування компанії (статутний капітал);
- додатково інвестований капітал. Під час додаткових емісій акції часто продаються за ціною, вищою за номінальну вартість. У цьому випадку в статутному капіталі відображається лише номінальна вартість, тоді як додатковий вкладений капітал включає різницю між ринковою та номінальною ціною;
- нерозподілений прибуток - чистий прибуток після виплати дивідендів, тобто після того, як власники повернули певну частку;
- резервний капітал.

Якщо перші три показники є більш вигідними для власників підприємства, то останні три показники важливі для його керівництва в процесі господарської діяльності.

Потреба в капіталі здебільшого визначається вартістю капіталу, помноженою на ризик. Тому очікується, що країни, які розвиваються, досягнуть вищих показників прибутковості, ніж розвинені країни. Наприклад, у Західній Європі інвестори можуть залучати кошти з нормою прибутку на капітал 5-10%, тоді як обґрунтування інвестиційних проектів на пострадянському просторі вимагає набагато вищої очікуваної норми прибутку

(20-30%) через ризики, пов'язані з країною-інвестором. Тим не менш, критерії оцінки прибутковості повинні бути визначені в стратегії розвитку компанії. Дуже часто рівень прибутковості є другорядним для компаній на певному етапі їхнього розвитку, коли головним завданням у короткостроковій перспективі є завоювання частки ринку або збільшення обсягів продажів.

3. показники другого рівня характеризують ефективність використання окремих видів ресурсів і дозволяють керівництву сфокусуватися на використанні конкретних ресурсів. Це пов'язано з тим, що абсолютний показник рентабельності, наприклад, основних або оборотних активів не можна порівнювати з показником рентабельності, наприклад, банківських депозитів. Вивчаючи динаміку цих показників, можна визначити, з якими активами у компанії найбільше проблем з ефективністю використання.

Показники ефективності використання основних засобів:

- віддача основних засобів:

$$V_{\text{оз}} = \frac{ВП}{ОЗ},$$

де ВП - річний обсяг виробленої продукції у вартісних одиницях; ОЗ - середньорічна вартість основних засобів;

- рентабельність основних засобів:

$$R_{\text{оз}} = \frac{П}{ОЗ} \cdot 100,$$

де П - річний прибуток підприємства;

- коефіцієнт використання виробничої потужності:

$$K_{\text{в.п}} = \frac{Q}{M},$$

де Q - річний обсяг продукції в натуральних одиницях; M - середньорічна потужність підприємства.

Показники ефективності використання обігових коштів:

- коефіцієнт обертання:

$$K_{об} = \frac{РП}{О},$$

де РП - дохід від реалізації продукції за період (рік, квартал, місяць);

О - середній залишок обігових коштів підприємства; - рентабельність обігових коштів:

$$R_{об} = \frac{П}{О} \cdot 100;$$

- відносна економія обігових коштів:

$$\Delta O_{\text{економ.}} = \frac{O_0}{РП_0} \cdot РП_1 - O_1,$$

де O_0 і O_1 - середні залишки обігових коштів відповідно в базовому та звітному роках;

$РП_0$ і $РП_1$ - реалізована продукція підприємства відповідно в базовому та звітному роках.

Показники ефективності використання трудового потенціалу підприємства:

- виробіток:

$$W = \frac{Q}{Ч_{\text{середн}}},$$

де $Ч_{\text{середн}}$ - середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу;

- вироблена продукція на одиницю фонду оплати праці:

$$\frac{ВП}{ФОП},$$

де ФОП - річний фонд оплати праці підприємства; - темп зростання продуктивності праці:

$$\frac{W_1}{W_0},$$

де W - рівень продуктивності праці відповідно в базовому та звітному роках.

- відносна економія кількості працівників;

$$\Delta \mathcal{Y}_{\text{відн.}} = \frac{\mathcal{Y}_0}{Q_0} \cdot Q_1 - \mathcal{Y}_1,$$

де \mathcal{Y}_0 - середньооблікова чисельність персоналу відповідно в базовому та звітному роках;

Q_0 - обсяг виробленої продукції відповідно в базовому та звітному роках;

- частка приросту обсягу продукції за рахунок зростання продуктивності праці:

$$\Delta Q_w = \frac{(W_1 - W_0) \cdot \mathcal{Y}_1}{\Delta Q} \cdot 100,$$

де W_0 - рівень продуктивності праці (виробітку) відповідно в базовому та звітному роках;

ΔQ - приріст обсягу виробництва продукції.

Показники ефективності використання нематеріальних активів:

- віддача нематеріальних активів:

$$B_{\text{ма}} = \frac{B\Pi}{HA},$$

де HA - середньорічна вартість нематеріальних активів;

- рентабельність нематеріальних активів:

$$R_{\text{ма}} = \frac{\Pi}{HA} \cdot 100.$$

Показники ефективності інвестицій:

- рентабельність інвестицій:

$$R = \frac{\Pi}{K} \cdot 100$$

- у разі нового будівництва;

$$R = \frac{\Delta\Pi}{K} \cdot 100$$

- у разі розширення або реконструкції підприємства;

- строк окупності інвестицій (T):

$$T = \frac{K}{\Pi_n + A}$$

- у разі нового будівництва;

$$T = \frac{K}{\Delta\Pi_n + \Delta A} \cdot$$

- у разі розширення або реконструкції підприємства,

де A - річна сума амортизаційних відрахувань;

ΔA - приріст річної суми амортизаційних відрахувань в результаті розширення або реконструкції.

На практиці не завжди потрібно визначати результати всіх ресурсів. Деякі підприємства визначають ефективність тих чинників, які вважаються придатними показниками діяльності й успіху підприємства. Визначення загальної ефективності може бути сформульоване як зосередження на обмеженій кількості ресурсів, які в результаті вказують на успіх підприємства.

Проте індивідуальні показники при ізольованому використанні можуть не створювати об'єктивної картини. Зниження ефективності використання одного ресурсу може бути необхідним для підвищення ефективності використання іншого. Такий компроміс бажаний тоді, коли знижуються загальні витрати, але результат буде втрачено, якщо використовувати будь-який частковий показник окремо. Тільки спостерігаючи наслідки зростання загальної ефективності використання всіх ресурсів, менеджери можуть зробити точні висновки про загальний результат ефективності. Через можливість існування компромісного вибору загальний показник

ефективності повинен оцінювати сукупні фінансові наслідки і, отже, має бути фінансовим показником.

Традиційний підхід до оцінювання роботи підприємства не завжди відображає об'єктивну картину його діяльності.

1.4. Правове регулювання господарської діяльності підприємств

Правове регулювання господарської діяльності визначає набір правил, норм і законів, які контролюють та впливають на економічну діяльність підприємств. Його основна мета полягає в забезпеченні порядку, захисті прав та інтересів сторін, прозорості та відповідальності у сфері бізнесу.

Правове регулювання господарської діяльності охоплює різні аспекти, такі як Реєстрація та ліцензування, Корпоративне право, Трудове законодавство, Податкове законодавство, Законодавство про конкуренцію, Законодавство про захист споживачів (див. табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Аспекти правового регулювання господарської діяльності

Реєстрація та ліцензування	Підприємства зазвичай повинні зареєструватися відповідно до вимог законодавства та отримати необхідні ліцензії та дозволи для здійснення своєї діяльності.
Корпоративне право	Регулює статус, управління, функціонування та взаємовідносини між учасниками підприємства. Включає в себе питання створення компаній, правила діяльності акціонерних товариств, обмеженої відповідальності тощо.
Трудове законодавство	Регулює права та обов'язки працівників і роботодавців, включаючи умови праці, заробітну плату, захист праці та вирішення трудових спорів.
Податкове законодавство	Встановлює правила та процедури оподаткування господарської діяльності, включаючи обов'язки зі звітності, податкові ставки та пільги.
Законодавство про конкуренцію	Забезпечує регулювання конкуренції на ринку, запобігає монопольному поведінці та недобросовісним практикам.
Законодавство про захист споживачів	Захищає права споживачів та встановлює вимоги до якості товарів і послуг, маркування, гарантій та відшкодування шкоди.

Правове регулювання господарської діяльності відбувається через систему законів, нормативно-правових актів та встановлених правил, які визначають права та обов'язки підприємств, підприємців, споживачів та інших учасників економічної діяльності. Основні етапи правового регулювання господарської діяльності представлені на (рис. 1.6). Це загальна схема правового регулювання господарської діяльності, але варто зазначити, що процес може відрізнятись в залежності від конкретної країни та її правової системи.

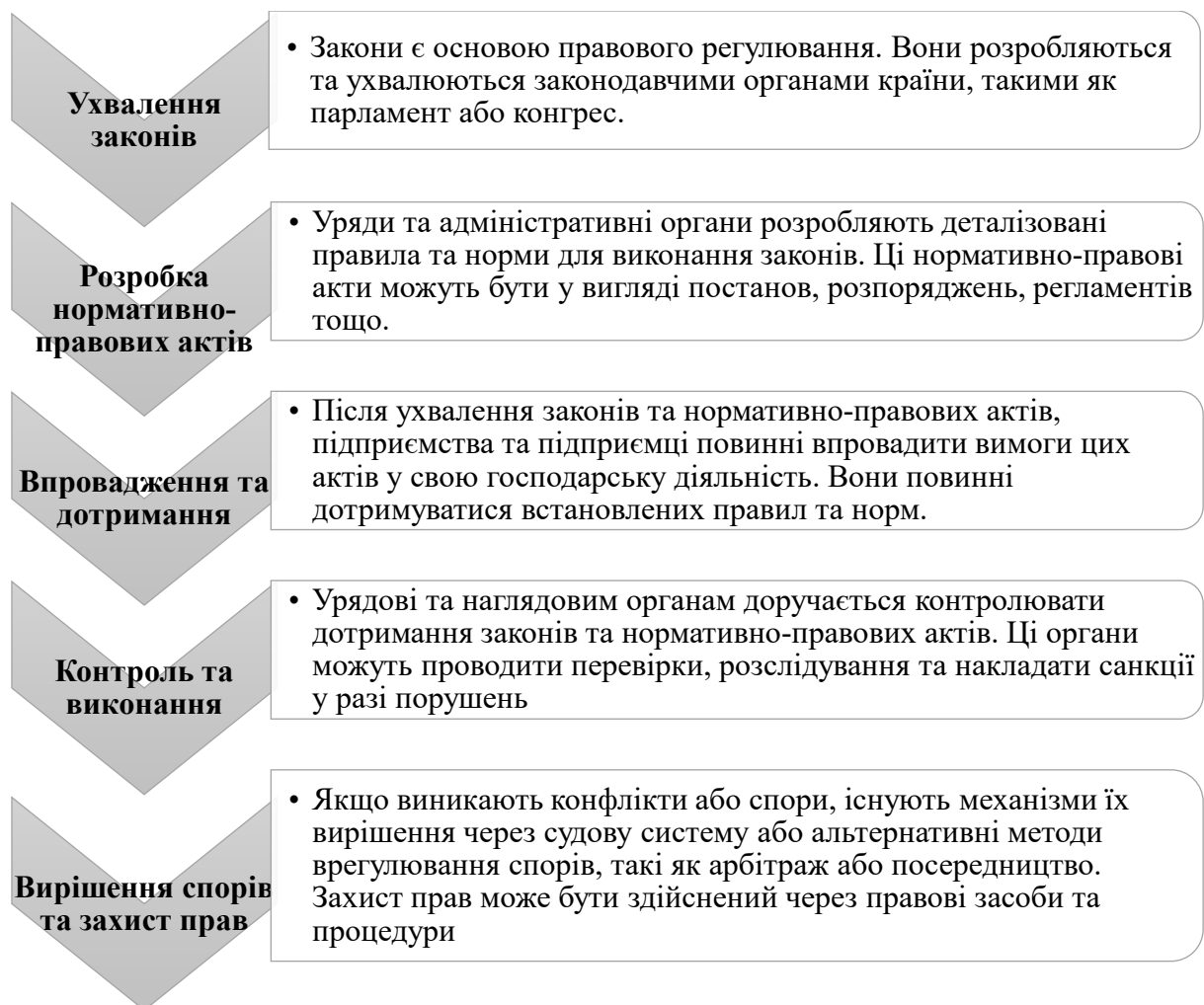

Рис. 1.6. Етапи правового регулювання господарської діяльності

В Україні правове регулювання господарської діяльності здійснюється на основі Конституції України та широкого спектру законів та нормативно-правових актів. Нормативно-правові актами України, які можна представити

за ієрархією, де основним нормативно-правовим актом є Конституція України, далі йдуть кодифіковані нормативно-правові акти (Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Кримінальний кодекс України тощо), закони України, підзаконні нормативно-правові акти, тощо (рис. 1.7).

Рис. 1.7. Ієрархія нормативно-правових актів України.

Основні закони та акти, що стосуються господарської діяльності, включають:

1. Господарський кодекс України. Цей кодекс містить норми, що регулюють господарські відносини, включаючи правовий статус підприємств, укладання та виконання контрактів, правила конкуренції, банкрутство та інші аспекти господарської діяльності.

2. Податковий кодекс України. Цей кодекс містить норми, що стосуються оподаткування господарської діяльності, включаючи податки на прибуток, ПДВ, акцизи та інші податки.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Цей кодекс встановлює відповідальність за порушення господарського законодавства та нормативно-правових актів у сфері економіки.
4. Закон України «Про захист прав споживачів». Цей закон визначає права та обов'язки споживачів, встановлює вимоги до якості товарів та послуг, механізми врегулювання спорів та відповідальність за порушення прав споживачів.
5. Закон України «Про захист економічної конкуренції». Цей закон встановлює правові норми та механізми для захисту конкуренції на ринку, заборону антиконкурентної поведінки, контроль за концентрацією підприємств, боротьбу з недобросовісною конкуренцією та визначає відповідальність за порушення антимонопольного законодавства.
6. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Цей закон має на меті регулювання господарської діяльності з метою запобігання недобросовісній конкуренції та забезпечення рівних умов для суб'єктів господарювання на ринку.
7. Закон України «Про Антимонопольний комітет України». Закон України «Про Антимонопольний комітет України» визначає функції та повноваження Антимонопольного комітету України (АМКУ) щодо правового регулювання господарської діяльності та забезпечення конкуренції на ринку. Цей закон не має окремих статей, але його текст включає ряд положень, які стосуються правового регулювання господарської діяльності.

Наведемо приклади деяких основних статей кодексів та законів, що здійснюють правове регулювання господарської діяльності підприємства (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Основні закони та акти, що стосуються господарської діяльності

Законодавство	Статті
Конституція України [1]	<p>Конституція України не має спеціальних статей, присвячених виключно правовому регулюванню господарської діяльності. Однак, вона встановлює загальні принципи та основи, які мають вплив на господарську діяльність. Деякі з найбільш суттєвих статей Конституції України, що впливають на правове регулювання господарської діяльності, включають:</p> <p>Стаття 13 - Гарантія власності. Вона визначає права власності та захист власників майна, включаючи право на приватну підприємницьку діяльність.</p> <p>Стаття 42 - Свобода підприємництва. Ця стаття забезпечує свободу господарювання та підприємництва, включаючи право на вільний вибір виду діяльності, заснованість на рівних умовах конкуренції та захист підприємницької діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.</p> <p>Стаття 46 - Соціальний захист підприємців. Ця стаття передбачає гарантії соціального захисту підприємців, включаючи право на соціальне страхування, пенсійне забезпечення та інші пільги.</p> <p>Стаття 49 - Конкуренція та заборона монополій. Вона встановлює заборону монополій та регулювання конкуренції на ринку, зокрема, захист споживачів від недобросовісної конкуренції.</p> <p>Стаття 92 - Виключно законами України визначаються: правові засади і гарантії підприємництва, правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання.</p>
Господарський кодекс України [3]	<p>Стаття 1. Предмет господарського кодексу: Визначає загальний предмет регулювання господарського кодексу, який охоплює господарські відносини, підприємницьку діяльність та інші аспекти економічної діяльності.</p> <p>Стаття 7. Підприємницька діяльність: Встановлює правові визначення підприємницької діяльності та регламентує загальні принципи її здійснення.</p> <p>Статті 9-21. Правовий статус підприємства: Регулюють правовий статус підприємства, його організацію, управління, форми власності, правові засади створення та ліквідації підприємства.</p> <p>Статті 22-37. Контракти та угоди: Встановлюють правила укладання та виконання контрактів, включаючи угоди купівлі-продажу, поставки товарів, послуг, транспорту, франчайзингу тощо.</p> <p>Статті 38-47. Конкуренція: Визначають правила конкуренції та боротьби з недобросовісною конкуренцією, включаючи антимонопольне законодавство.</p> <p>Статті 48-63. Банкрутство: Регулюють питання, пов'язані з банкрутством підприємств, процедурами визнання банкрутства, управління банкрутним майном та погашення заборгованості.</p>
Податковий кодекс України [8]	Стаття 18. Об'єкт оподаткування: Визначає об'єкти, які підлягають оподаткуванню, такі як доходи підприємств, прибуток, обороти тощо.

	<p>Стаття 19. Податкові ставки і тарифи: Регулює встановлення податкових ставок і тарифів для різних видів податків, таких як податок на прибуток, ПДВ, податок на додану вартість та інші.</p> <p>Стаття 31. Податкові періоди: Визначає регулярність та порядок подання податкової звітності, зокрема річну, квартальну, місячну звітність.</p> <p>Стаття 39. Податкові пільги: Регулює встановлення пільг та знижок для платників податків, які можуть застосовуватись на підставі законодавства.</p> <p>Стаття 50. Контроль за дотриманням податкового законодавства: Встановлює процедури та повноваження податкових органів для контролю за дотриманням податкового законодавства, проведення податкових перевірок тощо.</p> <p>Стаття 120. Відповідальність за порушення податкового законодавства: Визначає відповідальність за порушення податкових обов'язків, включаючи штрафи, пені та інші санкції.</p>
<p>Кодекс України про адміністративні правопорушення [7]</p>	<p>Стаття 164-1. Порушення порядку здійснення підприємницької діяльності: Регулює порушення вимог щодо реєстрації, ліцензування та інших аспектів підприємницької діяльності.</p> <p>Стаття 164-2. Порушення правил ведення господарської діяльності: Включає порушення вимог щодо реклами, обліку, зберігання документації, додержання стандартів якості та інші норми господарської діяльності.</p> <p>Стаття 164-3. Порушення вимог до захисту прав споживачів: Регулює порушення вимог щодо якості товарів і послуг, недобросовісної конкуренції, неправомірної реклами та інших прав споживачів.</p> <p>Стаття 164-4. Порушення законодавства про фінансові послуги: Стосується порушень вимог щодо надання фінансових послуг, включаючи недобросовісну практику, порушення правил ведення бухгалтерського обліку тощо.</p> <p>Стаття 164-6. Порушення вимог щодо охорони праці: Регулює порушення вимог щодо організації безпечних умов праці та забезпечення безпеки працівників.</p>
<p>Закон України «Про захист прав споживачів» [6]</p>	<p>Стаття 7. Права споживача: Визначає основні права споживача, зокрема право на безпеку товарів і послуг, право на якість, право на інформацію, право на обслуговування та інші права.</p> <p>Стаття 9. Вимоги до товарів і послуг: Встановлює вимоги до якості товарів і послуг, включаючи вимоги щодо безпеки, споживчих властивостей, експлуатаційних термінів тощо.</p> <p>Стаття 12. Інформування споживача: Регулює обов'язок постачальників надавати достатню та точну інформацію про товари та послуги, включаючи інформацію про їх характеристики, ціну, умови використання, гарантії тощо.</p> <p>Стаття 14. Договори з споживачами: Встановлює правила укладання та виконання договорів зі споживачами, включаючи вимоги до договірних умов, правила відмови від договору, правила гарантійного обслуговування тощо.</p> <p>Стаття 19. Заборона недобросовісної комерційної практики: Регулює питання недобросовісної комерційної практики, такої як обман споживачів, неправомірна реклама, недостовірна інформація про товари та послуги.</p>

	Стаття 21. Відповідальність за порушення прав споживача: Визначає відповідальність постачальників товарів і послуг за порушення прав споживачів, включаючи можливі штрафні санкції та компенсацію завданих збитків.
Закон України «Про захист економічної конкуренції» [5]	<p>Стаття 6. Заборона недобросовісної конкуренції: Встановлює заборону недобросовісних конкурентних дій, таких як обман споживачів, неправомірна реклама, зловживання домінантним становищем, порушення конфіденційності комерційної інформації та інші.</p> <p>Стаття 9. Захист конкуренції на ринку: Встановлює правила щодо заборони угод та дій, спрямованих на обмеження конкуренції, таких як картельні угоди, узгоджені дії, монопольні угоди тощо.</p> <p>Стаття 12. Захист від неправомірної конкуренції: Регулює процедури захисту від неправомірних конкурентних дій, включаючи процедуру розгляду скарг, наладження санкцій, відшкодування завданих збитків тощо.</p> <p>Стаття 17. Антимонопольний контроль: Визначає процедури та повноваження антимонопольних органів щодо контролю за дотриманням антимонопольного законодавства, розгляду скарг, здійснення розслідувань та прийняття рішень.</p> <p>Стаття 20. Захист конфіденційної комерційної інформації: Регулює захист конфіденційної комерційної інформації, включаючи встановлення правил щодо її обміну, збереження та використання.</p>
Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [4]	<p>Деякі засадні положення цього закону, що здійснюють правове регулювання господарської діяльності, включають:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заборона недобросовісної конкуренції: Закон встановлює заборону недобросовісних конкурентних дій, таких як обман споживачів, підрив репутації конкурента, неправомірна реклама, порушення конфіденційності комерційної інформації та інші форми недобросовісної конкуренції. 2. Захист від недобросовісних дій: Закон визначає правила щодо захисту суб'єктів господарювання від недобросовісних дій конкурентів, включаючи можливість подання скарги до антимонопольного органу та здійснення відшкодування завданих збитків. 3. Антимонопольний контроль: Закон передбачає діяльність антимонопольних органів, які здійснюють контроль за дотриманням антимонопольного законодавства, розглядають скарги та проводять розслідування недобросовісних конкурентних дій. 4. Правила конкуренції: Закон встановлює норми, спрямовані на забезпечення конкуренції на ринку, включаючи заборону картельних угод, узгоджених дій, зловживання домінантним становищем та інші форми обмеження конкуренції. 5. Відповідальність та санкції: Закон передбачає встановлення відповідальності та санкцій за порушення антимонопольного законодавства, включаючи накладення штрафів, заборону певних видів діяльності, конфіскацію незаконно набутих доходів тощо.
Закон України «Про Антимонопольний	Основні положення, які можна знайти у Законі про Антимонопольний комітет України, включають:

комітет України» [2]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення функцій та повноважень Антимонопольного комітету України. 2. Процедури розгляду скарг та звернень щодо порушень антимонопольного законодавства. 3. Порядок здійснення антимонопольного контролю, включаючи проведення розслідувань та вжиття заходів заборони або обмеження недобросовісної конкуренції. 4. Встановлення вимог щодо концентрації підприємств та контролю над ринками. 5. Визначення відповідальності за порушення антимонопольного законодавства, включаючи накладення штрафів та санкцій.
-------------------------	--

Поза цими законами існують також регулюючі акти з певних галузей, наприклад, ветеринарна та фітосанітарна законодавча база, законодавство про фінансові послуги, ліцензування та реєстрація певних видів діяльності та багато інших.

Українська система правового регулювання господарської діяльності також передбачає наявність спеціалізованих органів контролю та регуляторів, які здійснюють нагляд за дотриманням законодавства у різних сферах економіки, таких як Антимонопольний комітет, Державна фіскальна служба, Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг та багато інших.

Крім того, правове регулювання не вичерпується лише внутрішнім законодавством. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Виділяють два моменти:

- перший - міжнародні договори та угоди, учасником яких є Україна, є частиною національного законодавства України, в тому числі господарського законодавства, тому вони відносяться до джерел права України;
- другий - норми таких міжнародних договорів і угод мають пріоритет перед актами внутрішнього законодавства України.

Таким чином, у разі суперечності між ними мають застосовуватися положення міжнародних договорів і угод, а не національного законодавства України.

Правове регулювання господарської діяльності є надзвичайно важливим і актуальним аспектом сучасного економічного середовища. Загалом, правове регулювання господарської діяльності є необхідним для створення рівних умов для бізнесу, захисту прав інтересів учасників ринку, підтримки конкуренції та стабільного економічного розвитку.

Висновки до розділу 1

Господарська діяльність відноситься до сукупності дій, процесів та операцій, які здійснюються підприємствами, організаціями або фізичними особами з цілю виробництва, обміну, збуту товарів та послуг, отримання прибутку, задоволення потреб споживачів і забезпечення економічного розвитку. Основною метою господарської діяльності підприємства є задоволення потреб споживачів шляхом виробництва і надання товарів та послуг.

Господарська діяльність є важливою складовою економічного розвитку, вона сприяє створенню вартості, забезпечує зайнятість, сприяє розвитку ринків і споживчих потреб, а також сприяє підвищенню життєвого рівня суспільства.

Вид господарської діяльності може включати певну галузь економіки, наприклад, промисловість, сільське господарство, торгівлю, фінанси, послуги тощо. Також можуть бути встановлені більш конкретні види, такі як виробництво харчових продуктів, автомобільна промисловість, оптова торгівля тощо.

Класифікація за видами господарської діяльності є важливою для статистичного аналізу, урядових звітностей, регулювання та інших економічних цілей. Вона допомагає у розумінні розподілу ресурсів,

конкуренції між підприємствами та визначенні специфічних вимог і регуляцій для кожного виду господарської діяльності.

Наразі фінансовий стан підприємств оцінюється за допомогою таких ключових показників, як прибуток та рентабельність, які визначають економічну стійкість підприємства. У загальному вигляді стійкість господарюючого суб'єкта означає, що господарська діяльність досягає очікуваних результатів в умовах даної економічної системи.

Механізм забезпечення господарської діяльності підприємства - це комплекс взаємопов'язаних елементів, процесів та інструментів, які спрямовані на ефективне функціонування підприємства, досягнення його цілей і забезпечення стабільного розвитку.

Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства включає ряд взаємопов'язаних етапів та процесів. Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства є постійним циклічним процесом, який дозволяє підтримувати ефективність та стабільність діяльності підприємства в умовах змінного середовища.

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідних критеріїв ефективності та формуванням системи показників. Для визначення загальної ефективності підприємства необхідно враховувати низку факторів. Можна створити показники ефективності для кожного виду ресурсів або для всіх ресурсів разом. Розраховані показники порівнюються з показниками попереднього періоду, який називається базовим періодом, або з новими значеннями норми прибутку на капітал на ринку.

Оцінки ефективності можуть проводитися для конкретних цілей (оцінка розвитку бізнесу, оцінка доцільності капітальних вкладень), для конкретних споживачів такої інформації (власників, менеджерів та іншого персоналу підприємства), для конкретних рівнів всередині підприємства (можна оцінювати ефективність діяльності підприємства в цілому, або ефективність

використання конкретної групи його активів), проводиться на підприємствах різних розмірів та організаційно-правових форм, в публічних компаніях (цінні папери яких обертаються на ринку) та в приватних компаніях.

На практиці не завжди потрібно визначати результати всіх ресурсів. Деякі підприємства визначають ефективність тих чинників, які вважаються придатними показниками діяльності й успіху підприємства. Визначення загальної ефективності може бути сформульоване як зосередження на обмеженій кількості ресурсів, які в результаті вказують на успіх підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАВЛІВСЬКИЙ ПИВЗАВОД»

2.1. Історія підприємства та технології пивоваріння

Пивоварна промисловість є однією з найстаріших та найважливіших галузей харчової промисловості в Україні. Протягом багатьох століть вона не лише задовольняла смакові вподобання населення, але й відігравала важливу соціокультурну роль, збагачуючи нашу спадщину традиціями та неповторними смаками пива. Сьогодні пивоварна промисловість є однією з ключових галузей української економіки, що має великий потенціал для подальшого розвитку.

Україна славиться своїми пивними традиціями, які налічують сотні років. Висока якість і унікальний смак українського пива визнані не лише на внутрішньому ринку, але й за його межами. Багато виробників пива українського походження здобули міжнародну репутацію та успішно конкурують на світовому ринку. Традиційні рецепти та використання якісних природних інгредієнтів, таких як хміль та солод, сприяють унікальності та вишуканості українського пива.

Проте, на сучасному етапі пивоварна промисловість стикається зі значними викликами та завданнями. Одним з найважливіших аспектів є вдосконалення якості продукції та впровадження сучасних технологій. Завдяки новим інноваційним методам виробництва, підприємства можуть покращити якість пива, знизити витрати та забезпечити його стабільну якість. Крім того, важливим завданням є забезпечення дотримання вимог стандартів якості та безпеки продукції, що сприятиме підвищенню довіри споживачів та розширенню ринків збуту.

Ще одним викликом для пивоварної промисловості є розвиток інноваційних сортів пива та розширення асортименту продукції. Розуміння смакових уподобань сучасного споживача та впровадження нових технологій

дозволять створити унікальні сорти пива, що задовольнятимуть різноманітні смакові пристрасті. Великий потенціал у цьому плані має використання натуральних інгредієнтів та нових методів варіння, що дозволяють створювати пиво з неперевершеними смаковими якостями.

Забезпечення сталого розвитку та екологічної відповідальності є ще одним аспектом, на який слід звернути увагу в пивоварній промисловості. Впровадження екологічно чистих технологій виробництва, утилізація відходів та зменшення енергоспоживання є важливими кроками на шляху до сталого розвитку галузі. Будучи екологічно свідомими, пивоварні підприємства можуть не лише знизити свій вплив на навколишнє середовище, але й привернути увагу екологічно орієнтованих споживачів, що відкриває нові можливості для розвитку бізнесу.

ТОВ «Павлівський пивзавод» також стоїть перед великими викликами та завданнями. Забезпечення стабільної якості своєї продукції, розширення асортименту та впровадження інноваційних технологій є ключовими напрямками для підприємства. Актуальність удосконалення господарської діяльності полягає у забезпеченні конкурентоспроможності на ринку, задоволенні потреб споживачів та розширенні ринкових позицій.

Важливість напрямів удосконалення господарської діяльності для ТОВ «Павлівський пивзавод» полягає в забезпеченні високої якості продукції, задоволенні споживачів та підвищенні рівня довіри до бренду. Впровадження нових технологій виробництва, модернізація обладнання та оптимізація виробничих процесів допоможуть підприємству підвищити ефективність та знизити витрати. Крім того, розширення асортименту продукції та акцентування уваги на маркетингових стратегіях сприятимуть залученню нових клієнтів та підвищенню відомості про бренд.

Українська пивоварна промисловість має потенціал стати ще більш конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Активне впровадження інновацій, збереження традицій та підтримка внутрішнього попиту дозволять

українським пивоварним підприємствам розширити географію своєї діяльності та зайняти сильні позиції на міжнародному ринку пива.

Павлівський пивзавод - українське підприємство харчової промисловості, що займається пивоварінням. Підприємство розташоване в селі Павлівка (Володимирський район, Волинська область).

Пивоварна промисловість відома в Україні здавна і була переважно домашнім промислом, що задовольняв потреби аристократії. Тому точна дата заснування пивоварні в Павлиську невідома. Перша згадка про Павлиський пивоварний завод датується 1887 роком, а згідно з написом на камені, що зберігся в підвалі пивоварні, офіційною датою заснування пивоварні вважається 1904 рік.

Перші державні броварні з'явилися на українських землях Речі Посполитої у другій половині 16 століття; у 16-17 століттях більшість броварень у великих містах належала міщанам, створювалися пивзаводи та солодовні. Однак у 17 столітті вони занепали внаслідок того, що воєвода, який на той час орендував право на продаж пива, заборонив міщанам торгувати пивом; у 17 столітті держава монополізувала пивоваріння, і тільки шляхті, а пізніше також козацькій старшині та землевласникам, було дозволено варити пиво.

Відомо, що у 1922-1939 роках (коли Волинська область входила до складу Республіки Польща) фабрика була відома під назвою Polizki (за назвою тодішнього міста Поліськ). Виробництво належало графу Тадеушу Чацькому.

Під час Другої світової війни фабрика і все місто Поризьк були зруйновані, вціліла лише Павлівська дільниця, з якої утворилося село Павлівка. Під час війни німці не бомбили територію навколо пивзаводу (хоча він на той час не працював).

У 1950-х роках розпочалася сучасна історія пивоварні. Каталізатором цього став розвиток видобутку вугілля в Іваничівському районі (тобто створення міста Нововолинська). Тому пивоварня в Павлюці була

перебудована (реконструкція була остаточно завершена в 1958 році), щоб забезпечити пивом шахтарів Волинської області.

Державний Павлівський пивзавод було приватизовано 4 грудня 1995 року і створено ТЗОВ «Павлівський пивзавод». Окрім виробництва пива, компанія також виробляла солод, мінеральну воду та інші безалкогольні напої. В даний час компанію очолює (і є її власником) Юрій Пікта.

У 1996 році компанія диверсифікувала своє виробництво і почала випускати лінійку продукції «Йоданка Павлівська».

У 2002 році керівництво компанії прийняло рішення про реструктуризацію компанії, і на базі активів акціонерного товариства було створено три товариства з обмеженою відповідальністю: Товариство з обмеженою відповідальністю «Павлівський пивзавод» (виробництво пива), Товариство з обмеженою відповідальністю «Йоданка» (виробництво натуральної збагаченої йодом мінеральної та фруктових води) та Товариство з обмеженою відповідальністю «Солод» (виробництво солоду). (виробництво солоду).

Розглянемо процес виробництва пива детальніше.

Виробництво пива включає такі основні технологічні процеси

- Приготування сусла
- Бродіння сусла
- Бродіння та дозрівання пива
- Освітлення, розлив пива в пляшки та кеги.

Технологічна схема виробництва пива та приготування сусла складається з п'яти етапів:

- Підготовка зернових продуктів (миття, сортування, подрібнення);
- Перенесення екстрактивних речовин зернових продуктів (крохмаль, білок тощо) у розчин, тобто сусло (затирання);
- Фільтрація затору (відділення сусла);
- Охмеління сусла в результаті кип'ятіння з хмелем або хмелевими препаратами;

- Освітлення та охолодження сусла Найважливішим технологічним процесом у пивоварінні є перетворення нерозчинних компонентів солоду та його заміників (ячменю, пшениці, рису, кукурудзи, сорго, тритикале та інших злаків) на розчинні екстракти.

Перед помелом солод та його заміники очищають від пилу, органічних і неорганічних домішок. Для очищення зернових продуктів використовують повітряно-решітні сепаратори з магнітними пристроями, рухомі решета і пиловідокремлювачі. Перед солодоращенням солод зволожують, щоб розм'якшити оболонки, поліпшити відділення від зерна і сформувати оптимальний фільтруючий шар для поділу затору на сусло і дробину.

Метою подрібнення солоду і зерна є створення оптимальних умов для впливу води і ферментів на фракції, що подрібнюються, і прискорення фізико-хімічних процесів. Необхідно забезпечити повне перенесення екстракту зернового продукту в сусло.

При подрібненні зернових продуктів, а також солоду, слід залишати якомога більшу оболонку. Це не тільки створює оптимальний пухкий фільтруючий шар, але і значно запобігає міграції небажаних речовин в сусло. Такого подрібнення в пивоварній промисловості можна досягти лише за допомогою спеціальних вальцьових верстатів. Це шестивалкові, чотиривалкові та двовалкові млини з автоматичним регулюванням і контролем якості помелу.

Переведення зернових продуктів і екстрактивних речовин солоду в розчин (затирання) відбувається в заторному відділенні, де подрібнений солод і зернові продукти змішуються з водою, а сулова маса нагрівається і кип'ятиться. Обладнання являє собою циліндричну посудину з подвійним сферичним дном, що утворює парову камеру для нагріву і кип'ятіння затору. Апарат оснащений розподільчим клапаном, який направляє перекачаний затор на систему фільтрації.

Під час затирання ферменти, що містяться в солоді та доданих ферментних препаратах, розщеплюють крохмаль і білки солоду та інших

злаків. Продукти розщеплення - моносахариди, амінокислоти та нижчі пептиди - використовуються дріжджами під час бродіння сусла. У виробництві пива солод використовується не лише як основний інгредієнт, а й як носій ферментів, що розщеплюють нерозчинні речовини. Однак солодове пиво є дорогим з точки зору накопичення ферментів. Значної економії можна досягти, замінивши частину солоду непророщеним зерном і ферментними препаратами (ферментними комплексами).

Процес затирання в заторних апаратах повинен створювати оптимальні температурні умови для дії ферментів. Крохмаль піддається ферментативним змінам, які відбуваються в три етапи: клейстеризація, розрідження і оцукрювання. Ферментативний гідроліз білків у маштані здійснюється протеолітичними ферментами. Оптимальна температурна пауза при затиранні наступна: початкова температура затирання під дією цитолітичних та інших ферментів становить 40-45°C для розрідження затору, після чого температура затору підвищується до 50-52°C, оптимальної температури для дії пептидаз (білкова пауза); оцукрювання крохмалю Для затору граничною температурою є 73°C, оскільки це оптимальна температура для дії амілаз.

Таким чином, варіюючи температуру, час затирання при певній температурі і рН, можна регулювати ферментативний процес, змінювати вихід екстракту і отримувати необхідне співвідношення між відповідними продуктами гідролізу крохмалю і білка. На ферментативний процес під час затирання, а отже, на вихід екстракту і його склад, коагуляцію білків і органічні властивості готового пива, сильно впливає рН. Оптимальний рівень рН для дії основних ферментних комплексів солоду під час затирання знаходиться в діапазоні 5-5,3. Якщо це значення високе, затор підкислюється молочною кислотою, а значення рН низьке; на затирання 100 кг зернової сировини витрачається 400-500 літрів води. Гідромодуль затору має значний вплив на швидкість ферментативних реакцій в заторі, оскільки зміна концентрації затору уповільнює процеси оцукрювання і протеолізу.

Для пивоваріння використовують два способи затирання. При інфузійному способі для приготування затору використовується вода, а при змішуванні вода і солод нагріваються до початкового значення 40°C. Половина розрахованої кількості води додається в заторний посуд, а подрібнений солод і вода, що залишилася, додаються одночасно при перемішуванні. Затор витримують при температурі 40°C протягом 30 хвилин. Під час перемішування його нагрівають до 52°C зі швидкістю 2°C за хвилину і витримують при цій температурі протягом 30 хвилин, щоб забезпечити ефективність пептидази. Потім сусло нагрівають до 63°C (мальтозна пауза) і витримують 30 хвилин, потім нагрівають до 72°C і витримують до остаточного оцукрювання. Оцукрену бражку нагрівають до 76-78°C і направляють на фільтрацію.

При однократному кип'ятінні в заторний чан заливають 1/2 від загальної кількості води, що використовується для одного затору, додають подрібнений солод і нагрівають сусло до температури 50-52°C. Потім вмикається мішалка, з бункера в заторний апарат висипається подрібнений солод і подається вода, що залишилася. Після перемішування температура затору встановлюється на рівні 50-52 °C, що є оптимальною для дії протеолітичних ферментів. Сусло витримують при цій температурі протягом 30 хвилин (білкова пауза), після чого 1/3 густої маси при зупиненій мішалці зливають у відварну систему. Ця порція називається відваром. В уварювальному апараті затор нагрівають до 62-63°C при перемішуванні і витримують 20 хвилин (мальтозна пауза), потім температуру підвищують до 70-72°C і витримують 15 хвилин для оцукрювання крохмалю. Після оцукрювання сусло нагрівають до кипіння і кип'ятять 20 хвилин при працюючій мішалці. Для підтримання активності ферментів у заторі відвар повільно подають у центр заторного апарату для кращого перемішування.

Метод однократного кип'ятіння використовується тільки при переробці добре розплавленого солоду з високою оцукрювальною здатністю.

Метод двозаторного затирання дозволяє переробляти солод різної якості і дозволяє змінювати температуру затирання.

Метод затирання в три кип'ятіння в основному використовується при виробництві темного пива і при переробці солоду з низькою розчинністю для збільшення виходу екстракту.

Менше 30% несоложеного матеріалу може бути перероблено солодом відповідної якості, оскільки ферментів, що вносяться в солод разом із солодом, недостатньо для гідролізу крохмалю і білка. У пивоварній промисловості несоложена сировина в основному використовується як солод другого сорту (зі зниженою здатністю до проростання), а також кукурудзяне, пшеничне та інше борошно). Для успішного ферментативного гідролізу білків і крохмалю використовують ферментні препарати амілорицин ПК (0,6-1% від маси сировини), цитросемін ПК (0,5-1% від маси сировини), амілоубтилін G10X (0,03% від маси сировини), мультиферментну композицію МЕК-1 (0,025% за масою). Для проведення нормального процесу затирання кількість внесеного ферментного препарату повинна забезпечувати гідроліз біополімеру зернової культури протягом часу, відведеного на затирання. Залежність кількості ферментного препарату, що вноситься, від кількості неподрібненого ячменю в заторі визначається експериментально. Використання екологічно чистих ферментних препаратів у пивоварінні підвищує його стабільність і прибуток без шкоди для якості кінцевого продукту.

При використанні ферментних препаратів на стадії приготування сусла рекомендуються методи настоювання, одноотварного сепарування і одноотварного змішаного затирання, що проводяться відповідно до технічних інструкцій і регламентів. Фільтрація затору, тобто поділ затору на сусло і дробину, здійснюється у фільтраційній системі в такій послідовності: підготовка фільтраційної системи, заповнення сита водою (15 хв), подача затору в фільтраційну систему (20 хв), відстоювання затору (25-30 хв), пропускання каламутного сусла через кран назад у фільтраційну систему (10 хв), перша фільтрація сусла (90 хв), мийка дробини (10 хв), перша фільтрація

сусла (90 хв), промивання дробини (120 хв), злив дробини (25 хв). Для фільтрації пивного сусла також використовується фільтраційний прес, а всі трудомісткі процеси механізовані та автоматизовані. Сусло, профільтроване через фільтраційне обладнання та фільтр-преси, кип'ятять разом з хмелем у сусловарочному відділенні.

Метою кип'ятіння сусла з хмелем є стабілізація компонентів сусла, випарювання їх до заданої концентрації, вилучення з хмелю ароматичних і гірких сполук, інактивація ферментів, коагуляція білків і стерилізація сусла для забезпечення чистої ферментації та отримання стабільного продукту.

Після того, як сусло потрапляє в сусловарочну камеру, температура встановлюється на рівні 63-75 °С. За цих умов α -амілаза оцукрює крохмаль, що потрапив у сусло після омивання дробини.

Промивна вода із системи фільтрації подається в сусловарочний котел, і коли сусло повністю схопиться, його нагрівають до кипіння і кип'ятять приблизно 2 години. Хміль і продукти його переробки додаються з урахуванням стандартного значення гірких речовин в гарячому суслі і вмісту альфа-кислот в хмелі. Нормативні значення гірких речовин у суслі (г/дл) залежать від способу виробництва пива, якості хмелепродуктів, зернового матеріалу і води. Хміль додають порціями в сусловарочний агрегат відповідно до технічних інструкцій.

2.2. Аналіз показників діяльності підприємства

Аналіз показників діяльності підприємства є важливим інструментом для оцінки його ефективності, фінансового стану та загальної продуктивності. Цей аналіз дозволяє зрозуміти, як підприємство функціонує, визначити його сильні та слабкі сторони, а також зробити висновки щодо досягнення стратегічних цілей.

Один з ключових аспектів аналізу показників діяльності підприємства - фінансовий аналіз. Він включає оцінку фінансових результатів підприємства,

таких як прибуток, рентабельність, ліквідність та платоспроможність. Це дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, його здатність до сплати зобов'язань та забезпечення подальшого розвитку.

Крім фінансового аналізу, важливими є також виробничий аналіз та маркетинговий аналіз. Виробничий аналіз дозволяє оцінити продуктивність та ефективність виробничих процесів підприємства. Це може включати оцінку використання обладнання, рівня виробничої потужності, якості продукції та дотримання стандартів. Маркетинговий аналіз допомагає визначити ринкову позицію підприємства, ефективність маркетингових стратегій, рівень конкуренції та споживчий попит.

При аналізі показників діяльності підприємства важливо також порівнювати ці показники зі стандартами та звітувати про їх зміни з часом. Це дозволить виявити тенденції та розуміти динаміку розвитку підприємства. Наприклад, порівняння фінансових показників з попередніми роками або з аналогічними підприємствами в галузі може дати уявлення про те, чи досягнуті поставлені цілі та які аспекти діяльності потребують поліпшення.

Важливо також враховувати контекстуальні фактори, такі як економічна ситуація, ринкові тенденції та законодавче середовище, під час аналізу показників діяльності підприємства. Це допоможе зрозуміти зовнішні впливи на підприємство та прийняти відповідні стратегічні рішення.

У підсумку, аналіз показників діяльності підприємства є важливим інструментом для оцінки його ефективності та здатності до досягнення поставлених цілей. Він включає фінансовий, виробничий та маркетинговий аналізи, а також порівняння зі стандартами та звітування про зміни з часом. Цей аналіз допомагає виявити сильні та слабкі сторони підприємства та визначити напрямки подальшого розвитку.

Розглядаючи діяльність підприємства, насамперед необхідно проаналізувати основні техніко-економічні показники, щоб визначити поточний стан підприємства та перспективи його подальшого розвитку.

Техніко-економічні показники - це показники, які характеризують використання матеріалів та виробничої інфраструктури, інструментів та предметів праці, організацію виробництва та виробничі витрати підприємства. Ці показники використовуються для ефективного планування та аналізу організації виробництва і праці, технічного рівня, якості продукції, використання основних і оборотних фондів та трудових ресурсів.

Основні технологічні та економічні показники за останні три роки (2020-2022) для Павлівського пивзаводу проаналізовано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Основні економічні показники діяльності підприємства ТОВ
«Павлівський пивзавод» 2020-2022 рр.**

Показники	Значення показника по роках:			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Чистий дохід (виручка) від реалізованої продукції, тис. грн	684870	655480	675212	-29390	19732	-4.3	3
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	560981	545609	617166	-15372	71557	-2.74	13.12
Валовий прибуток, тис. грн	123889	109871	58046	-14018	-51825	-11.31	-47.17
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	42022	35410	-5940	-6606	-41350	-15.72	-116.7
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	53171	44103	-5711	-9068	-49814	-17.05	-112.9
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	71760	75694	23075	3934	-52619	5.48	-69.52

Отже, динаміка показників, проаналізованих у таблиці, свідчить про те, що у 2020-2022 роках очікується погіршення результатів діяльності. Основною причиною цього є загальна економічна криза в Україні, особливо в м'ясній галузі. Майже всі показники вказують на погіршення результатів діяльності компанії.

У 2022 році оборот компанії збільшився на 197,32 млн грн завдяки розширенню ринку збуту та збільшенню виробництва основних видів продукції. Однак собівартість продукції зросла на 13% через підвищення цін на сировину, паливо та електроенергію, а також збільшення транспортно-заготівельних витрат.

Валовий прибуток у 2022 фінансовому році скоротився майже вдвічі порівняно з 2011 фінансовим роком через зростання собівартості реалізованої продукції.

Проаналізуємо динаміку грошових потоків у 2020-2022 роках, як показано в таблиці 2.2. Надходження та вибуття грошових коштів супроводжують усі фази господарської діяльності компанії і є, так би мовити, «кровообігом» компанії. Стан надходження та вибуття грошових коштів, швидкість руху грошових потоків та ефективність управління грошовими потоками визначають діловий ритм, платоспроможність та загальний фінансовий стан підприємства. У зв'язку з цим рух грошових коштів та аналіз грошових потоків відіграють важливу роль.

Таблиця 2.2

Показники руху грошових коштів ТОВ «Павлівський пивзавод»

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2021 від 2020	Абсолютне відхилення 2022 від 2021
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Чистий рух грошових коштів за звітний період	1856	322	59601	-1534	59279
Чистий рух коштів від фінансової діяльності:	95206	-90563	3163	-185769	93726
Надходження	520516	410950	167215	-109566	-243735
Витрачання	425310	501513	164052	76203	-337461
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності:	-16945	-13263	-9991	3682	3272
Надходження	647	7812	3677	7165	-4135
Витрачання	17592	21075	13668	3483	-7407
Чистий рух коштів від операційної діяльності:	-76405	104160	66429	180565	-37731

Надходження	774711	84124	823147	-690587	739023
Витрачання	883053	703554	756718	-179499	53164
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	0	0	2722	0	2722
Залишок коштів на початок року	205	2061	3163	1856	1102
Залишок коштів на кінець року	2061	2383	64706	322	62323

Як бачимо, у 2020 році грошові потоки від операційної та інвестиційної діяльності будуть від'ємними, а грошові потоки від фінансової діяльності - додатними.

Через те, що грошові потоки від операційної діяльності від'ємні, це може свідчити про те, що підприємство не генерує достатньо прибутку від своєї основної діяльності, щоб покрити всі витрати і зобов'язання. Можливо, підприємство зазнає фінансових труднощів або знаходиться в етапі активного розвитку, коли великі витрати на розширення та модернізацію виробництва перевищують прибуток.

Грошові потоки від інвестиційної діяльності також від'ємні. Це може вказувати на значні інвестиції, які здійснюються підприємством у придбання активів, розширення виробництва або розвиток нових продуктів. Витрати на ці інвестиції можуть перевищувати залучені кошти або прибуток від операційної діяльності.

Грошові потоки від фінансової діяльності додатні. Це означає, що підприємство отримує кошти від залучення додаткового капіталу або продажу активів, що допомагає забезпечити фінансову стійкість і розвиток. Додатні грошові потоки від фінансової діяльності можуть свідчити про успішне залучення інвесторів або ефективне управління фінансовими ресурсами.

У цілому, враховуючи ці показники, можна стверджувати, що підприємство зосереджує свої зусилля на забезпеченні фінансової стійкості та здійсненні інвестиційних заходів для розвитку. При цьому, важливо аналізувати причини від'ємних грошових потоків від операційної діяльності та

розглядати можливі шляхи покращення фінансового стану підприємства, такі як збільшення обсягів продажу, зниження витрат або оптимізація процесів виробництва.

Потреба в додатковому фінансуванні була покрита за рахунок фінансової діяльності (+95206 тис. грн), тобто запозичень, оскільки доходів від реалізації товарів (робіт, послуг) було недостатньо.

Сприятлива зміна в структурі грошових потоків у 2021 році та оцінка високої якості управління компанією свідчать про позитивні зміни та успіхи, які досягнуті підприємством.

Зміна структури грошових потоків, зокрема збільшення додатніх потоків від операційної та інвестиційної діяльності, може вказувати на зростання прибутку підприємства, ефективне управління витратами та здійснення успішних інвестиційних проектів. Це може свідчити про поліпшення конкурентоспроможності компанії та розвиток нових джерел доходу.

Оцінка високої якості управління компанією може бути результатом професіоналізму та ефективності керівного персоналу. Управлінські команди, які вміло керують фінансовими ресурсами, оптимізують бізнес-процеси та розвивають стратегічні напрями, здатні досягти позитивних фінансових результатів. Така оцінка свідчить про впевненість і довіру в діяльність підприємства з боку зовнішніх спостерігачів або аудиторських організацій.

Загалом, позитивні зміни в структурі грошових потоків та висока оцінка управління підтверджують успішний розвиток та стабільність підприємства у 2021 році. Важливо продовжувати вдосконалювати стратегії та діяти на основі цих позитивних результатів для забезпечення подальшого успіху та стійкого зростання компанії у майбутньому.

Аналізуючи структуру грошових потоків компанії у 2022 році, можна зробити наступні спостереження:

- 1) Зниження грошового потоку від операційної діяльності на 37731 тис. грн може бути наслідком різних факторів, таких як зміни витрат, затримки у

платежах від клієнтів або зміни в обсязі продажів. Варто провести подальший аналіз, щоб виявити причини цього зменшення та визначити можливі шляхи його поліпшення.

2) Зростання чистого грошового потоку. Радують той факт, що в 2022 році компанія згенерувала чистий грошовий потік у розмірі 59601 тис. грн, що є значним покращенням порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про успішність заходів, спрямованих на оптимізацію витрат, покращення ефективності операцій або збільшення обсягів продажу. Це позитивне показник, який свідчить про здатність підприємства генерувати достатні грошові потоки для покриття своїх зобов'язань та розвитку.

3) Зменшення інвестиційної діяльності та скорочення витрат на придбання основних засобів можуть свідчити про стратегічне рішення компанії зменшити капіталовкладення або змінити підходи до розвитку. Це може бути обґрунтовано переглядом бізнес-стратегії, фокусуванням на ефективному використанні наявних ресурсів або зміною пріоритетів у розвитку компанії.

Аналіз цих показників свідчить про важливі зрушення в грошових потоках компанії. Зменшення витрат та ефективне управління дозволили підприємству збільшити чистий грошовий потік, що вказує на його стабільність та здатність генерувати прибуток. Додатковий аналіз цих показників може допомогти зрозуміти фактори, що впливають на грошові потоки підприємства та визначити подальші шляхи оптимізації його фінансової діяльності.

2.3. Оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз ліквідності балансу є одним з найважливіших видів аналізу фінансового стану. Аналіз ліквідності включає оцінку активів за ступенем ліквідності та зобов'язань за строками погашення.

Використовуються такі коефіцієнти: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт терміновості погашення позикового капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансової стабільності та коефіцієнт структури позикового капіталу.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Отже, всі ці види діяльності впливають на нього. По-перше, на фінансовий стан підприємства позитивно впливає безперервне виробництво та реалізація високоякісної продукції.

Як правило, чим більша кількість виробленої та реалізованої продукції, робіт та послуг і чим нижча їх собівартість, тим вища прибутковість підприємства та позитивний вплив на його фінансовий стан. Аналіз представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники фінансового стану підприємства 2020-2022 рр

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	-27208	70453	101225
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,28	0,61	0,88
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-0,16	0,38	0,45
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0,56	0,62
Маневреність власних обігових коштів	-0,08	0,03	0,64
Маневреність робочого капіталу	-3,15	0,58	0,42
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,39	0,65	0,50
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,72	0,61	0,67

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-0,34	0,61	0,93
Коефіцієнт фінансової залежності	0,7	0,6	0,67
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,3	0,4	0,33
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-0,32	1,73	2,40
Коефіцієнт покриття запасів	1,40	2,01	2,40

Фінансовий стан суб'єкта господарювання визначається наступними факторами

- 1) прибутковістю діяльності підприємства
- 2) оптимальним розподілом прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків та обов'язкових платежів
- 3) наявність власних коштів понад мінімальний рівень, необхідний для організації процесу виробництва та реалізації продукції
- 4) обґрунтований розподіл основних та оборотних активів; та
- 5) платоспроможність та ліквідність.

Загальна картина фінансової ситуації поступово покращувалася протягом 2020-2022 років. Як видно з таблиці, значення показників дещо покращилися у 2022 році порівняно з 2021 роком. Це означає, що частка стабільних джерел фінансування зросла в перерахунку на КФК, але дещо нижче нормативного значення (0,85). Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стабільність з точки зору КІК. Коефіцієнти залежності та автономії також демонструють позитивні зміни - зменшення залежності від зовнішнього боргу та здійснення діяльності за рахунок власних коштів у 2022 році. Зростання коефіцієнта поточної ліквідності свідчить про те, що найменш ліквідні запаси забезпечені довгостроковими джерелами фінансування.

У 2022 році компанія демонструє фінансово стабільну ситуацію, але через дефіцит коефіцієнт рентабельності має від'ємне значення і компанії

необхідно впроваджувати необхідні реформи, щоб уникнути збитків у наступні роки.

Короткострокова ліквідність компанії залежить від її здатності покривати свої короткострокові зобов'язання. Існує кілька ступенів ліквідності. Брак ліквідності, як правило, означає, що компанії не можуть скористатися прибутковими бізнес-можливостями. На цьому рівні нестача ліквідності означає відсутність свободи вибору, що обмежує свободу дій керівництва.

Більш серйозний дефіцит ліквідності означає, що компанії не в змозі сплачувати свої поточні борги та зобов'язання. Це може призвести до інтенсивного продажу довгострокових інвестицій та активів, а в найгіршому випадку - до неплатоспроможності або банкрутства.

Для керівництва компанії нестача ліквідності означає зниження прибутковості, втрату контролю та часткову або повну втрату капітальних інвестицій. Для кредиторів нестача ліквідності боржника може означати затримки у виплаті відсотків та основної суми боргу. Поточний стан ліквідності компанії також може вплинути на її відносини з клієнтами та постачальниками товарів і послуг. Такі зміни можуть призвести до того, що підприємство не зможе виконати умови контракту або втратить відносини з постачальником. Результати аналізу представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ліквідності підприємства ТОВ «Павлівський пивзавод» 2020-2022 рр (станом на початок року)

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0.98	1.22	0.93
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0.01	0.02	0.52
Коефіцієнт поточної ліквідності	0.86	1.62	1.82
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0.44	1.26	1.48

Аналізуючи співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості компанії протягом трьох років, можна зробити наступні спостереження:

У 2020 році співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості склало 0,98. Це означає, що компанія мала невеликий переважний обсяг короткострокової кредиторської заборгованості порівняно з короткостроковою дебіторською заборгованістю. Це може свідчити про те, що компанія має достатню ліквідність та здатність отримувати платежі вчасно.

У 2021 році співвідношення зросло до 1,22. Це свідчить про збільшення обсягу короткострокової дебіторської заборгованості порівняно з кредиторською заборгованістю. Зростання цього показника може вказувати на затримки в отриманні платежів від клієнтів або збільшення обсягу кредиторської заборгованості компанії. Варто докладніше проаналізувати причини цього зростання та прийняти відповідні заходи для покращення управління заборгованістю.

У 2022 році спостерігається зменшення співвідношення до 0,93. Це свідчить про зменшення обсягу короткострокової дебіторської заборгованості або збільшення кредиторської заборгованості. Зменшення цього показника може бути наслідком поліпшення управління заборгованістю, ефективнішого взаємодії з клієнтами та постачальниками, або зміни стратегії компанії. Важливо провести подальший аналіз для визначення причин таких змін та їх впливу на фінансову стійкість підприємства.

У короткостроковій перспективі критеріями оцінки фінансового стану компанії є ліквідність та платоспроможність. Аналіз показників ліквідності показує, що вони покращилися і відповідають критеріям. Нормальне значення коефіцієнта ліквідності становить 1.5, але не менше 1. Цей коефіцієнт є найпоширенішою оцінкою ліквідності активів. Так, у 2022 році порівняно з 2021 роком цей показник був значно вищим, оскільки поточні зобов'язання компанії погашалися переважно за рахунок оборотних активів. Це означає, що

компанія має достатньо оборотних коштів для обслуговування свого боргу, а також готова негайно ліквідувати свою заборгованість у разі необхідності.

Таблиця 2.5

**Динаміка показників ділової активності підприємства ТОВ «Форекс»
2021-2022 рр.**

Показники	2021 рік	2022 рік	абсолютне відхилення
Оборотність активів (обороті)	2.29	2.18	-0.11
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	3.67	3.31	-0.36
Період одного обороту обігових коштів (днів)	98.17	108.72	10.55
Рентабельність оборотних активів, %	24.67	-2.80	-27.47
Коефіцієнт завантаження, грн	0.27	0.30	0.03
Коефіцієнт оборотності запасів(обороті)	10.38	16.30	5.92
Період одного обороту запасів (днів)	34.69	22.09	-12.60
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	6.07	5.36	-0.71
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	59.31	67.14	7.82
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (обороті)	4.17	5.72	1.55
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	86.29	62.95	-23.34
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (обороті)	6.76	6.05	-0.72

У 2021 році коефіцієнт оборотності обігових коштів склав 3.67. Це означає, що компанія здатна здійснити 3.67 обороту обігових коштів за рік. Високий показник оборотності свідчить про те, що компанія ефективно використовує свої обігові кошти для здійснення операцій та генерації прибутку. У 2022 році коефіцієнт оборотності обігових коштів зменшився до 3.31. Це може вказувати на менш ефективне використання обігових коштів компанією порівняно з попереднім роком. Зменшення оборотності обігових

коштів може бути наслідком збільшення запасів або заборгованості покупців, що впливає на швидкість обертання коштів в компанії.

У 2021 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості склав 6.07. Це означає, що компанія здійснює 6.07 оборотів дебіторської заборгованості за рік. Високий показник оборотності свідчить про те, що компанія швидко збирає кошти від своїх клієнтів і має ефективну систему кредитного управління. У 2022 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився до 5.36. Це може вказувати на затягнення процесу стягнення коштів від клієнтів або збільшення кредитних термінів. Зменшення оборотності дебіторської заборгованості може вплинути на ліквідність компанії та її здатність швидко перетворити активи в грошові кошти.

Як бачимо, у 2021 році рентабельність оборотних активів склала 24.67%. Це свідчить про те, що компанія успішно використовує свої оборотні активи для отримання прибутку. Високий рівень рентабельності оборотних активів говорить про ефективне управління активами, оптимальне використання ресурсів та високий рівень продуктивності. А у 2022 році рентабельність оборотних активів склала -2.80%. Негативне значення показника свідчить про втрати або збитки, які компанія зазнала від використання своїх оборотних активів. Така ситуація може бути наслідком низької рентабельності продукції, високих витрат або недоцільного управління ресурсами. Для поліпшення рентабельності оборотних активів у 2022 році можуть бути розглянуті наступні заходи: оптимізація виробничих процесів з метою зниження витрат, пошук нових ринків збуту та збільшення обсягів продажів, впровадження ефективних стратегій ціноутворення, аналіз та вдосконалення системи управління ресурсами та інші заходи, спрямовані на підвищення продуктивності та рентабельності компанії.

2.4. Аналіз господарської діяльності підприємства

Оскільки до основних показників економічної діяльності належить також ефективність використання ресурсів, дослідження розпочнемо саме з цього показника. У таблиці 2.6 наведено результати аналізу показників ефективності.

Таблиця 2.6

Основні економічні показники діяльності підприємства ТОВ «Павлівський пивзавод» 2020-2022 рр.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обертів	4.7	3.66	3.31	-1.04	-0.35	-22.12	-9.7
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	84923	104392	102965	19468	-1427	22.92	-1.37
Продуктивність праці, тис. грн	1312	1211.6	1168.2	-100.39	-43.4	-7.65	-3.58
Віддача основних засобів, грн/грн	9.7	6.28	6.56	-3.4	0.28	-35.1	4.44
Рентабельність продукції, %	7.49	20.14	-1.92	12.65	-22.06	x	x
Рентабельність основних засобів, %	0.5	0.34	-0.06	-0.16	-0.4	-32.0	-117

Фінансові ресурси підприємства характеризуються складом його фінансових ресурсів. Для аналізу використовується порівняльний аналітичний баланс. Такий баланс отримують шляхом перестановки або об'єднання статей чи розділів вихідного балансу. Джерелом формування фінансових ресурсів підприємства є пасив балансу, а напрямком використання фінансових ресурсів - актив балансу.

Тому аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства необхідно проводити в такій послідовності. По-перше, слід проаналізувати джерела формування капіталу. Це включає оцінку структури загальних фінансових ресурсів, аналіз власних і позикових фінансових ресурсів, а також аналіз кредиторської заборгованості.

Фінансові ресурси в основному формуються за рахунок власних і позикових коштів, за рахунок виручки і прибутку (від основної та іншої діяльності) від реалізації продукції (робіт, послуг). У зв'язку з цим аналізується динаміка та структура виручки і прибутку, як показано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка та структура доходу ТОВ «Павлівський пивзавод» 2020-2022рр

Показники	2020	%	2021	%	2022	%	Абсолютне		відносне,%	
							2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	684870	99.58	655480	99.40	675212	97.13	-29390	19732	-4.29	3.01
Інші фінансові доходи, тис. грн.	227	0.03	5300	0.80	2652	0.38	5073	-2648	2234.80	-49.96
Інші операційні доходи, тис. грн.	670	0.10	1910	0.29	15249	2.19	1240	13339	185.07	698.38
Доходи - всього, тис. грн.	687781	0.03	664704	100	695128	100	-23077	30424	2234.80	4.58

У цій компанії доходи від реалізації продукції становлять понад 97% від загальних доходів. Висока частка виручки від реалізації продукції свідчить про те, що основним джерелом доходу для підприємства є саме продаж виробленої продукції. Це може означати, що підприємство добре позиціоноване на ринку, має стабільне замовництво або успішно продає свою продукцію споживачам. Це значення вказує на те, що компанія прагне генерувати кошти за рахунок виробництва та продажу своєї основної продукції. Залежність підприємства від виручки від реалізації продукції може мати ризики, особливо в умовах змін на ринку або кон'юнктури споживання. У такому випадку важливо розглядати можливості диверсифікації діяльності, розширення асортименту продукції або розвитку нових ринків збуту, щоб зменшити ризики від залежності від одного джерела доходу.

Таблиця 2.8

**Динаміка та структура прибутку ТОВ «Павлівський пивзавод» 2020-
2022 рр**

Показники	2020	%	2021	%	2022	%	Абсолютне	
							2021 до 2020	2022 до 2021
Чистий прибуток, тис. грн.	42022	14.35	35410	13.26	-5940	-8.31	-6606	-41350
Валовий прибуток, тис. грн.	123889	42.30	109871	41.14	58046	81.20	-14018	-51825
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	53171	18.16	44103	16.51	-5711	-7.99	-9068	-49814
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	71760	24.50	75694	28.34	23075	32.28	3934	-52619
Всього, тис.грн	267092	100	267092	100	71485	100	-25757	-195607

У 2022 році продажі зросли на 3% порівняно з 2021 роком до 19732 000 гривень. Це зростання також пов'язане зі збільшенням обсягів виробництва.

Зростання собівартості реалізованої продукції на 13% у 2022 році відбулося переважно через збільшення собівартості реалізованої продукції на 109%. Таким чином, ці зміни призвели до збитку в розмірі 5940 000 грн на кінець 2022 року.

Для аналізу господарської діяльності компанії було проаналізовано активи та трудові ресурси.

Активи компанії - це матеріальні та нематеріальні цінності, придбані компанією за рахунок власних або позикових ресурсів, якими вона може вільно розпоряджатися для використання в фінансово-господарській діяльності, що приносить прибуток. Розрізняють три види активів:

1) Оборотні активи: грошові кошти, фонди та запаси, які можуть бути конвертовані в грошові кошти за досить короткий проміжок часу (як правило, протягом року);

2) основні засоби з тривалим терміном корисного використання, такі як будівлі, споруди, земля та обладнання; та

3) інші активи, включаючи нематеріальні активи (які не є матеріальними, але мають цінність для компанії), такі як патенти та торгові марки, інвестиції в інші компанії та довгострокові цінні папери, «витрати майбутніх періодів» та різні інші активи (залежно від специфіки діяльності компанії).

У таблиці 2.9 показано динаміку активів Павлівського пивзаводу у 2020-2022 роках.

Загалом, як свідчить аналіз таблиці 2.9, необоротні активи компанії за аналізований період 2020-2022 рр. зменшилися на 3643 тис. грн, що свідчить про зменшення обсягів основної діяльності, що, в свою чергу, може призвести до неплатоспроможності компанії. Нематеріальні активи були відсутні протягом двох років досліджуваного періоду, склавши 385 тис. грн лише у 2022 році. Оборотні активи зросли на 41194 тис. грн у 2022 році порівняно з 2021 роком, що пов'язано зі збільшенням запасів, незавершеного виробництва та готової продукції компанії.

Таблиця 2.9

**Динаміка активів підприємства за 2020-2022 рр.
(станом на кінець року, тис. грн.)**

Види активів	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
							2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1. Необоротні активи	106405		108606		102762		2201	-5844	2,07	-5,38
Нематеріальні активи	0		0		385	0,11	0	385	0,00	
Основні засоби	100592	35,85	108192	37,06	97739	29,86	7600	-10453	7,56	-9,66
2. Оборотні активи	174181	62,07	183311	62,79	224505	68,60	9130	41194	5,24	22,47
Активи – всього	280586	100	291917	100	327267	100	11331	35350	4,04	12,11

Згідно з дослідженням, до 2022 року необоротні активи компанії становитимуть 102762 тис. грн, більшу частину з яких складають оборотні активи. Більшу частину необоротних активів складають виробничі основні

засоби, що характеризує спрямованість компанії на розвиток матеріальних умов для розширення основної діяльності. Відсутність нематеріальних основних засобів свідчить про те, що вдосконалення технології виробництва, винаходів чи зміни торгової марки не відбувалося. Частка оборотних активів у загальних активах компанії дещо зросла до 62% у 2020 та 2021 роках та 68,6% у 2022 році.

У 2021 році компанія отримала чистий прибуток у розмірі 2,29 грн на одиницю інвестованих активів, який зменшився до 2,18 грн на одиницю інвестованих активів у 2022 році.

Для того, щоб дослідити використання та ефективність активів, а отже, й інвестиційних коштів, доцільно розрахувати певні показники ефективності використання основних засобів. Результати розрахунків представлені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

**Показники стану та ефективності використання основних засобів
ТОВ «Павлівський пивзавод» 2020-2022 рр.**

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Обсяг виробленої продукції в вартісних одиницях, тис. грн	684870	655480	675212	-29390	19732	-4.29	3.01
Основні засоби, тис. грн	84923.5	104392	102966	19468.5	-1426.5	22.92	-1.37
Чисельність ПВП, осіб	522	541	578	19	37	3.64	6.84
Коефіцієнт придатності	0.73	0.69	0.62	-0.035	-0.069	-4.79	-9.93
Коефіцієнт мобільності	1.42	1.71	1.98	0.29	0.27	20.42	15.66
Коефіцієнт оновлення	0.22	0.12	0.003	-0.1	-0.117	-45.45	-97.50
Коефіцієнт зносу	0.26	0.305	0.38	0.045	0.07	17.31	22.55
Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	162.68	192.96	178.14	30.28	-14.82	18.61	-7.68
Віддача основних засобів, грн/грн	9.7	6.28	6.56	-3.42	0.28	-35.26	4.44

Місткість основних засобів, грн/грн	0.1	0.16	0.15	0.06	-0.01	60.00	-4.25
Рентабельність основних засобів, %	0.5	0.34	-0.06	-0.16	-0.4	-32.00	-117.01

На основі розрахунку узагальнюючих показників, представлених у таблиці 2.10, можна сказати, що у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулися певні зміни. Фондоозброєність основних засобів зменшилася на 1 копійку, а фондоддача збільшилася на 0,28 копійки, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів. Кількість працівників збільшилася на 37 осіб, але продуктивність праці знизилася через зменшення потужності основних засобів.

Зменшення коефіцієнта придатності у 2022 році свідчить про те, що за аналізований період знос основних засобів збільшився, а коефіцієнт оновлення значно зменшився до 97%, що вказує на те, що зношеність основних засобів поступово зростає і потрібно розробляти заходи для їх оновлення. Коефіцієнт зносу (накопиченої амортизації) вказує на силу фінансового накопичення для оновлення основних засобів. Рекомендоване значення - менше 0,5, а значення коефіцієнта у 2022 році становить 0,37, що свідчить про те, що фізичний стан виробничих активів підприємств дещо гірший, ніж у попередні періоди. Зростання коефіцієнта мобільності на 15,6% свідчить про те, що підприємство стає більш гнучким і може швидше реагувати на зміни ринкового середовища у 2022 році.

Ліквідні активи становлять велику частку в загальній валюті балансу. Це найбільш ліквідна частина капіталу, і від її стану та раціонального використання значною мірою залежать результати діяльності та фінансовий стан компанії.

Вивчення структури оборотного капіталу має важливе значення для розробки шляхів покращення його використання. Аналіз структури оборотного капіталу дає можливість виявити резерви підвищення ефективності виробництва, економії сировини і матеріалів та прискорення оборотності оборотного капіталу.

У таблиці 2.11 наведено динаміку структури оборотних активів.

З таблиці 2.11, в якій проаналізовано структуру та динаміку оборотних активів, можна зробити такі висновки

У 2021 році запаси становили майже 50% від загальної суми активів, але до 2022 року їхня частка зменшилася до 22%. Таке зменшення частки запасів може свідчити про більш ефективне управління запасами та їхню оборотність.

Таблиця 2.11

**Динаміка структури оборотних активів на ТОВ «Павлівський пивзавод»
2020-2022 рр.**

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	Абсолютне		Відносне,%	
							2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Запаси	32088	47.8	85614	49.15	40714	22	53526	-44900	166.81	-52.44
Дебіторська заборгованість за розра-ками	24115	35.9	76943	44.17	133180	71.9	52828	56237	219.07	73.09
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги	303	0.45	438	0.25	4298	2.32	135	3860	44.55	881.28
Інша поточна дебіторська заборгованість	939	1.40	924	0.53	207	0.11	-15	-717	-1.60	-77.60
Гроші та їх еквіваленти	205	0.31	2061	1.18	2383	1.29	1856	322	905.37	15.62
Витрати майбутніх періодів	1900	2.84	4324	2.48	367	0.20	2424	-3957	127.58	-91.51
інші оборотні активи	7468	11.1	3877	2.23	3922	2.12	-3591	45	-48.09	1.16
Разом	67018	100	174181	100	185071	100	107163	10890	159.90	6.25

Найбільшу частку (71,96%) у структурі оборотних активів компанії займала дебіторська заборгованість, яка збільшилася на 56237 тис. грн порівняно з 2022 та 2021 роками.

Крім того, на 3860 тис. грн зросла дебіторська заборгованість за розрахунками, а інша поточна дебіторська заборгованість зменшилася на 717 тис. грн.

Зростання дебіторської заборгованості протягом усього періоду пов'язане з додатковими витратами на фінансування, оскільки постоплати потребували додаткових джерел фінансування активів компанії. Різне зростання дебіторської заборгованості у відсотках до поточних активів, ймовірно, було пов'язане з неналежною кредитною політикою компанії по відношенню до своїх клієнтів та збільшенням обсягів продажів в умовах неплатоспроможності клієнтів. Велика частка дебіторської заборгованості в загальній структурі активів знижує ліквідність і фінансову стабільність компанії та підвищує ризик фінансових втрат.

Наявність компетентних людських ресурсів має значний вплив на управління компанією. Це пов'язано з тим, що ефективність використання трудових ресурсів у виробничому процесі визначає такі показники, як обсяг виробництва, витрати та якість. Тому аналіз використання трудових ресурсів є важливою складовою комплексної системи економічного аналізу діяльності підприємства.

Трудові ресурси підприємства - це персонал підприємства з певною освітою та кваліфікацією, який взаємодіє з основними фондами та матеріальними ресурсами, бере участь у виробничому процесі та виробляє продукцію, витрати та додану вартість.

Ефективність використання трудових ресурсів у виробничому процесі значною мірою визначає кількість, собівартість та якість продукції. Тому аналіз використання трудових ресурсів є важливою складовою частиною комплексної системи економічного аналізу діяльності підприємства.

Аналізуючи чисельність та склад працівників на підприємстві, можна визначити забезпеченість підприємства трудовими ресурсами.

За допомогою таблиці 2.12 можна проаналізувати структуру трудових ресурсів ТОВ «Павлівський пивзавод».

Таблиця 2.12

Структура трудових ресурсів ТОВ «Павлівський пивзавод»

№ з/п	Найменування показника	Фактичне значення, осіб			Відхилення			
		Роки			Абсолютне, осіб		Відносне, %	
		2020	2021	2022	2022/2020	2022/2021	2022/2020	2022/2021
	Чисельність всього:	235	233	231	-4	-2	-1,70	-0,86
1.	В т.ч. ПВП	213	211	211	-2	–	-0,94	–
2.	Непромисловий персонал	22	22	20	-2	–	-9,09	–

Середньооблікова кількість працівників ТОВ «Павлівський пивоварний завод» протягом аналізованого періоду зменшилася на чотири особи. З них двоє (виробничий персонал) вийшли на пенсію у 2021 році та двоє (невиробничий персонал) у 2022 році.

Трудові ресурси компанії представлені виробничим та невиконавчим персоналом, хоча кількість виробничого персоналу значно перевищує кількість невиконавчого персоналу, оскільки управління кар'єрою зосереджене на виробництві та продажах.

Невиконавчі працівники складають приблизно 10% від загальної кількості персоналу ТОВ «Павлівський пивзавод». Це цілком нормально для виробничої компанії.

Переходячи до аналізу напрямів використання фінансових ресурсів, необхідно проаналізувати активи підприємства, що включає аналіз основних засобів та аналіз оборотних активів (див. табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Динаміка та структура активів ТОВ «Павлівський пивзавод»

Види активів	Кінець 2021		Кінець 2022		Відхилення	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	абсолютне	відносне, %
1. Необоротні активи	108606	37.20	102726	31.39	-5880	-5.41
Нематеріальні активи			385	0.12	385	
Незавершені капітальні інвестиції			4387	1.34	4387	
Основні засоби	108192	37.06	97739	29.87	-10453	-9.66
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	78	0.03	78	0.02	0	0.00
Відстрочені податкові активи	336	0.12	173	0.05	-163	-48.51
2. Оборотні активи	183311	62.80	224505	68.60	41194	22.47
Запаси	40714	13.95	42134	12.87	1420	3.49
виробничі запаси	9120	3.12	14029	4.29	4909	53.83
незавершене виробництво	88	0.03	2025	0.62	1937	2201.14
готова продукція	20573	7.05	25867	7.90	5294	25.73
Товари	10933	3.75	213	0.07	-10720	-98.05
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4298	1.47	10803	3.30	6505	151.35
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2145	0.73	5652	1.73	3507	163.50
з бюджетом	1761	0.60	9101	2.78	7340	416.81
у тому числі з податку на прибуток	1760	0.60	0	0.00	-1760	-100
із внутрішніх розрахунків	127514	43.68	86785	26.52	-40729	-31.94
Інша поточна дебіторська заборгованість	207	0.07	1815	0.55	1608	776.81
Гроші та їх еквіваленти	2383	0.82	64706	19.77	62323	2615.32
Готівка	17	0.01	4	0.00	-13	-76.47
Рахунки в банках	2366	0.81	64702	19.77	62336	2634.66
Витрати майбутніх періодів	367	0.13	137	0.04	-230	-62.67
Інші оборотні активи	3922	1.34	3372	1.03	-550	-14.02
Разом активів	291917	100	327267	100	35350	12.11

Так, на кінець 2022 року частка оборотних активів переважала частку основних засобів (68,6% та 31,4% відповідно). Частково це пов'язано з тим, що компанія орендує землю на строки від 5 до 49 років. Перехід права власності на ці землі після закінчення терміну дії договорів оренди не передбачається. З показників стану основних засобів також видно, що частина необоротних активів є фізично та морально зношеною; зменшення балансової вартості основних засобів пов'язане з більшими первісними витратами, що призвело до більшої амортизації. Бухгалтерські записи показують, що компанія вивільнила значну частину своїх застарілих основних засобів. Однак компанія не мала наміру їх модернізувати, що негативно вплинуло на ефективність та стан використання основних засобів.

Протягом 2022 року компанія не придбала жодного основного засобу за рахунок цільового фінансування. Інформацію про придбання орендованих основних засобів (залишкова вартість) наведено в Таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка складу основних засобів ТОВ «Павлівський пивзавод» у 2022 році

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис. грн)		Орендовані основні засоби (тис. грн.)		Основні засоби, всього (тис. грн.)		абсолютне тис. грн	відносне %
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду		
будівлі та споруди	43862	41909	221	3155	44083	45064	981	2.23
машини та обладнання	41462	32568	61	2529	41523	35097	-6426	-15.48
транспортні засоби	941	980	8676	9491	9617	10471	854	8.88
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0		
Інші	21927	22282	60	931	21987	23213	1226	5.58
Разом	108192	97739	18036	32212	126228	129951	3723	2.95

Хоча ТОВ «Павлівський пивзавод» не володіє нематеріальними активами протягом тривалого часу, додавання нематеріальних активів може свідчити про те, що компанія ініціювала оригінальні винаходи або інші дослідження та розробки.

Найбільшою складовою оборотних активів є дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків. На кінець періоду вона зменшилася на 31%. Частка запасів у структурі активів компанії також зросла. Це, мабуть, є результатом накопичення через неліквідність, навмисне приховування та перебої в постачанні матеріалів і технологій. Збільшення грошових коштів у відсотках до оборотного капіталу компанії має негативну тенденцію, що пов'язано з тим, що ці кошти зберігаються на банківських рахунках і не беруть участі в обороті продукції.

Як бачимо, на кінець 2022 року збільшилися основні засоби, придбані за рахунок амортизації та за рахунок лізингу. Тобто, за нашими розрахунками, в результаті інвестиційної діяльності витрати на придбання основних засобів склали 7707 тис. грн, а амортизація - 12255 тис. грн, тобто підприємство отримало загалом 19962 тис. грн. Лізингові основні засоби у 2022 році склали 14176 тис. грн, що є постійною сумою витрат. Припускається, що це було зроблено за певну вартість. Дані про цю операцію відсутні. Кошти, що залишилися, могли бути використані на придбання нематеріальних активів на суму 744 тис. грн.

Таким чином, фінансові ресурси були використані не на поповнення запасів чи збільшення товарообігу, а на оновлення основних засобів.

Аналіз також включає співвідношення необоротних та оборотних активів до загальної суми активів. За даними балансу

– на початок періоду – , частка необоротних активів становить 37,20%, а оборотних - 62,80%;

- , частка необоротних активів становить 31,40%, а оборотних - 68,60%.

Відповідно до абсолютного збільшення оборотних активів, їхня частка на кінець періоду зросла на 5,8%, тоді як частка основних засобів на сайті –

зменшилася на таку ж величину. Таким чином, компанія перерозподілила свої кошти, в результаті чого частка мобільної частини (оборотних активів) дещо зросла. Така структура активів свідчить про потенціал для прискорення оборотності оборотного капіталу. Водночас, зменшення частки основних засобів може бути наслідком зниження виробничої активності.

Показники рентабельності (див. табл. 2.15) характеризують відносну прибутковість, тобто прибутковість, виміряну у відсотках до витрат і ресурсів.

Таблиця 2.15

**Динаміка рентабельності підприємства ТОВ «Павлівський пивзавод»
2021-2022 рр**

Показники, %	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність власного капіталу	36.54	-2.66	-39.2
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування	15.41	-1.85	-17.26
Рентабельність продукції	20.14	9.41	-10.73
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	5.40	-0.88	-6.28
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	12.37	-1.92	-14.29
Амортизація, тис грн	10888	12255	1367

Вона відображає ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість і рентабельність різних видів діяльності (виробництва, продажу та інвестицій). Порівняно з прибутком, рентабельність є найкращим показником кінцевого результату господарської діяльності, тому її значення вказує на співвідношення ефективності з наявними або спожитими ресурсами. Він використовується для оцінки ефективності діяльності підприємств, а також як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення.

Показники рентабельності - це відносні характеристики фінансових результатів або ефективності діяльності компанії. Вони вимірюють прибутковість підприємств з різних сторін і групуються відповідно до інтересів учасників економічних процесів та ринкових операцій.

Аналіз таблиць свідчить про загальне зниження ефективності використання всіх наявних ресурсів, незалежно від їхнього джерела. До позитивних змін можна віднести збільшення оборотності запасів, тобто прискорення реалізації продукції у 2022 році, та збільшення оборотності кредиторської заборгованості, тобто прискорення погашення боргів, що покращує імідж компанії та довіру інвесторів і кредиторів, що призводить до покращення фінансового стану. Це можна розглядати як результат покращення корпоративного іміджу та довіри інвесторів/кредиторів.

З іншого боку, з негативного боку, спостерігається зниження оборотності оборотного капіталу, зниження оборотності дебіторської заборгованості, зниження інвестованого капіталу та зниження оборотності власного капіталу (менше коштів використовується для виробництва або взагалі не використовується).

2.5. Правові аспекти забезпечення діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод»

Одна з основних особливостей ТОВ полягає у тому, що його учасники не несуть персональної відповідальності за зобов'язаннями компанії, а відповідають лише в межах свого внеску до статутного капіталу. Це означає, що особисті активи учасників захищені від виконавчих процедур, спрямованих на стягнення заборгованостей компанії. Для заснування ТОВ в Україні не потрібно значного початкового капіталу, оскільки законодавством передбачений мінімальний статутний капітал. Це робить його доступним для малих та середніх підприємств. ТОВ має гнучку систему управління, оскільки його діяльність може бути організована шляхом укладання установчих документів, які встановлюють правила внутрішнього управління та розподіл повноважень між учасниками. ТОВ не зобов'язане розкривати свою фінансову інформацію громадськості, як це вимагається для публічних компаній. Це дозволяє зберегти комерційну конфіденційність та виключити публічний

доступ до фінансових даних компанії. ТОВ має обмежені можливості залучення публічного капіталу шляхом емісії акцій або публічного розміщення цінних паперів. Залучення додаткового капіталу відбувається шляхом збільшення статутного капіталу за рахунок додаткових внесків учасників.

Ці особливості відрізняють ТОВ від інших організаційно-правових форм, таких як акціонерне товариство (АТ), державне підприємство тощо.

До правових аспектів забезпечення діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Павлівський пивзавод» входить низка складових (див. табл. 2.16).

Створення товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) має кілька переваг і може слугувати різним цілям, залежно від потреб і цілей підприємця. Однією з головних переваг ТОВ є те, що власники несуть обмежену відповідальність за борги компанії. Це означає, що власник зазвичай не несе жодних особистих фінансових ризиків понад інвестований капітал; ТОВ мають певні податкові переваги, зокрема щодо податку на прибуток. Існує режим «подвійного оподаткування», згідно з яким податок стягується на рівні компанії, а не на рівні власника. ТОВ також забезпечують певний рівень конфіденційності щодо інформації про власників та господарську діяльність компанії. Це важливо для підприємців, які бажають зберегти свою особисту та фінансову конфіденційність. Крім того, товариства з обмеженою відповідальністю є привабливими для залучення інвестицій та співпраці з партнерами. Власник може продати частку в компанії та залучити зовнішній капітал для розвитку бізнесу.

Товариства з обмеженою відповідальністю можна створити швидко і легко з обмеженою кількістю формальностей. Крім того, ТОВ пропонують гнучкість в управлінні, оскільки внутрішні правила і структури можуть бути встановлені відповідно до потреб підприємця. Створення товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є одним з найпопулярніших способів

реєстрації; основні особливості створення ТОВ варіюються в залежності від юрисдикції.

Таблиця 2.16

Правові аспекти забезпечення діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод»

№	Правовий аспект
1	Першим кроком була реєстрація ТОВ «Павлівський пивзавод» відповідно до законодавства України. Це включало подання необхідних документів та інформації до відповідних державних органів й отримання статусу юридичної особи.
2	ТОВ «Павлівський пивзавод» має установчі документи, такі як статут про створення ТОВ. Ці документи встановлюють правила функціонування компанії, включаючи склад учасників, розподіл повноважень, процедури прийняття рішень та інші важливі аспекти.
3	Діяльність ТОВ «Павлівський пивзавод» є фінансово забезпечена. Це включає формування статутного капіталу компанії та залучення додаткового капіталу від учасників та зовнішніх джерел.
4	ТОВ «Павлівський пивзавод» дотримується податкового законодавства України, що включає сплату податків, ведення обліку та звітності перед відповідними податковими органами.
5	Діяльність ТОВ «Павлівський пивзавод» підлягає регулюванню відповідно до законодавства, що стосується виробництва та продажу алкогольних напоїв. Це включає отримання необхідних ліцензій та дозволів, дотримання санітарних та гігієнічних норм, контроль якості тощо.
6	ТОВ «Павлівський пивзавод» дотримується трудового законодавства, зокрема щодо укладення трудових договорів, встановлення прав та обов'язків працівників, дотримання норм праці, безпеки та охорони праці.
7	ТОВ «Павлівський пивзавод» дотримується законодавства про захист прав споживачів, зокрема щодо якості продукції, інформації для споживачів, розгляду скарг та конфліктних ситуацій.

Важливо зазначити, що процедура створення ТОВ відрізняється в різних країнах і має свої вимоги та особливості. Рекомендується проконсультуватися з юристами або юридичними консультантами для отримання додаткової інформації про створення ТОВ у кожній юрисдикції.

Однією з основних переваг ТОВ є обмежена відповідальність його учасників. Це означає, що у випадку фінансових проблем або зобов'язань компанії, особиста відповідальність учасників обмежується їхніми інвестиціями в статутний капітал.

Існують різні моделі управління ТОВ. Як правило, ТОВ управляються директорами або менеджерами, призначеними акціонерами. Залежно від внутрішніх правил компанії, директорів може бути один або декілька. ТОВ зазвичай зобов'язані вести фінансову звітність, включаючи річну фінансову звітність, податкові декларації та інші бухгалтерські документи, відповідно до вимог законодавства. При веденні бізнесу ТОВ, як правило, зобов'язані реєструватися відповідно до законодавства країни, в якій вони здійснюють свою діяльність. Для ведення певних видів діяльності можуть знадобитися додаткові дозволи та ліцензії; ТОВ також можуть укладати договори з клієнтами, постачальниками, партнерами та іншими третіми особами. Договори можуть укладатися від імені компанії і підлягають дотриманню встановлених правил і процедур; ТОВ повинні виконувати податкові зобов'язання, передбачені законодавством країни. Це включає сплату податку на прибуток, ПДВ та інших податків, залежно від виду діяльності та юрисдикції.

Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) в Україні регулюються низкою правових норм і законів. По-перше, варто згадати Закон «Про товариства з обмеженою відповідальністю». Це основний закон, який встановлює детальні положення та процедури створення, реєстрації, організації та діяльності ТОВ в Україні, включаючи вимоги до статуту ТОВ, процедури прийняття рішень, права та обов'язки учасників, процедури внесення змін до установчих документів тощо.

Окремої згадки заслуговує Закон «Про захист прав споживачів»: якщо ТОВ займається виробництвом або наданням послуг споживачам, на його діяльність поширюються правила та вимоги, викладені в Законі «Про захист прав споживачів». Закон встановлює права споживачів, вимоги щодо якості

товарів та послуг, а також порядок розгляду скарг споживачів. Закон України «Про захист прав споживачів» регулює діяльність товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) з точки зору захисту прав споживачів. Стаття 8 визначає права споживачів, включаючи право на якість товарів (робіт, послуг), право на безпеку товарів та право на інформацію про товари (роботи, послуги). Вона надає споживачам правовий захист від недобросовісних дій акціонерних товариств, які порушують права споживачів. Стаття 10 встановлює вимоги до якості товарів (робіт, послуг), що надаються товариством з обмеженою відповідальністю. Стаття 10 встановлює вимоги до якості товарів (робіт, послуг), що надаються акціонерними товариствами, та визначає стандарти, технічні регламенти та інші нормативні документи, яких повинні дотримуватися акціонерні товариства для забезпечення якості своїх товарів та послуг. Стаття 13 передбачає право споживача вимагати відшкодування збитків у разі надання недостовірної або неповної інформації про товари (роботи, послуги). Стаття 13 передбачає право споживача вимагати відшкодування збитків у разі надання недостовірної або неповної інформації про товари (роботи, послуги) та встановлює положення про відповідальність та відшкодування збитків ТОВ, які надають споживачам неправдиву або завідомо неповну інформацію. Стаття 16 встановлює правила щодо обмеження відповідальності товариств з обмеженою відповідальністю за недоліки товарів (робіт, послуг). Стаття встановлює строки позовної давності для споживачів у разі виявлення недоліків товарів (робіт, послуг) та правила пред'явлення вимог до ТОВ. Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність встановлює вимоги до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для ТОВ. Закон встановлює правила складання балансів, звітів про фінансові результати, звітів про зміни у власному капіталі та іншої фінансової звітності. Діяльність товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) в Україні регулюється різними статтями Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність. Наприклад, стаття 7 передбачає, що ТОВ зобов'язані вести бухгалтерський облік відповідно до встановлених систем і

стандартів бухгалтерського обліку. Стаття 8 встановлює вимоги до складання та подання фінансової звітності ТОВ, передбачаючи, що ТОВ повинні складати річну фінансову звітність, що включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та інші пов'язані з ними документи. Стаття 9 встановлює порядок проведення аудиту фінансової звітності ТОВ; вона передбачає, що аудит фінансової звітності ТОВ може проводитися відповідно до встановлених правил і процедур. Стаття 10 встановлює правила ведення та перевірки бухгалтерської документації ТОВ. Стаття 10 встановлює правила ведення та перевірки бухгалтерської документації ТОВ і передбачає, що ТОВ зобов'язане зберігати бухгалтерську документацію протягом строку, передбаченого законом, та забезпечувати доступ до бухгалтерської документації для управління та перевірки.

Для певних галузей можуть існувати спеціальні закони, що регулюють діяльність товариств з обмеженою відповідальністю в цих сферах.

Діяльність ТОВ також регулюється окремими статтями Кодексу. По-перше, Цивільний кодекс України (включаючи загальні положення про ТОВ) регулює правовий статус ТОВ, процедури реєстрації, права та обов'язки учасників, процедури прийняття рішень та інші важливі питання, що стосуються діяльності ТОВ. Крім того, Податковий кодекс України регулює оподаткування діяльності ТОВ і встановлює правила оподаткування прибутку, ПДВ, податку на додану вартість та інших податків і зборів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Павлівський пивзавод» має статут, згідно якого здійснюється його господарська діяльність. Нова редакція статуту затверджена у 2020 році. Зокрема у ньому регулюються загальні положення щодо ведення господарської діяльності, а саме:

1. Товариство створено відповідно до рішення його засновника. Товариство є юридичною особою, створеною у формі товариства з обмеженою відповідальністю згідно із законодавством України та здійснює свою діяльність на підставі цього Статуту та законодавства України.

2. Товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном. Відповідальність учасника обмежується, відповідно, його вкладом до статутного капіталу товариства. Товариство не відповідає по зобов'язаннях та боргах своїх учасників. Звернення стягнення на внесок учасника за його особистими боргами допускається лише у випадках передбачених чинним законодавством.

3. Звернення стягнення на частку учасника товариства здійснюється на виконання виконавчого документа про стягнення з учасника грошових коштів або на підставі виконавчого документа про звернення стягнення на частку майнового поручителя, яка передана у заставу в забезпечення зобов'язання іншої особи.

Учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників.

4. Товариство має самостійний баланс, має право відкривати поточні та інші рахунки в національній та іноземних валютах в установах банків, може мати фірмову марку, товарний знак, знак обслуговування, які затверджуються директором товариства та реєструються в установленому актами чинного законодавства України порядку, круглу печатку і штампи зі своїм найменуванням, а також інші реквізити.

5. Товариство є власником майна, переданого йому учасниками, одержаних доходів, а також іншого майна, набутого на підставах, не заборонених актами чинного законодавства України.

У статуті також визначено предмет діяльності товариства:

1. Предметом діяльності товариства є здійснення в Україні всіх видів господарської діяльності в галузі будівництва, торгівлі, надання послуг здійснення фінансово-економічної, виробничо-господарської, науково-дослідної, проектної та всіх інших видів діяльності. Здійснення будь-якої діяльності, що у прямій формі не заборонена законодавством України,

вважатиметься законною і такою, що передбачена цим статутом і здійснюється у відповідності з ним.

2. Якщо для здійснення якогось виду діяльності товариства згідно чинного законодавства України потрібна ліцензія або дозвіл відповідного державного органу, то такий вид діяльності товариство здійснює після отримання необхідного дозволу (ліцензії). В разі якщо законодавством в подальшому буде визначено що для здійснення діяльності необхідно отримання дозволу чи ліцензії то цей вид діяльності до отримання такого погодження (дозволу, ліцензії) вважається виключеним з основних видів діяльності товариства.

Передбачено розділ, присвячений статутному капіталу та іншим фондам і прибуткам товариства, зокрема зазначено:

1. Для забезпечення діяльності товариства за рахунок вкладів учасників створюється статутний капітал.

2. Товариство має право збільшувати чи зменшувати статутний капітал товариства у спосіб визначений загальними зборами учасників. Рішення про збільшення або зменшення статутного капіталу товариства приймається загальними зборами учасників товариства.

3. Збільшення статутного капіталу товариства допускається лише після внесення всіма учасниками товариства своїх вкладів у повному обсязі. Збільшення статутного капіталу товариства, яке володіє часткою у власному статутному капіталі, не допускається. Збільшення статутного капіталу можливе за рахунок додаткових вкладів учасників, третіх осіб та за рахунок нерозподіленого прибутку товариства.

У разі збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку товариства без залучення додаткових вкладів склад учасників товариства та співвідношення розмірів їхніх часток у статутному капіталі не змінюються.

В разі внесення учасником додаткових вкладів до статутного капіталу товариства його частка в статутному капіталі товариства збільшується пропорційно до зробленого вкладу.

4. Кожний учасник має переважне право зробити додатковий вклад у межах суми збільшення статутного капіталу пропорційно до його частки у статутному капіталі. Треті особи та учасники товариства можуть зробити додаткові вклади після реалізації кожним учасником свого переважного права або відмови від реалізації такого права в межах різниці між сумою збільшення статутного капіталу та сумою внесених учасниками додаткових вкладів, лише якщо це передбачено рішенням загальних зборів учасників про залучення додаткових вкладів.

5. Додаткові вклади можуть вноситися у негрошовій формі. У такому разі рішенням загальних зборів учасників визначаються учасники товариства та/або треті особи, які вносять майно, та його грошова оцінка.

6. Учасники товариства можуть вносити додаткові вклади протягом строку, встановленого рішенням загальних зборів учасників, але не більше ніж протягом одного року з дня прийняття рішення про залучення додаткових вкладів.

7. Зменшення статутного капіталу здійснюється на підставі рішення загальних зборів учасників товариства.

8. Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку товариства сплачуються відсотки по кредитах банків та по облігаціях, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у повному розпорядженні товариства, яке визначає напрями його використання.

9. Порядок розподілу чистого прибутку товариства, строки та порядок виплати частки прибутку учасникам у вигляді дивідендів встановлюється загальними зборами учасників за підсумками роботи за календарний рік.

Загальні збори учасників розглядають пропозиції директора товариства з цього питання.

10. Товариство самостійно визначає кількість необхідних йому фондів та порядок і нормативи їх формування. Порядок створення та використання фондів затверджується загальними зборами учасників.

У статуті визначено також права та обов'язки учасників товариства, а саме:

1. Учасник товариства мають право:

- брати участь в управлінні справами товариства в порядку, визначеному Законодавством та цим статутом;
- брати участь в розподілі прибутку товариства;
- вийти у встановленому законодавством України та цим статутом порядку зі складу учасників товариства;
- одержувати інформацію про господарську діяльність товариства;
- вносити пропозиції щодо діяльності товариства на розгляд загальних зборів учасників чи директора товариства;
- отримати у разі ліквідації товариства частину майна товариства, що залишилася після розрахунків з кредиторами або його вартість;
- вносити додаткові вклади;
- здійснити відчуження часток у статутному капіталі товариства;
 - користуватися будь-якими іншими правами, наданими законодавством України.

2. Учасник товариства зобов'язаний:

- додержуватись вимог статуту товариства і виконувати рішення загальних зборів учасників товариства;
- виконувати свої зобов'язання перед товариством, в тому числі пов'язані з майновою участю, а також вносити вклади у розмірі, в порядку та засобами, передбаченими статутними документами та інвестиційними програмами товариства;

- не розголошувати відомості, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства;
- сприяти товариству у досягненні поставленої мети його діяльності, утримуватись від будь-яких дій, що можуть зашкодити товариству;
- виконувати інші обов'язки, визначені законодавством України.

3. Учасник товариства має право відчужити свою частку (частину частки) у статутному капіталі товариства оплатно або безоплатно іншим учасникам товариства або третім особам.

Учасник товариства, який має намір продати свою частку (частину частки) третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це інших учасників товариства та поінформувати про ціну та розмір частки, що відчужується, інші умови такого продажу. Якщо жоден з учасників товариства протягом 30 днів з дати отримання повідомлення про намір учасника продати частку (частину частки) не повідомив письмово учасника, який продає частку (частину частки), про намір скористатися своїм переважним правом, вважається, що такий учасник товариства надав свою згоду на 31 день з дати отримання повідомлення, і така частка (частина частки) може бути відчужена третій особі на умовах, які були повідомлені учасникам товариства.

Якщо учасник товариства, який має намір продати свою частку (частину частки) третій особі, отримав від іншого учасника письмову заяву про намір скористатися своїм переважним правом, такі учасники зобов'язані протягом одного місяця укласти договір купівлі-продажу пропонуваної до продажу частки (частини частки).

Передача частки (її частини) третім особам можлива тільки після повного внесення вкладу учасником, який її відступає. При передачі частки (її частини) третій особі відбувається одночасний перехід до неї всіх прав та обов'язків, що належали учаснику, який відступив її повністю або частково.

4. Товариство має право придбавати частки у власному статутному капіталі без його зменшення на розмір такої частки лише за умови, що на день такого придбання товариство сформує резервний капітал у розмірі ціни

придбання викупленої частки, який не може використовуватися для здійснення виплат на користь учасників такого товариства. Частки, що належать товариству, не враховуються при визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників при розподілі прибутку товариства, а також при розподілі майна товариства у разі його ліквідації.

У разі придбання частки (частини частки) учасника самим товариством без зменшення статутного капіталу товариства воно зобов'язане здійснити відчуження такої частки відплатно не пізніше ніж через один рік з дня придбання частки (частини частки) або зменшити свій статутний капітал.

5. Учасника товариства, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства (ухиляється від участі в товаристві, може бути виключено з товариства лише на підставі рішення суду.

6. Учасник товариства, частка якого у статутному капіталі товариства становить менше 50 відсотків, може вийти з товариства у будь-який час без згоди інших учасників.

Учасник товариства, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 або більше відсотків, може вийти з товариства за згодою інших учасників.

Рішення щодо надання згоди на вихід учасника з товариства може бути прийнято протягом одного місяця з дня подання учасником заяви, якщо інший строк не передбачений статутом. Учасник вважається таким, що вийшов з товариства, з дня державної реєстрації його виходу. Вихід Учасника з товариства, внаслідок якого у товаристві не залишиться жодного учасника, забороняється.

7. Не пізніше 60 днів з дня, коли товариство дізналося чи мало дізнатися про вихід учасника, воно зобов'язане повідомити такому колишньому учаснику вартість його частки, надати обґрунтований розрахунок та копії документів, необхідних для розрахунку. Вартість частки учасника визначається станом на день, що передував дню подання учасником

відповідної заяви у порядку, передбаченому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

8. Товариство зобов'язане протягом одного року з дня, коли воно дізналося чи мало дізнатися про вихід учасника, виплатити такому колишньому учаснику вартість його частки.

За погодженням учасника товариства, який вийшов, та товариства зобов'язання зі сплати грошових коштів може бути замінено зобов'язанням із передачі іншого майна.

9 Товариство виплачує учаснику, який вийшов з товариства, вартість його частки або передає майно лише пропорційно до розміру оплаченої частини частки такого учасника.

10. У разі смерті або припинення учасника товариства його частка переходить до його спадкоємця чи правонаступника без згоди учасників товариства.

11. Спори, що виникають у зв'язку із виходом учасника із товариства, у тому числі спори щодо порядку визначення частки у статутному капіталі, її розміру і строків виплати, вирішуються судом.

У статуті зазначено органи управління товариством:

1. Управління товариством здійснюють його органи:

- вищий орган управління – загальні збори учасників товариства;
- виконавчий орган управління, який формується вищим органом і здійснює керівництво поточною діяльністю товариства - директор товариства;

За рішенням вищого органу можуть створюватись інші органи товариства.

2. Вищим органом товариства є загальні збори учасників товариства, які складаються з учасників товариства або їх представників, призначених ними у відповідності до вимог чинного законодавства України.

Учасники товариства мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у статутному капіталі.

Загальні збори Учасників правомочні розглядати і приймати рішення з будь-яких питань діяльності товариства.

В разі, якщо в товариства є лише один учасник, всі рішення що віднесені до компетенції загальних зборів учасників приймаються цим учасником одноособово та оформляються рішенням учасника, та в такому випадку п. 3 - 14 цього статуту не застосовуються.

3. До компетенції загальних зборів учасників товариства належить:

3.1. Визначення основних напрямів діяльності товариства і затвердження його планів та звітів про їх виконання;

3.2. Внесення змін до статуту товариства, прийняття рішення про здійснення діяльності товариства на підставі модельного статуту;

3.3. Прийняття рішення про зміну розміру статутного капіталу товариства;

3.4. Встановлення розміру, форми і порядку внесення учасниками додаткових вкладів;

3.5. Затвердження грошової оцінки негрошового вкладу учасника;

3.6. Перерозподіл часток між учасниками товариства у випадках, передбачених законодавством;

3.7. Обрання директора товариства;

3.8. Визначення форм контролю та нагляду за діяльністю директора товариства;

3.9. Створення інших органів товариства, визначення порядку їх діяльності;

3.10. Прийняття рішення про придбання товариством частки (частини частки) учасника;

3.11. Виключення учасника з товариства;

3.12. Затвердження результатів діяльності товариства за рік або інший період;

3.13. Розподіл чистого прибутку товариства, прийняття рішення про виплату дивідендів;

3.14. Прийняття рішень про виділ, злиття, поділ, приєднання, ліквідацію та перетворення товариства, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення товариства, порядку розподілу між учасниками товариства у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу товариства;

3.15. Про надання згоди на вчинення правочину, якщо вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 50 відсотків вартості чистих активів товариства станом на кінець попереднього кварталу.

3.16. Прийняття інших рішень, віднесених Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» до компетенції загальних зборів учасників.

Загальні збори учасників вправі давати обов'язкові для виконання доручення виконавчому органу та органу контролю товариства, а також окремим посадовим особам товариства. Виконання цих доручень контролюється загальними зборами учасників. Про виконання доручень відповідна посадова особа, якій це доручення видане, звітує загальним зборам учасників.

4. Повноваження, передбачені підпунктами 3.1 – 3.15 пункту 3 цього статуту, належать до виключної компетенції загальних зборів учасників товариства і не можуть бути передані іншим органам управління товариства. Загальні збори учасників товариства можуть віднести до своєї виключної компетенції також інші повноваження.

5. Загальні збори учасників скликаються у випадках, передбачених законодавством, а також:

- 1) з ініціативи директора товариства;
- 2) на вимогу учасника або учасників товариства, які на день подання вимоги в сукупності володіють 10 або більше відсотками статутного капіталу товариства.

6. Якщо вартість чистих активів товариства знизилася більш як на 50 відсотків порівняно з цим показником станом на кінець попереднього року, виконавчий орган товариства скликає загальні збори учасників, які мають відбутися протягом 60 днів з дня такого зниження. До порядку денного таких загальних зборів учасників включаються питання про заходи, які мають бути вжиті для покращення фінансового стану товариства, про зменшення статутного капіталу товариства або про ліквідацію товариства.

7. Учасники товариства, що володіють у сукупності більш як 10 відсотками голосів, мають право вимагати скликання позачергових загальних зборів учасників у будь-який час і з будь-якого приводу, що стосується діяльності товариства. Вимога про скликання загальних зборів учасників подається директору товариства в письмовій формі із зазначенням запропонованого порядку денного. У разі скликання загальних зборів учасників з ініціативи учасників товариства така вимога повинна містити інформацію про розмір часток у статутному капіталі товариства, що належать таким учасникам.

Директор товариства зобов'язаний вчинити всі необхідні дії для скликання загальних зборів учасників у строк не пізніше 20 днів з дня отримання вимоги про проведення таких зборів. У разі якщо протягом 10 днів з дня, коли товариство отримало чи мало отримати вимогу про скликання загальних зборів, учасники не отримали повідомлення про скликання загальних зборів учасників, особи, які ініціювали їх проведення, можуть скликати загальні збори учасників самостійно.

8. Загальні збори учасників можуть прийняти рішення з будь-якого питання без дотримання вимог, встановлених законодавством та статутом товариства щодо порядку скликання загальних зборів учасників та щодо повідомлень, якщо в таких загальних зборах учасників взяли участь всі учасники товариства та всі вони надали згоду на розгляд таких питань.

9. Загальні збори учасників скликаються директором товариства. Директор зобов'язаний повідомити учасників товариства не менше ніж за 30

днів до запланованої дати проведення загальних зборів учасників. У повідомленні про загальні збори учасників зазначаються дата, час, місце проведення, порядок денний.

Пропозиції учасника або учасників товариства, які в сукупності володіють 10 або більше відсотками статутного капіталу товариства, підлягають обов'язковому включенню до порядку денного загальних зборів учасників.

10. Директор товариства скликає загальні збори учасників шляхом надсилання повідомлення про збори кожному учаснику товариства. Повідомлення про проведення загальних зборів може бути вручено учаснику (його представнику) особисто. Про вручення повідомлення про проведення зборів учасник (його представник) підписується в журналі вручених повідомлень, або іншим способом засвідчує обізнаність про час, місце та порядок денний загальних зборів учасників товариства.

11. Загальні збори учасників передбачають спільну присутність учасників товариства в одному місці для обговорення питань порядку денного або можуть проводитися у режимі відеоконференції, що дозволяє бачити та чути всіх учасників загальних зборів учасників одночасно. На загальних зборах учасників, що проводяться у режимі відеоконференції, ведеться протокол, у якому фіксуються перебіг загальних зборів учасників та прийняті рішення. Протокол підписує голова загальних зборів учасників або інша уповноважена зборами особа. Кожен учасник товариства, який взяв участь у загальних зборах учасників, може підписати протокол.

12. Рішення з питань, не включених до порядку денного загальних зборів учасників, приймається лише за умови, що у них беруть участь всі учасники товариства, які одностайно надали згоду на розгляд таких питань. Повноваження представника за довіреністю щодо надання такої згоди мають бути спеціально обумовлені довіреністю.

13. Рішення загальних зборів учасників приймаються відкритим голосуванням. Рішення з питань, передбачених пунктами 6.3.2, 6.3.3, 6.3.14

цього статуту, приймаються трьома чвертями голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу з відповідних питань.

Рішення загальних зборів учасників з питань, передбачених пунктами 3.5, 3.6, 3.9, 3.10 цього статуту, приймаються одностайно всіма учасниками товариства, які мають право голосу з відповідних питань.

Рішення загальних зборів учасників з усіх інших питань приймаються більшістю голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу з відповідних питань.

14. Учасник товариства може взяти участь у загальних зборах учасників шляхом надання свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного у письмовій формі (заочне голосування). Справжність підпису учасника товариства на такому документі засвідчується нотаріально.

Голос учасника товариства зараховується до результатів голосування з кожного окремого питання, якщо текст документа дозволяє визначити його волю щодо безумовного голосування за чи проти відповідного рішення з питання порядку денного. Такий документ долучається до протоколу загальних зборів учасників та зберігається разом із ним.

В товаристві не передбачено прийняття рішення шляхом опитування.

15. Рішення загальних зборів учасників товариства, прийняті з додержанням вимог цього статуту, є обов'язковими для всіх учасників товариства, включаючи тих, хто не брав участі у зборах, а також всіх органів і посадових осіб товариства.

16. Хід загальних зборів учасників товариства та прийняті ними рішення, включаючи підсумки голосування по кожному питанню, оформляються протоколом зборів. У випадках передбачених законодавством та за рішенням загальних зборів учасників товариства протокол зборів може бути посвідчений нотаріально.

17. Протоколи загальних зборів учасників товариства і всі додатки до них зберігаються в товаристві протягом усього часу його діяльності.

18. Виконавчим органом товариства, що здійснює керівництво та управління поточною діяльністю товариства, є директор товариства. У своїй діяльності директор товариства керується Конституцією України, іншими актами чинного законодавства України, цим статутом, рішеннями загальних зборів учасників, прийнятими в межах їх компетенції, визначеної цим статутом.

19. Директор вирішує усі питання діяльності товариства, за винятком тих, що належать до виключної компетенції загальних зборів учасників товариством, визначених цим статутом.

Директор підзвітний загальним зборам учасників і організує виконання їх рішень. Директор не може приймати рішення, обов'язкові для учасників товариства.

Директор діє від імені товариства в межах, встановлених актами чинного законодавства України та цим статутом.

Директор має право без довіреності виконувати дії від імені товариства.

20. Директор обирається та відкликається зборами учасників товариства.

21. Перелік повноважень директора товариства може бути розширений на підставі окремих доручень загальних зборів учасників товариства.

22. Директор товариства в межах наданих йому повноважень несе персональну відповідальність за результати діяльності товариства, за виконання правомірних рішень загальних зборів учасників товариства.

23. Загальні збори товариства можуть прийняти рішення про покладення на учасника товариства обов'язків директора товариства, без укладення з ним трудового договору.

Прописано порядок внесення змін до статуту товариства та порядок підписання статуту товариства, а саме:

1. Внесення змін до цього статуту товариства є компетенцією загальних зборів учасників. Рішення з питань зміни статуту приймається в порядку, встановленому цим статутом.

2. Зміни, які внесено до установчих документів товариства, реєструються у порядку, встановленому законодавством України.

3 Статут товариства викладається у письмовій формі, прошивається, пронумеровується та підписується учасниками товариства, які голосували за рішення про внесення таких змін до статуту, уповноваженими ними особами або уповноваженою такими загальними зборами особою (у разі прийняття такого рішення загальними зборами). Справжність підписів учасників або уповноважених осіб засвідчується нотаріально.

У статуті передбачено також поводження з комерційною таємницею та конфіденційною інформацією:

1. Комерційну таємницю Товариства становлять наступні відомості:

зміст, характер, кількість угод (договорів, контрактів), укладених товариством з іншими фізичними та/або юридичними особами; аналітичні матеріали, інформація про зміст та характер, а також кількість послуг, наданих товариством фізичним та юридичним особам або отриманих від них в Україні та/або за кордоном, крім даних, які визначені актами чинного законодавства України як такі, що не становлять комерційної таємниці.

2. Конфіденційну інформацію товариства становлять наступні відомості:

матеріали листування товариства з контрагентами за договорами та угодами, іншими фізичними та/або юридичними особами, у тому числі у випадках, якщо таке листування здійснюється за допомогою електронної пошти; матеріали особових справ працівників та посадових осіб товариства; відомості про користувачів (споживачів) послуг товариства; розміри посадових окладів та інших видів оплати праці.

3. Порядок забезпечення збереження, використання відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію товариства, визначається у відповідному положенні, яке затверджується директором товариства.

4. Учасники товариства, посадові особи, працівники товариства повинні зберігати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію і несуть за її розголошення відповідальність, передбачену актами чинного законодавства України.

Збитки, завдані внаслідок розголошення комерційної таємниці та конфіденційної інформації товариства, відшкодовуються винними особами в повному обсязі.

Зазначено також виділ та припинення діяльності, а саме вказано, що:

1. Товариство може створювати одне чи більше товариств із переданням йому (їм) згідно з розподільним балансом частини майна, прав та обов'язків товариства, з якого здійснюється виділ, без припинення останнього

2. Припинення діяльності товариства відбувається шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. Реорганізація товариства відбувається за рішенням загальних зборів учасників товариства або в порядку, передбаченому актами чинного законодавства України.

При реорганізації товариства відповідна сукупність прав та обов'язків товариства переходить до його правонаступників.

3. Товариство ліквідується:

3.1. За рішенням загальних зборів учасників товариства.

3.2. На підставі рішення суду у випадках, передбачених чинним законодавством України.

4. Добровільне припинення товариства здійснюється за рішенням загальних зборів учасників з дотриманням вимог, встановлених законодавством. Інші підстави та порядок припинення товариства встановлюються законом.

5. Грошові кошти, що належать товариству, включаючи виручку від розпродажу його майна при ліквідації, після розрахунків по оплаті праці осіб, які працюють на умовах найму, та виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими кредиторами, розподіляються ліквідаційною комісією між

учасниками пропорційно їх вкладам у шестимісячний строк після внесення відомостей до єдиного державного реєстру що до припинення товариства.

Майно, передане товариству учасниками у користування, повертається у натуральній формі без винагороди.

6. Ліквідація товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинило свою діяльність, з моменту внесення запису про це до державного реєстру в порядку, встановленому актами чинного законодавства України.

Висновки до розділу 2

Аналіз показників діяльності підприємства є важливим інструментом для оцінки його ефективності, фінансового стану та загальної продуктивності. Цей аналіз дозволяє зрозуміти, як підприємство функціонує, визначити його сильні та слабкі сторони, а також зробити висновки щодо досягнення стратегічних цілей. Один з ключових аспектів аналізу показників діяльності підприємства - фінансовий аналіз. Він включає оцінку фінансових результатів підприємства, таких як прибуток, рентабельність, ліквідність та платоспроможність. Це дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, його здатність до сплати зобов'язань та забезпечення подальшого розвитку. Розглядаючи діяльність підприємства, насамперед необхідно проаналізувати основні техніко-економічні показники, щоб визначити поточний стан підприємства та перспективи його подальшого розвитку.

Проаналізувавши показники можна стверджувати, що підприємство зосереджує свої зусилля на забезпеченні фінансової стійкості та здійсненні інвестиційних заходів для розвитку. При цьому, важливо аналізувати причини від'ємних грошових потоків від операційної діяльності та розглядати можливі шляхи покращення фінансового стану підприємства, такі як збільшення обсягів продажу, зниження витрат або оптимізація процесів виробництва.

Зміна структури грошових потоків, зокрема збільшення додатніх потоків від операційної та інвестиційної діяльності, може вказувати на

зростання прибутку підприємства, ефективне управління витратами та здійснення успішних інвестиційних проектів. Це може свідчити про поліпшення конкурентоспроможності компанії та розвиток нових джерел доходу.

Оцінка високої якості управління компанією може бути результатом професіоналізму та ефективності керівного персоналу. Управлінські команди, які вміло керують фінансовими ресурсами, оптимізують бізнес-процеси та розвивають стратегічні напрями, здатні досягти позитивних фінансових результатів. Така оцінка свідчить про впевненість і довіру в діяльність підприємства з боку зовнішніх спостерігачів або аудиторських організацій.

Є важливі зрушення в грошових потоках компанії. Зменшення витрат та ефективне управління дозволили підприємству збільшити чистий грошовий потік, що вказує на його стабільність та здатність генерувати прибуток.

Загалом, позитивні зміни в структурі грошових потоків та висока оцінка управління підтверджують успішний розвиток та стабільність підприємства у 2021 році. Важливо продовжувати вдосконалювати стратегії та діяти на основі цих позитивних результатів для забезпечення подальшого успіху та стійкого зростання компанії у майбутньому.

Аналіз показників ліквідності показує, що вони покращилися і відповідають критеріям. У 2022 році компанія демонструє фінансово стабільну ситуацію, але через дефіцит коефіцієнт рентабельності має від'ємне значення і компанії необхідно впроваджувати необхідні реформи, щоб уникнути збитків у наступні роки.

Компанія мала невеликий переважний обсяг короткострокової кредиторської заборгованості порівняно з короткостроковою дебіторською заборгованістю. Це може свідчити про те, що компанія має достатню ліквідність та здатність отримувати платежі вчасно.

Компанія успішно використовує свої оборотні активи для отримання прибутку. Високий рівень рентабельності оборотних активів говорить про

ефективне управління активами, оптимальне використання ресурсів та високий рівень продуктивності.

Ліквідні активи становлять велику частку в загальній валюті балансу. Це найбільш ліквідна частина капіталу, і від її стану та раціонального використання значною мірою залежать результати діяльності та фінансовий стан компанії. Аналіз таблиць свідчить про загальне зниження ефективності використання всіх наявних ресурсів, незалежно від їхнього джерела. До позитивних змін можна віднести збільшення оборотності запасів, тобто прискорення реалізації продукції у 2022 році, та збільшення оборотності кредиторської заборгованості, тобто прискорення погашення боргів, що покращує імідж компанії та довіру інвесторів і кредиторів, що призводить до покращення фінансового стану. Це можна розглядати як результат покращення корпоративного іміджу та довіри інвесторів/кредиторів.

З іншого боку, з негативного боку, спостерігається зниження оборотності оборотного капіталу, зниження оборотності дебіторської заборгованості, зниження інвестованого капіталу та зниження оборотності власного капіталу (менше коштів використовується для виробництва або взагалі не використовується).

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПАВЛІВСЬКИЙ ПИВЗАВОД»

3.1. Напрями удосконалення господарської діяльності підприємства

Господарська діяльність підприємства - це комплексний процес здійснення різних економічних операцій і дій, спрямованих на досягнення господарських цілей підприємства. Ця діяльність охоплює всі аспекти функціонування підприємства, включаючи виробництво товарів або надання послуг, управління ресурсами, фінансову діяльність, маркетинг, логістику, укладання контрактів, взаємодію з партнерами та клієнтами, виконання правових норм та інші аспекти.

Господарська діяльність підприємства має на меті отримання прибутку, забезпечення стійкості та розвитку підприємства. Вона включає планування, координацію, контроль, організацію ресурсів та процесів з метою досягнення поставлених цілей. Господарська діяльність може бути впроваджена в різних галузях економіки, включаючи виробничі, торговельні, фінансові, послугові та інші сфери.

Загальний результат господарської діяльності підприємства виявляється у його фінансових показниках, таких як обсяги продажів, прибуток, рентабельність, активи та інші економічні показники. Успішне здійснення господарської діяльності вимагає ефективного управління ресурсами, планування, аналізу ринкових умов та конкуренції, прийняття стратегічних рішень та використання інноваційних підходів.

Забезпечення господарської діяльності підприємства - це процес забезпечення необхідних ресурсів, інструментів, процедур, правового регулювання та умов, що дозволяють підприємству ефективно функціонувати, розвиватися і досягати своїх цілей.

Забезпечення господарської діяльності включає кілька аспектів:

– Фінансове забезпечення. Це охоплює забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами для його діяльності. Це можуть бути власні кошти, позики, кредити, інвестиції тощо. Фінансове забезпечення забезпечує підприємству можливість здійснювати інвестиції, виробництво, маркетинг, науково-дослідну роботу, сплату заробітної плати тощо.

– Матеріально-технічне забезпечення. Це включає постачання необхідних матеріальних ресурсів, сировини, обладнання, інструментів, технологій та інших матеріальних активів, які необхідні для виробництва товарів або надання послуг підприємством.

– Кадрове забезпечення. Це охоплює залучення та управління кваліфікованим персоналом. Підприємство повинно мати необхідні кадри з необхідними знаннями, навичками та досвідом для забезпечення ефективної діяльності. Це включає найм нових співробітників, їхню підготовку, навчання, розвиток, мотивацію та управління персоналом.

– Правове забезпечення. Це охоплює виконання всіх вимог і нормативів, що стосуються діяльності підприємства, включаючи законодавство про оподаткування, праці, торгівлю, конкуренцію, інтелектуальну власність та інше. Забезпечення правової відповідності допомагає підприємству уникати правових проблем, штрафів та санкцій, а також забезпечує стабільність і довіру з боку клієнтів та партнерів.

– Інформаційне забезпечення. Це охоплює забезпечення підприємства інформацією, необхідною для прийняття рішень, контролю діяльності та взаємодії зі стейкхолдерами. Інформаційне забезпечення включає системи обліку, аналізу, звітності, інформаційні технології та комунікаційні засоби.

Забезпечення господарської діяльності підприємства є важливим для його успішності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Відповідне забезпечення дозволяє підприємству ефективно використовувати ресурси, оптимізувати витрати, управляти ризиками, забезпечувати якість продукції

або послуг, залучати і утримувати клієнтів, розширювати ринки та досягати поставлених цілей.

Щодо вдосконалення господарської діяльності підприємства можуть бути застосовані різноманітні заходи та стратегії. Наприклад:

– Оптимізація бізнес-процесів. Аналізування та перегляд існуючих процесів з метою їх оптимізації, автоматизації та покращення продуктивності. Це може включати впровадження ефективних інформаційних систем, застосування нових технологій, раціоналізацію робочих процесів та ефективне управління ресурсами.

– Вдосконалення управлінської системи. Запровадження сучасних методів управління, таких як стратегічне планування, система ключових показників ефективності (KPI), управління якістю, проектний менеджмент тощо. Розробка чітких організаційних структур, делегування повноважень та встановлення ефективної системи контролю.

– Постійне навчання та розвиток персоналу. Інвестування в професійний розвиток співробітників, проведення тренінгів, семінарів та навчальних програм. Залучення кваліфікованих фахівців, створення мотивуючої робочої атмосфери та забезпечення можливостей для кар'єрного зростання.

– Інноваційна діяльність. Сприяння впровадженню нових ідей, технологій та інноваційних рішень. Розробка нових продуктів або послуг, пошук альтернативних способів виробництва, впровадження новітніх технологій, співпраця з дослідницькими установами та партнерами для спільного розвитку.

– Маркетингові заходи. Розробка та впровадження ефективних маркетингових стратегій, включаючи дослідження ринку, сегментацію цільової аудиторії, розвиток бренду, рекламну діяльність, PR-комунікації та інші заходи залучення та утримання клієнтів.

– Енергоефективність та екологічна відповідальність. Впровадження заходів з енергозбереження, ефективного використання ресурсів, впровадження зелених технологій та практик. Дотримання стандартів

екологічної безпеки, утилізація відходів та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Система заходів забезпечення господарської діяльності підприємства - це комплексний набір заходів, процедур, політик, стратегій та механізмів, які спрямовані на забезпечення ефективності та успішності діяльності підприємства. Ця система охоплює різні аспекти підприємницької діяльності, такі як управління ресурсами, фінанси, виробництво, маркетинг, персонал і т.д.

Головна мета системи заходів забезпечення господарської діяльності полягає в досягненні оптимальних результатів і підтриманні конкурентоспроможності підприємства. Це досягається шляхом встановлення ефективної організаційної структури, впровадження стратегічного управління, раціонального використання ресурсів, удосконалення бізнес-процесів, контролю та оцінки результатів, а також використання сучасних технологій та інструментів управління.

Система заходів забезпечення господарської діяльності підприємства включає такі елементи:

- Розробка стратегічних та оперативних планів, визначення цілей і завдань, прийняття рішень про розподіл ресурсів.
- Встановлення ефективної організаційної структури, делегування повноважень, розподіл ролей і відповідальності.
- Встановлення системи контролю за виконанням планів і досягненням поставлених цілей, моніторинг фінансових показників, аналіз ефективності роботи.
- Залучення та мотивація кваліфікованих співробітників, розвиток системи стимулювання, підвищення професійної компетентності.
- Планування та управління фінансовими ресурсами, оптимізація витрат, пошук джерел фінансування, контроль над фінансовою стійкістю.
- Впровадження нововведень, дослідження ринку та технологій, постійне вдосконалення продукції і процесів.

- Розробка маркетингових стратегій, позиціонування бренду, просування продукції, залучення та утримання клієнтів.
- Якість та контроль: Впровадження системи управління якістю, контроль за дотриманням стандартів, удосконалення процесів виробництва.

Ці елементи взаємопов'язані та взаємодіють між собою для забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства. Кожен елемент має свою важливу роль у досягненні поставлених цілей та успіху підприємства.

Міжнародний досвід вдосконалення господарської діяльності підприємства включає різноманітні підходи та напрями, які використовуються компаніями з усього світу для покращення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Ось деякі з них:

1. Lean-підхід (тонке виробництво). Цей підхід, походить з Японії, спрямований на елімінацію марнощів та оптимізацію виробничих процесів. Він базується на постійному вдосконаленні, стандартизації, залученні співробітників та усуненні неефективностей.

2. Six Sigma. Цей методологічний підхід спрямований на зменшення дефектів та варіацій у процесах виробництва та послуг. Він використовує аналіз даних, статистичні методи та проектний підхід DMAIC (Define, Measure, Analyze, Improve, Control) для досягнення постійного покращення якості та ефективності.

3. Total Quality Management (TQM). Це філософія управління, яка зосереджена на задоволенні потреб клієнтів, вдосконаленні якості та залученні всіх рівнів співробітників у процес управління якістю.

4. Business Process Reengineering (BPR). Це стратегічний підхід, спрямований на радикальну перебудову бізнес-процесів з метою досягнення значних покращень у продуктивності, ефективності та якості. Він передбачає перегляд та перепроектування процесів з нуля, враховуючи сучасні технології та стратегічні цілі підприємства.

5. Supply Chain Management (ланцюжок постачання). Це стратегічне управління потоками матеріалів, інформації та послуг від постачальників до

кінцевих споживачів з метою оптимізації вартості, швидкості та якості процесів.

6. Digital Transformation (цифрова трансформація). Цей напрямок передбачає впровадження технологій та цифрових рішень для автоматизації процесів, покращення комунікації, збільшення ефективності та впровадження інновацій.

Ці напрями є лише деякими прикладами того, як підприємства з усього світу прагнуть вдосконалити свою господарську діяльність. Вибір конкретних напрямів залежить від специфіки підприємства, галузі, ринкових умов та стратегічних цілей.

Україна має потенціал для вдосконалення забезпечення господарської діяльності підприємств і розвитку економіки в цілому. Зазначимо деякі перспективні напрями, які можуть сприяти покращенню господарського середовища в країні.

Удосконалення законодавства, спрямоване на створення сприятливого бізнес-клімату, прозорих правил гри та захист прав власності, може стимулювати інвестиції та розвиток підприємництва. Розширення програм та пільгових умов для МСП, таких як доступ до фінансування, консультування та навчання, може підтримати їхній розвиток та сприяти створенню нових робочих місць. Залучення інвестицій у науково-дослідну діяльність, розвиток технологічних інкубаторів та інноваційних центрів можуть сприяти створенню нових технологій, підвищенню конкурентоспроможності підприємств та розвитку нових галузей економіки. Розширення міжнародного співробітництва, пошук нових ринків збуту та підтримка експорту можуть сприяти залученню інвестицій, розвитку експортно-орієнтованих підприємств та збільшенню обсягів експорту. Впровадження сучасних технологій та цифрових рішень в господарську діяльність підприємств може покращити їхню ефективність, знизити витрати та сприяти інноваціям. Розробка привабливих інвестиційних умов, залучення іноземних інвесторів та розвиток

інфраструктури можуть сприяти збільшенню обсягів інвестицій та розвитку підприємств.

Важливо зазначити, що кожен напрямок вимагає комплексного підходу та координації зусиль з боку уряду, бізнес-спільноти та академічного середовища. Розвиток господарської діяльності підприємств є ключовим фактором для сталого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення в Україні.

Для вдосконалення механізму забезпечення підприємства харчової промисловості з виготовлення пива можна розглянути наступні аспекти:

1) Аналізувати та вдосконалювати всі етапи виробництва пива, включаючи придбання сировини, виготовлення, ферментацію, фільтрацію, фасування та зберігання. Застосування новітніх технологій, автоматизація та оптимізація процесів можуть знизити витрати, покращити якість та підвищити продуктивність.

2) Вдосконалення системи енергозабезпечення підприємства, впровадження енергоефективних технологій, використання відновлювальних джерел енергії та раціональне використання ресурсів можуть сприяти зниженню витрат на енергію та підвищенню екологічної стійкості.

3) Оптимізація ланцюга постачання сировини, взаємодія з постачальниками, вирішення питань логістики та складського управління можуть сприяти ефективному забезпеченню підприємства необхідними ресурсами та зниженню витрат.

4) Вивчення ринку та споживчих попитів, розробка ефективних маркетингових стратегій, брендування та просування продукції можуть сприяти збільшенню обсягів продажів та конкурентоспроможності підприємства.

5) Забезпечення високої якості продукції шляхом впровадження системи контролю якості, сертифікації та постійного дослідження і вдосконалення рецептур може покращити сприйняття продукції споживачами та відкривати нові ринкові можливості.

б) Залучення та розвиток кваліфікованих спеціалістів, навчання персоналу, формування командної роботи та підтримка робочої культури можуть позитивно вплинути на ефективність та результативність підприємства.

Враховуючи специфіку пивоварної промисловості, важливо регулярно аналізувати ринкові тенденції, споживчі уподобання та використовувати новітні технології та інновації для покращення продукту та ефективності виробництва.

У сучасному глобалізованому світі, де конкуренція на ринку набуває все більшого значення, удосконалення господарської діяльності стає необхідним для виживання та успіху підприємств у будь-якій галузі. ТОВ «Павлівський пивзавод» не є винятком, але його актуальність і важливість стосуються не лише забезпечення власного існування, але й становлять значний внесок у розвиток галузі та економіки в цілому.

Одним з ключових напрямів удосконалення господарської діяльності для ТОВ «Павлівський пивзавод» є оптимізація виробничого процесу. Впровадження новітніх технологій та автоматизація різних етапів виробництва можуть позитивно позначитись на продуктивності, якості та ефективності пивоварного процесу. Наприклад, використання сучасного обладнання для ферментації та фільтрації, удосконалення системи контролю якості та розробка нових рецептур можуть допомогти підприємству покращити свої пивні вироби та задовольнити потреби ринку.

Ще одним важливим напрямом є енергоефективність. Споживання енергії є значним фактором витрат для пивоварного підприємства. Впровадження енергоефективних технологій, використання відновлювальних джерел енергії та раціональне використання ресурсів можуть сприяти зниженню витрат та впливу на довкілля. Наприклад, установка сонячних панелей для генерації електроенергії або використання біогазу в процесі виробництва можуть допомогти підприємству стати більш стійким та екологічно-орієнтованим.

Значну увагу слід приділяти також маркетинговій стратегії та розвитку ринків збуту. Дослідження споживчих уподобань, аналіз конкурентного середовища та розробка ефективних маркетингових кампаній можуть допомогти ТОВ «Павлівський пивзавод» привернути нових клієнтів, розширити свій ринок та підвищити свою конкурентоспроможність. Впровадження цифрових маркетингових стратегій, розвиток електронної комерції та сприяння взаємодії зі споживачами можуть забезпечити підприємству нові можливості для зростання.

Крім того, звернення уваги на інноваційність та дослідження нових продуктів та технологій можуть дати ТОВ «Павлівський пивзавод» перевагу на ринку. Розробка нових смаків пива, експерименти зі складом і інгредієнтами, використання нових методів ферментації або пакування можуть привернути увагу споживачів та створити унікальну пропозицію на ринку.

Усі ці напрями удосконалення господарської діяльності для ТОВ «Павлівський пивзавод» є важливими, оскільки вони можуть сприяти покращенню конкурентоспроможності, зниженню витрат, розширенню ринків збуту та забезпеченню стабільного розвитку підприємства. Крім того, вони можуть створити передумови для позитивного впливу на регіональну економіку, створення нових робочих місць та сприяти загальному розвитку пивоварної галузі в Україні. Такі напрями удосконалення слід розглядати як стратегічні кроки, спрямовані на досягнення стійкого успіху та становлення підприємства як лідера у своїй галузі.

3.2. Диверсифікація виробництва продукції підприємства з метою покращення показників господарської діяльності

Проведений аналіз показав, що підприємство у 2022 році отримало збиток від звичайної діяльності, що стало наслідком скорочення обсягів реалізації продукції та зростанням собівартості виготовлення продукції. З

метою активізації господарської діяльності підприємства пропонуємо йому розпочати випуск принципово нової продукції, а саме алкогольного напою, який буде виготовлятися методом дистилювання з пива (пропонуємо назву даного напою: “Павлівський пивний дар”).

Для виробництва такої продукції підприємству необхідно закупити німецьке обладнання:

- дистилятор, вартістю 80 тис. євро, або 3200 тис. грн.,
- лінію з фасування – вартістю 30 тис. євро., або 1200 тис. грн.
- обладнання для дистиляції води – вартістю 100 тис. грн.

Етапи виробництва алкогольного напою, який буде виготовлятися методом дистилювання з пива представлено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Етапи виробництва алкогольного виробу

Таблиця 3.1.

Планова калькуляція на алкогольний напій
“Павлівський пивний дар”
ТОВ “Павлівський пивзавод”

Найменування статей	Од.вим.	Кіл-сть	118,625 л (40 ⁰)	
			Ціна	Сума
Солод	т	0,2	20833,33	4166,67
Вода	куб.м	0,845625	73,73	62,35
ВСЬОГО осн. сировини				4229,02
Газ	тис м ³	0,5	23083,33	11541,67
Електроенергія	кВт	1050	4,02656	4227,89
Паливо ДП	л	15	46,67	700,05
Зарплата	год	28	200	5600,00
Нарахування 22 %				1232,00
Загальногосподарські				500,00
				23801,61
Планова собівартість				28030,63
118,625 л горілки 40%				
Планова собівартість	л	1		236,30
горілки 40%				

У Таблиці 3.2 наведено оцінку витрат, необхідних для встановлення нової лінії з виробництва пива. У таблиці 3.2 наведено оцінку витрат, необхідних для встановлення нової лінії з виробництва пива. За умов проекту 1, враховуючи, що компанія не розробляє нову рецептуру, тобто в цьому випадку вона не виробляє інноваційний продукт, а лише модернізує основні фонди компанії, витрати на обладнання становлять 141 000 грн.

Якщо виробнича потужність планується на один рік і для забезпечення виробничих потужностей використовується нова варильна машина на 600 літрів пива, то партія алкогольних напоїв становитиме 600 літрів.

Наприклад, якщо для приготування однієї партії потрібно вісім годин, а наші виробничі потужності варять пиво безперервно, це означає, що ми

можемо варити пиво протягом приблизно 24 робочих днів (192 годин) на рік. Наша сучасна пивоварна машина має ємність 600 літрів і, враховуючи, що ми варимо пиво безперервно, ми можемо варити близько 75 партій пива на рік:

$$24 \text{ робочі дні} \times 75 \text{ партій} = 1800 \text{ партій}$$

$$1800 * 600 = 1\,080\,000 \text{ літрів пива на рік}$$

Таблиця 3.2.

Розрахункова калькуляція на алкогольний напій

“Павлівський пивний дар” (на 1000 л)

ТОВ “Павлівський пивзавод”

Найменування статей	Од.вим.	Кіл-сть	1000л	
			Ціна	Сума
Горілка 40%	л	1000	236,30	236 300,00
Етикетка	т.шт..	2.040	2141,67	4369,01
Пробка	т.шт.	2.040	3020,0	6160,80
Пляшка	шт.	2020	7,45	15049,0
Плівка т/у	кг	5,88	76,67	450,82
Акцизна марка	шт	2000	0.1926	385,20
ВСЬОГО доп. сировини	кг			26414,83
Електроенергія	кВт	250	4,02656	1006,64
Зарплата	год	40	200	8000,00
Нарахування 22 %				1760,00
Загальногосподарські				2000,00
вода	куб.м	156	1,0997	171,55
всього				12938,19
Планова собівартість				275653,02
Прибуток 100%				
Загальна вартість				
Акциз	1л 100	400	133,31	53324,0
ПДВ				
Реалізаційна ціна За 1 л				276,0

На фактичні обсяги виробництва впливає низка факторів, включаючи технічні проблеми, затримки, попит на пиво та обсяги замовлень.

Вартість сировини є важливим фактором, який необхідно організувати та розрахувати заздалегідь до її закупівлі та доставки на виробництво, щоб виконати план виробництва пива.

Загальна вартість сировини = Кількість партій (600 літрів на одну партію) * Вартість сировини на одну партію = 1 800 * 15 000 грн = 27 000 000 грн

Якщо обсяг виробленого пива становить 1 080 000 літрів і вартість одного літра становить 30 гривень, неможливо стверджувати, що загальна кількість товару буде проданою споживачам, завжди може лишитися запас, тому будемо розрахувати загальну суму від продажу пива за умови збуту 70% товару.

Дохід від реалізації продукції 70% збутого товару розраховуємо наступним чином:

Загальний обсяг пива, який буде проданий, складатиме 70% від 1 080 000 літрів, тобто

$$70\% * 1\,080\,000 = 0.7 * 1\,080\,000 = 756\,000 \text{ літрів}$$

Отже, обсяг проданого алкогольного виробу становитиме: 26460000 грн.

Дохід від реалізації виготовленої нами продукції складає 26 460 000 грн., але в нас залишається наш запас у вигляді 324 000 літрів продукції, що також приносить нам дохід при збуті 11 340 000, тобто при збуті 100% пива ми отримуємо дохід 37 800 000 грн.

Це дозволяє нам повноцінно покрити витрати на сировину:

$$36800000 - 27000000 = 98009000 ;$$

віднімаємо також вартість обладнання, виробництва та витрат на збут,
 $9\,800\,000 - 1\,410\,000 - 125\,121 - 274\,575 = 7\,990\,304$.

Наша інноваційна лінія алкогольних напоїв принесе прибуток до оподаткування 7,99 млн 304 грн, але нам потрібно розрахувати податки і подивитися на чистий прибуток, який наразі включає 18% ПДВ, 22% відрхувань на соціальне страхування та 1,5% військового збору.

Розраховуємо чистий дохід наступним чином:

$$7990304 - (7990304 * 0.18) - (7990304 * 0.22) - (7\,990\,304 * 0.015) = 7990304 - 1618254 - 1977866 - 134854 = 4259330.$$

Ці розрахунки показують, що це обладнання є новим, з урахуванням витрат на технічне обслуговування на випадок неполадок і необхідності їх усунення, оскільки в даних розрахунках береться варіант майже безупинного виготовлення алкогольного виробу, з урахуванням вихідних. Це рішення має збільшити конкурентноспроможність підприємства на ринку, з подальшою можливістю виведення товариства на першу позицію в регіоні.

Закупорення - це одноразові вкладення, від протягом наступних десяти років до витрат нараховуватимуться амортизаційні відрахування, та витрати на технічне обслуговування. З огляду на те, що обладнання купується новим і невживаним, обладнання потребуватиме ремонту значно менше.

Проведімо розрахунки за подібною структурою, щоб прорахувати розробку нашої інноваційної лінійки екологічно-чистого пива, згідно з розрахунками проекту. Для початку, визначимо умови виробництва, за аналогічним планом виробництва на один рік, як і у проекті, ми маємо модернізацію на підприємстві, у вигляді потужностей нового апарату для дистиляції.

За аналогічним планом виробництва проекту №1 на один рік, якщо варіння однієї партії займає 8 годин, і наше виробництво варитиме пиво без перерви, то за рік, буде знову ж таки 24 робочі дні (це 192 годин) для варіння пива. Отже, новітні варильні апарати здатні вмістити 600 літрів, враховуючи, що пиво варитиметься без перерви, то за рік стабільно зварюватиметься 75

$$24 \text{ робочих днів} * 75 \text{ партій} = 1,800 \text{ партій}$$

$$1800 * 600 = 1\,080\,000 \text{ літрів пива (на рік)}$$

Пам'ятаємо, що виробництво сировини в нас входить найважливішої частини розрахунків проекту №2, оскільки її виготовлення припадає до плану, підприємству нема необхідності шукати постачальників на ринку, але ці витрати, з інвестиціями в потреби виробництва, припадають на обслуговування процесу вирощування даної сировини, зокрема, враховуючи факт того, що на меті проекту є створення екологічно-чистої продукції, земля, продукція та процес вирощування мусять пройти ряд кваліфікаційно-

обстежувальних перевірок, з метою отримання європейського маркування екологічно-чистої продукції. Отже, в стосунку до сировини, нам не потрібні витрати на хімікати чи яди, лише обладнання, оплата праці, чисті добрива, і транспортування сировини.

Визначимо ціну за один літр у 65 грн., в даній ситуації це є доцільно справедливою ціною, оскільки продукція є маркованою європейським знаком органічності та якості. Коли обсяг виробленого пива становить 1 080 000 літрів і вартість одного літра становить 65 гривень, загальна кількість товару не завжди буде проданою споживачам, лишиметься запас. Тому, як і в проекті №1, будемо розрахувати загальну суму від продажу пива за умови збуту 70% товару.

Дохід від реалізації продукції 70% збутого товару розраховуємо наступним чином:

Загальний обсяг пива, який буде проданий, складатиме 70% від 1 080 000 літрів, тобто

$$70\% * 1\,080\,000 = 0.7 * 1\,080\,000 = 756\,000 \text{ літрів}$$

$$\text{Отже, обсяг проданого пива} * \text{Вартість одного літра} = \\ 756\,000 * 65 \text{ грн} = 49\,140\,000 \text{ грн.}$$

Дохід від реалізації виготовленої нами продукції складає 49 140 000 грн., але в нас залишається наш запас у вигляді 324 000 літрів продукції, що також приносить нам дохід при збуті 11 340 000, тобто при збуті 100% пива ми отримуємо дохід 21 060 000 грн.

З огляду на те, що ставки дисконту за 2022-2023 роки становить 25%, проведитимемо розрахунки згідно з нормою облікової ставки Національного банку.

Продисконтуємо грошові надходження за проектом №1:

$$2.75 / (1.25)^2 + 2.75 / (1.25)^3 + 2.5 / (1.25)^4 + 2.5 / (1.25)^5 = \\ 1.76+1.4+1.04+0.81 = 5.01;$$

Також за дисконтуємо грошові надходження проекту №2:

$$2.3 / (1.25)^2 + 2.5 / (1.25)^3 + 2.5 / (1.25)^4 + 2.5 / (1.25)^5 = 1.4 + 1.28 + 1.04 + 0.81 = 4,53.$$

Необхідно продисконтувати витрати ІСт за проектами, розпочнімо з Проекту №1:

$$2.8 / (1.25) + 2.75 / (1.25)^2 + 2.75 / (1.25)^3 = 2.24 + 1.76 + 1.4 = 5,4;$$

Дисконтуємо витрати за проектом №2 :

$$2.5 / (1.25) + 2.5 / (1.25)^2 + 1.7 / (1.25)^3 = 2 + 1,6 + 0,87 = 4,47$$

Чистий приведений прибуток:

$$\text{Проект №1: } 5.01 - 5,4 = -0,39$$

$$\text{Проект №2: } 4,53 - 4,47 = 0,06$$

Індекс рентабельності інвестицій:

$$\text{Проект №1: } 5.01 / 5.4 = 0.93$$

$$\text{Проект №2: } 4.53 / 4.47 = 1.01$$

На кожен вкладену гривню з проекту 1 отримують 0.93 , а з проекту 2 – 1.01, посилаючись на наявні дані, проект 2 є вигіднішим, розгляньмо далі таблицю 3.5 та наступне продовження розрахунків.

Розрахуємо NPV за початковими одноразовими інвестиціями:

$$\begin{aligned} \text{Проект 1: } & 200/1.25 + 600/(1.25)^2 + 1000/(1.25)^3 + 1200/(1.25)^4 + 1800/(1.25)^5 = 160 + 384 + 512 + 500 + 590 = 2146 \text{ тис} \\ & \text{грн} - 2800 = -654 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Проект 2: } & 600/1.25 + 200/(1.25)^2 + 1200/(1.25)^3 + 1400/(1.25)^4 + \\ & 1800/(1.25)^5 = 480 + 128 + 614 + 583 + 590 = 2395.16 \text{ тис грн} - 25000 = -104,83 \text{ тис} \\ & \text{грн.} \end{aligned}$$

Розрахуємо PI:

$$\begin{aligned} \text{Проект 1: } & 200/1.25 + 600/(1.25)^2 + 1000/(1.25)^3 + 1200/(1.25)^4 + \\ & 1800/(1.25)^5 = 160 + 384 + 512 + 500 + 590 = 2146 \text{ тис грн} / 2800 = 0.76 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Проект 2: } & 600/1.25 + 200/(1.25)^2 + 1200/(1.25)^3 + 1400/(1.25)^4 + \\ & 1800/(1.25)^5 = 480 + 128 + 614 + 583 + 590 = 2395.16 \text{ тис грн} / 2500 = 0.95 \end{aligned}$$

В результаті нашого дослідження та теоретичних розрахунків ми можемо зробити висновок, що компанія потребує модернізації та автоматизації для отримання вищих прибутків. Також їй необхідно скоригувати свої торгові точки, щоб швидше реалізовувати продукцію та досягати цільових показників прибутку, які покривають витрати.

Загалом, ця позиція ґрунтується на тезі, що зосередження стратегії компанії на скороченні витрат призведе до створення додаткової ресурсної бази, яка допоможе компанії реалізувати свій потенціал шляхом впровадження інноваційних рішень.

Фактично, в роботі доведено, що скорочення непотрібних витрат на підприємствах призводить до формування певної ресурсної бази, необхідної для реалізації підприємств на ринку, шляхом модернізації обладнання для розкриття потенціалу підприємств, реформування стратегії управління підприємством та підвищення рівня інноваційного менеджменту на підприємствах, показати, що це може призвести до перемоги над конкурентами, завоювання довіри споживачів на ринку та максимізації прибутку. Стратегії управління витратами на підприємствах є важливим елементом фінансового менеджменту і спрямовані на ефективне використання ресурсів, зниження витрат і підвищення прибутковості [35].

Інноваційний менеджмент на підприємствах немислимий без технологічних інновацій. Впровадження технологічних інновацій - це процес впровадження нових або вдосконалених методів виробництва, а також надання продуктів і послуг. Технологічні інновації також можуть включати автоматизацію виробництва, оптимізацію процесів, використання нових технологій або інші зміни, спрямовані на ефективне використання ресурсів і зниження витрат [29].

Розрахунок ліній виробництва алкогольних напоїв з модернізованим напівавтоматичним обладнанням допомагає компаніям виробляти, розливати, закупорювати, етикетувати продукцію швидше та ефективніше, що,

безумовно, призводить до збільшення обсягів виробництва, а у випадку налагоджених дистриб'юторів - до збільшення чистого прибутку від продажів.

Економія витрат може здатися дивною, і про витрати йшлося в Розділі 2 цієї роботи, але висновок такий: старе обладнання потрібно утилізувати і повністю замінити новим. Будь-які скорочення персоналу, що відбуваються через автоматизацію виробничих ліній, зменшать витрати і дадуть змогу розвиватися, створюючи нові категорії робочих місць, які матимуть більш позитивний вплив на виробництво і реалізацію товарів. Витрати також зменшуються за рахунок того, що нове обладнання потребує значно меншої кількості ремонтів через припущення, що воно не ламається так часто, як старе обладнання. З даних про витрати можна побачити негативну динаміку витрат на ремонт. Той факт, що витрати на ремонт зростають, є дещо поганим і нетиповим, якщо ми хочемо побудувати успішну компанію з управління інноваціями.

Іншим значним внеском у скорочення витрат були б інвестиції в плантації (теплиці) для вирощування сировини, необхідної для виробництва. Дійсно, приклад Проекту 2 показує, що вирощування спеціальної сертифікованої сировини для цієї діяльності було б набагато вигіднішою інвестицією в інновації в компанії, враховуючи запуск нової лінії сучасного, екологічно чистого пива.

Звичайно, за бажанням компанії слід організувати нову рекламну кампанію. Варто інвестувати все більше і більше коштів у якість продукту і бажано уникати витрат на рекламу.

Необхідність встановлення чітких цілей і планів щодо витрат є подвійним пріоритетом. А саме, визначення максимально допустимих витрат на певні види діяльності та встановлення цілей щодо скорочення витрат та підвищення ефективності витрат є дещо непередбачуваним явищем, оскільки прогнози, як правило, не збігаються повністю з реальністю, що визначає необхідність для компаній готуватися до іншої величини - відхилення від прогнозованого значення.

Так, після успішної модернізації обладнання, тобто впровадження технологічних інновацій на підприємствах, можна скоротити кількість працівників, потреба в яких відпала внаслідок автоматизації обладнання. Ресурси, отримані в результаті запланованого скорочення чисельності персоналу, можна спрямувати на соціальні та кадрові інновації, тобто на покращення взаємодії та взаєморозуміння між працівниками та підприємством. Це може бути тимбілдінг, регулярні екскурсії по підприємству, мотиваційні брифінги, навчальні курси для окремих працівників, абонементи в спортзал і курси підвищення кваліфікації.

Соціальні та кадрові інновації можуть допомогти підтримати та підняти на вищий рівень внутрішню діяльність компанії. Навіть якщо зміни відбуваються завдяки рішенням, прийнятим працівниками, вони є такими ж творцями підприємства, як і його власники. Модернізація обладнання компанії - неминуча подія. Обладнання має властивість зношуватися, і коли настає час його амортизації, підприємці вирішують інвестувати в ремонт і технічне обслуговування замість планової купівлі-продажу нової виробничої техніки. Це проста філософія, що для того, щоб купити щось нове, треба спочатку продати старе, і якщо можна знайти покупця, який не купить його навіть за найнижчою ціною на ринку, то це слід зробити, і це тільки прискорить процес впровадження інновацій на підприємстві та покращить його управлінські характеристики.

Підприємства мають великий потенціал для розвитку. Сподіваємося, що ці практичні поради будуть застосовані на підприємствах, що їхня продуктивність зросте, а взаємодія з працівниками та клієнтами вийде на новий рівень.

3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства

Товариство розглядає інвестиційний проект – придбання нової технологічної лінії з дистиляту пивної сировини та випуску алкогольного напою. Загальний обсяг запланованої інвестиції становить 4500 тис. грн. Інвестиції передбачається фінансувати з таких джерел: 3 млн. ум. гр. од. планується отримати в кредит у двох банках:

- спеціалізований комерційний банк (СКБ) може надати 1 млн ум. гр. од. під 12% річних на сім років;
- у місцевому комерційному банку (МКБ) передбачається взяти в кредит 2 млн ум. гр. од, під 15% річних також на сім років (компанія планує сплачувати основну суму боргу рівними внесками);
- у зв'язку з економічною кризою у країні компанія не може фінансувати проект випуском облігацій, а тому збирається фінансувати 1 млн ум. гр. од., якого не вистачає, за рахунок власного капіталу, причому розраховує отримати віддачу від власних вкладених фінансових ресурсів в розмірі 30%.

Оборотні засоби звільняються по закінченні реалізації проекту; основна частина фінансових ресурсів інвестується в основні засоби, які повністю амортизуються протягом семи років (згідно з чинним законодавством України підприємство вважає за доцільне для цих основних засобів застосовувати прискорену амортизацію). Суми, отримані від ліквідації обладнання, покривають витрати на його демонтаж.

Інвестиційний проект, пов'язаний з придбанням нової технологічної лінії для виробництва пивної сировини та алкогольних напоїв, є важливим кроком для розвитку Товариства «Павлівський пивзавод». Обсяг запланованих інвестицій становить 4500 тис. грн., які передбачається фінансувати з різних джерел.

У даному проекті передбачено отримання кредиту в двох банках. Спеціалізований комерційний банк (СКБ) готовий надати кредит в розмірі 1 млн ум. гр. од. під 12% річних на семи років. Також, місцевий комерційний банк (МКБ) погодився видати кредит в розмірі 2 млн ум. гр. од. під 15% річних на той же строк. Підприємство планує сплачувати основну суму боргу рівними внесками.

Оскільки компанія не може залучити кошти шляхом випуску облігацій через економічну кризу в країні, вона планує фінансувати невивантажену суму в розмірі 1 млн ум. гр. од. за рахунок власного капіталу. Компанія очікує отримати віддачу від своїх вкладених фінансових ресурсів у розмірі 30%.

При реалізації проекту, оборотні засоби будуть звільнені, що є важливим позитивним фактором. Основна частина фінансових ресурсів буде інвестована в основні засоби, які повністю амортизуються протягом семи років згідно з чинним законодавством України. Використання прискореної амортизації для цих основних засобів є доцільним.

Окрім того, при ліквідації обладнання, отримані кошти будуть використані на покриття витрат на його демонтаж.

Такий інвестиційний проект має кілька переваг і обґрунтувань.

По-перше, впровадження нової технологічної лінії підвищить якість продукції, що позитивно позначиться на задоволенні потреб споживачів і збільшить конкурентоспроможність підприємства.

По-друге, збільшення виробничих мощностей дозволить зростання обсягів виробництва та розширення ринків збуту.

По-третє, отримання кредиту від банків та використання власних фінансових ресурсів забезпечить необхідні кошти для реалізації проекту.

Нарешті, оптимізація використання оборотних засобів та правильне фінансування дозволить зменшити фінансові ризики і забезпечити стабільність діяльності підприємства.

Враховуючи всі ці фактори, інвестиційний проект з придбання нової технологічної лінії є доцільним та перспективним для Товариства

«Павлівський пивзавод». Він сприятиме розвитку компанії, покращенню якості продукції та забезпеченню конкурентоспроможності на ринку.

Рішення про застосування прискореної амортизації основних засобів (ОЗ), придбаних після 1 січня 1997 р., за третьою групою платник податку може прийняти самостійно за встановленими нормами (із розрахунку на календарний рік): Перший рік експлуатації – 15% первісної вартості ОЗ (збільшений на суму витрат, пов'язаних із поліпшенням таких засобів); другий – 30%; третій – 20; четвертий – 15; п'ятий – 10; шостий – 5; сьомий рік – 5% (у цьому прикладі ми не враховуємо можливі знижуючі коефіцієнти). При цьому прискорена амортизація не може застосовуватися платником податку, який займає монопольне положення на ринку або випускає продукцію, на яку введено регульовані державою ціни.

Через постійні зміни в законодавстві, яке регулює процес нарахування амортизації при плануванні грошових потоків, завжди необхідно здійснювати відповідний моніторинг податкового регулювання. Як уже зазначалося вище, у деяких прикладах та задачах для самостійного розв'язання ми зробили припущення щодо амортизації, щоб зменшити арифметичні розрахунки.

Впровадження дистилятора для очищення води та виробництво міцного алкогольного напою з пивної сировини може мати значну економічну вигоду для вашого підприємства. Нижче наведено деякі пропозиції та обґрунтування щодо цих економічних переваг:

1. Розширення асортименту продукції. Введення нового продукту, яким є міцний алкогольний напій, дозволить підприємству диверсифікувати виробництво і розширити ваш асортимент продукції. Це може привести до привабливішої пропозиції для споживачів і відкриття нових ринків збуту.
2. Підвищення прибутковості. Міцні алкогольні напої зазвичай мають вищу ціну, ніж пиво, що може позитивно вплинути на прибутковість ТОВ «Павлівський пивзавод». Введення нового продукту дозволить отримувати додаткові доходи і підвищити маржинальну прибутковість.

3. Використання внутрішніх ресурсів. Зазначене підприємство вже володіє потрібною сировиною для виробництва міцного алкогольного напою - пивним солодом і хмелем. Воно також може ефективно використовувати ці внутрішні ресурси, що знижує залежність від закупівель зовнішньої сировини і знижує витрати.
4. Залучення нових клієнтів і розширення ринків. Виробництво міцного алкогольного напою може привернути нових клієнтів, які шукають альтернативу пиву. Підприємство зможе зайняти свою нішу на ринку і привернути нові сегменти споживачів, що дозволить вам розширити ринкові можливості і збільшити обсяги продажу.
5. Удосконалення виробничих процесів. Впровадження дистилятора для очищення води може поліпшити якість продукції та ефективність виробничих процесів. Чиста вода є ключовим компонентом виробництва алкогольних напоїв, і її якість може вплинути на смак і якість продукту. Використання дистилятора допоможе забезпечити стабільну якість води та покращити процеси дистиляції.
6. Використання власного капіталу. Залучення 1 млн ум. гр. од. від власного капіталу з дочірнього підприємства, при очікуваній віддачі 30%, дозволить знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування і зберегти на відсотках, які довелося б платити при отриманні кредитів у банків.

Враховуючи ці фактори, впровадження дистилятора та виробництво міцного алкогольного напою може принести значну економічну вигоду ТОВ «Павлівський пивзавод». Підприємство отримає можливість розширити асортимент продукції, підвищити прибутковість, використовувати внутрішні ресурси, залучити нових клієнтів і поліпшити виробничі процеси. Прийняття рішення щодо введення цього нового напрямку виробництва може бути важливим кроком для розвитку підприємства і забезпечить стійкий ріст у майбутньому.

Висновки до розділу 3

Забезпечення господарської діяльності підприємства є важливим для його успішності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Відповідне забезпечення дозволяє підприємству ефективно використовувати ресурси, оптимізувати витрати, управляти ризиками, забезпечувати якість продукції або послуг, залучати і утримувати клієнтів, розширювати ринки та досягати поставлених цілей.

Міжнародний досвід вдосконалення господарської діяльності підприємства включає різноманітні підходи та напрями, які використовуються компаніями з усього світу для покращення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Україна також має потенціал для вдосконалення забезпечення господарської діяльності підприємств і розвитку економіки в цілому.

Враховуючи специфіку пивоварної промисловості, важливо регулярно аналізувати ринкові тенденції, споживчі уподобання та використовувати новітні технології та інновації для покращення продукту та ефективності виробництва.

У сучасному глобалізованому світі, де конкуренція на ринку набуває все більшого значення, удосконалення господарської діяльності стає необхідним для виживання та успіху підприємств у будь-якій галузі. ТОВ «Павлівський пивзавод» не є винятком, але його актуальність і важливість стосуються не лише забезпечення власного існування, але й становлять значний внесок у розвиток галузі та економіки в цілому.

Проведений аналіз показав, що підприємство у 2022 році отримало збиток від звичайної діяльності, що стало наслідком скорочення обсягів реалізації продукції та зростанням собівартості виготовлення продукції. З метою активізації господарської діяльності підприємства пропонуємо йому розпочати випуск принципово нової продукції, а саме алкогольного напою,

який буде виготовлятися методом дистилювання з пива (пропонуємо назву даного напою: “Павлівський пивний дар”).

Компанія потребує модернізації та автоматизації для отримання вищих прибутків. Також їй необхідно скоригувати свої торгові точки, щоб швидше реалізовувати продукцію та досягати цільових показників прибутку, які покривають витрати.

Впровадження дистилятора та виробництво міцного алкогольного напою може принести значну економічну вигоду ТОВ «Павлівський пивзавод». Підприємство отримає можливість розширити асортимент продукції, підвищити прибутковість, використовувати внутрішні ресурси, залучити нових клієнтів і поліпшити виробничі процеси. Прийняття рішення щодо введення цього нового напрямку виробництва може бути важливим кроком для розвитку підприємства і забезпечить стійкий ріст у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Господарська діяльність відноситься до сукупності дій, процесів та операцій, які здійснюються підприємствами, організаціями або фізичними особами з цілю виробництва, обміну, збуту товарів та послуг, отримання прибутку, задоволення потреб споживачів і забезпечення економічного розвитку. Основною метою господарської діяльності підприємства є задоволення потреб споживачів шляхом виробництва і надання товарів та послуг.

Господарська діяльність є важливою складовою економічного розвитку, вона сприяє створенню вартості, забезпечує зайнятість, сприяє розвитку ринків і споживчих потреб, а також сприяє підвищенню життєвого рівня суспільства.

Вид господарської діяльності може включати певну галузь економіки, наприклад, промисловість, сільське господарство, торгівлю, фінанси, послуги тощо. Також можуть бути встановлені більш конкретні види, такі як виробництво харчових продуктів, автомобільна промисловість, оптова торгівля тощо.

Класифікація за видами господарської діяльності є важливою для статистичного аналізу, урядових звітностей, регулювання та інших економічних цілей. Вона допомагає у розумінні розподілу ресурсів, конкуренції між підприємствами та визначенні специфічних вимог і регуляцій для кожного виду господарської діяльності.

Наразі фінансовий стан підприємств оцінюється за допомогою таких ключових показників, як прибуток та рентабельність, які визначають економічну стійкість підприємства. У загальному вигляді стійкість господарюючого суб'єкта означає, що господарська діяльність досягає очікуваних результатів в умовах даної економічної системи.

Механізм забезпечення господарської діяльності підприємства - це комплекс взаємопов'язаних елементів, процесів та інструментів, які

спрямовані на ефективне функціонування підприємства, досягнення його цілей і забезпечення стабільного розвитку.

Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства включає ряд взаємопов'язаних етапів та процесів. Функціонування механізму забезпечення господарської діяльності підприємства є постійним циклічним процесом, який дозволяє підтримувати ефективність та стабільність діяльності підприємства в умовах змінного середовища.

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідних критеріїв ефективності та формуванням системи показників. Для визначення загальної ефективності підприємства необхідно враховувати низку факторів. Можна створити показники ефективності для кожного виду ресурсів або для всіх ресурсів разом. Розраховані показники порівнюються з показниками попереднього періоду, який називається базовим періодом, або з новими значеннями норми прибутку на капітал на ринку.

Оцінки ефективності можуть проводитися для конкретних цілей (оцінка розвитку бізнесу, оцінка доцільності капітальних вкладень), для конкретних споживачів такої інформації (власників, менеджерів та іншого персоналу підприємства), для конкретних рівнів всередині підприємства (можна оцінювати ефективність діяльності підприємства в цілому, або ефективність використання конкретної групи його активів), проводиться на підприємствах різних розмірів та організаційно-правових форм, в публічних компаніях (цінні папери яких обертаються на ринку) та в приватних компаніях.

На практиці не завжди потрібно визначати результати всіх ресурсів. Деякі підприємства визначають ефективність тих чинників, які вважаються придатними показниками діяльності й успіху підприємства. Визначення загальної ефективності може бути сформульоване як зосередження на обмеженій кількості ресурсів, які в результаті вказують на успіх підприємства.

Аналіз показників діяльності підприємства є важливим інструментом для оцінки його ефективності, фінансового стану та загальної продуктивності. Цей аналіз дозволяє зрозуміти, як підприємство функціонує, визначити його сильні та слабкі сторони, а також зробити висновки щодо досягнення стратегічних цілей. Один з ключових аспектів аналізу показників діяльності підприємства - фінансовий аналіз. Він включає оцінку фінансових результатів підприємства, таких як прибуток, рентабельність, ліквідність та платоспроможність. Це дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, його здатність до сплати зобов'язань та забезпечення подальшого розвитку. Розглядаючи діяльність підприємства, насамперед необхідно проаналізувати основні техніко-економічні показники, щоб визначити поточний стан підприємства та перспективи його подальшого розвитку.

Проаналізувавши показники можна стверджувати, що підприємство зосереджує свої зусилля на забезпеченні фінансової стійкості та здійсненні інвестиційних заходів для розвитку. При цьому, важливо аналізувати причини від'ємних грошових потоків від операційної діяльності та розглядати можливі шляхи покращення фінансового стану підприємства, такі як збільшення обсягів продажу, зниження витрат або оптимізація процесів виробництва.

Зміна структури грошових потоків, зокрема збільшення додатніх потоків від операційної та інвестиційної діяльності, може вказувати на зростання прибутку підприємства, ефективне управління витратами та здійснення успішних інвестиційних проектів. Це може свідчити про поліпшення конкурентоспроможності компанії та розвиток нових джерел доходу.

Оцінка високої якості управління компанією може бути результатом професіоналізму та ефективності керівного персоналу. Управлінські команди, які вміло керують фінансовими ресурсами, оптимізують бізнес-процеси та розвивають стратегічні напрями, здатні досягти позитивних фінансових результатів. Така оцінка свідчить про впевненість і довіру в діяльність підприємства з боку зовнішніх спостерігачів або аудиторських організацій.

Є важливі зрушення в грошових потоках компанії. Зменшення витрат та ефективне управління дозволили підприємству збільшити чистий грошовий потік, що вказує на його стабільність та здатність генерувати прибуток.

Загалом, позитивні зміни в структурі грошових потоків та висока оцінка управління підтверджують успішний розвиток та стабільність підприємства у 2021 році. Важливо продовжувати вдосконалювати стратегії та діяти на основі цих позитивних результатів для забезпечення подальшого успіху та стійкого зростання компанії у майбутньому.

Аналіз показників ліквідності показує, що вони покращилися і відповідають критеріям. У 2022 році компанія демонструє фінансово стабільну ситуацію, але через дефіцит коефіцієнт рентабельності має від'ємне значення і компанії необхідно впроваджувати необхідні реформи, щоб уникнути збитків у наступні роки.

Компанія мала невеликий переважний обсяг короткострокової кредиторської заборгованості порівняно з короткостроковою дебіторською заборгованістю. Це може свідчити про те, що компанія має достатню ліквідність та здатність отримувати платежі вчасно.

Компанія успішно використовує свої оборотні активи для отримання прибутку. Високий рівень рентабельності оборотних активів говорить про ефективне управління активами, оптимальне використання ресурсів та високий рівень продуктивності.

Ліквідні активи становлять велику частку в загальній валюті балансу. Це найбільш ліквідна частина капіталу, і від її стану та раціонального використання значною мірою залежать результати діяльності та фінансовий стан компанії. Аналіз таблиць свідчить про загальне зниження ефективності використання всіх наявних ресурсів, незалежно від їхнього джерела. До позитивних змін можна віднести збільшення оборотності запасів, тобто прискорення реалізації продукції у 2022 році, та збільшення оборотності кредиторської заборгованості, тобто прискорення погашення боргів, що покращує імідж компанії та довіру інвесторів і кредиторів, що призводить до

покращення фінансового стану. Це можна розглядати як результат покращення корпоративного іміджу та довіри інвесторів/кредиторів.

З іншого боку, з негативного боку, спостерігається зниження оборотності оборотного капіталу, зниження оборотності дебіторської заборгованості, зниження інвестованого капіталу та зниження оборотності власного капіталу (менше коштів використовується для виробництва або взагалі не використовується).

Забезпечення господарської діяльності підприємства є важливим для його успішності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Відповідне забезпечення дозволяє підприємству ефективно використовувати ресурси, оптимізувати витрати, управляти ризиками, забезпечувати якість продукції або послуг, залучати і утримувати клієнтів, розширювати ринки та досягати поставлених цілей.

Міжнародний досвід вдосконалення господарської діяльності підприємства включає різноманітні підходи та напрями, які використовуються компаніями з усього світу для покращення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Україна також має потенціал для вдосконалення забезпечення господарської діяльності підприємств і розвитку економіки в цілому.

Враховуючи специфіку пивоварної промисловості, важливо регулярно аналізувати ринкові тенденції, споживчі уподобання та використовувати новітні технології та інновації для покращення продукту та ефективності виробництва.

У сучасному глобалізованому світі, де конкуренція на ринку набуває все більшого значення, удосконалення господарської діяльності стає необхідним для виживання та успіху підприємств у будь-якій галузі. ТОВ «Павлівський пивзавод» не є винятком, але його актуальність і важливість стосуються не лише забезпечення власного існування, але й становлять значний внесок у розвиток галузі та економіки в цілому.

Проведений аналіз показав, що підприємство у 2022 році отримало збиток від звичайної діяльності, що стало наслідком скорочення обсягів реалізації продукції та зростанням собівартості виготовлення продукції. З метою активізації господарської діяльності підприємства пропонуємо йому розпочати випуск принципово нової продукції, а саме алкогольного напою, який буде виготовлятися методом дистилювання з пива (пропонуємо назву даного напою: “Павлівський пивний дар”).

Компанія потребує модернізації та автоматизації для отримання вищих прибутків. Також їй необхідно скоригувати свої торгові точки, щоб швидше реалізовувати продукцію та досягати цільових показників прибутку, які покривають витрати.

Впровадження дистилятора та виробництво міцного алкогольного напою може принести значну економічну вигоду ТОВ «Павлівський пивзавод». Підприємство отримає можливість розширити асортимент продукції, підвищити прибутковість, використовувати внутрішні ресурси, залучити нових клієнтів і поліпшити виробничі процеси. Прийняття рішення щодо введення цього нового напрямку виробництва може бути важливим кроком для розвитку підприємства і забезпечить стійкий ріст у майбутньому

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. (із змінами та доповненнями від 01.01.2020 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Антимонопольний комітет України. URL : <https://amcu.gov.ua/>
3. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. (із змінами та доповненнями від 31.03.2023 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 36, ст.164. (із змінами та доповненнями від 16.10.2020 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>
5. Закон України «Про захист економічної конкуренції» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 12, ст.64. (із змінами та доповненнями від 31.03.2023 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
6. Закон України «Про захист прав споживачів» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, № 30, ст.380. (із змінами та доповненнями від 19.11.2022 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122. (із змінами та доповненнями від 15.04.2023 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112. (із змінами та доповненнями від 06.05.2023 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
9. Аксьонова Т. М. Фінансові ресурси підприємства: оптимізація структури капіталу / Т. М. Аксьонова, Л. Г. Гулько // Сучасні підходи, методи і моделі в управлінні фінансами: II Всеукраїнської наук.-практ. конф.

- студентів та молодих вчених, 14-15 травня 2019 р. / МОНУ, Хмельницький нац. ун-т, Ін-т економіки та управління. – Хмельницький, 2019. – Т.2. – С. 7-8
10. – С. 162- 167.
 11. 2022. - № 8. - С.14-17
 12. Андрєєв, Максим. Протидія рейдерам у господарських відносинах / М. Андрєєв // Юрист&Закон. – 2023. – № 4. – Режим доступу: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA016369
 13. Багорка М. О. Використання статистичних і економіко-математичних методів при розробці маркетингових стратегій. XIX Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезота мікроекономічному рівнях» ОНЕУ (17-18 травня 2021 р. м. Одеса). С. 397–399.
 14. Березівська О.Я. Спеціалізація і концентрація як основа реалізації господарського механізму. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 17. С. 48–52.
 15. Бровін О.В., 2019. – 240 с.
 16. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємництва: навч. посіб. / Т. Г. Васильців, О.І. Іляш, Н.Г. Міщенко; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. – К.: Знання. 2018. – 446 с.
 17. Витвицький Я. С. Економіка підприємства : навч. посіб., практикум / Я. С. Витвицький, У. Я. Витвицька, Н. О. Гавадзин, Р. Р. Зелінський ; ред. Петренко В. П. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 306 с.
 18. Даценко Г., Коцеруба Н., Крупельницька І., Кудирко О., Лобачева І. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ. 2021. 416 с.
 19. Денежко К. А., Жиліна Ю. П. Аналіз підвищення рентабельності підприємств роздрібної торгівлі України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream>

20. Економіка підприємства : підруч. / за ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528с.
21. Економіка та підприємництво, 2018 р., № 3 (102). С. 99–104.
22. Економіко-математичні методи та моделі: оптимізація : навч.пос. [Електронний ресурс] / Вітлінський В. В., Терещенко Т. О., Савіна С. С. — К. : КНЕУ, 2017.- 189 с.
23. Зборовська О. М. Економічний механізм управління розвитком промислового підприємства // Інвестиції: практика та досвід. № 2. 2010. С. 24–27.
24. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. - К.: ЗАТ «СЛАВА», 1999. – 468 с.
25. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2020. – 152 с.
26. Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 388-393.
27. Калюга Е.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління.-К: Ельга, Ніка-Центр, 2006 – 360 с.
28. Кулинич, М. Взаємозв'язок суттєвих факторів у структурному моделюванні управління фінансовим результатом / М. Кулинич // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 426–429.
29. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. Агросвіт. – 2020. – № 15. – С. 67-73.
30. Літвінов О. С., Капталан С. М. Сутність та види механізмів в економіці. // Економіка та управління підприємствами : Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 6 (11) 2017. С. 146–149
31. Лук'янчиков О. М. Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця [Електронне видання] : монографія / О. М. Лук'янчиков ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2019. – 254 с.
32. Маглаперідзе, А. С. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч.

33. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава. 2021. – № 10. – С. 93-96.
34. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л. Г. Мельник. - К.: Університетська книга, 2012. - 874 с.
35. Мельник М. В. Комплексный экономический анализ: уч.пос. / М. В. Мельник, А.И. Кривцов, О.В. Горлова. - М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2014. - 368 с.
36. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. Посібник / В.О.Мец. — К.: КНЕУ, 2019 —132с.
37. Партин, Г. О. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г. О. Партин, Р. І. Заdereцька, О. В. Граціян // Ефективна економіка. – 2016. – № 1. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4754>
38. Піскун, А. В. Економічна сутність фінансового результату підприємства / А. В. Піскун // «Наукові перспективи (Naukovі perspektivi). – 2023. – № 2 (32). – С. 327-339.
39. Потенціал і розвиток підприємства : Електронний посібник / Л. Л. Ковальська, К. І. Оксенюк. – Луцьк : ЛНТУ, 2018. – Режим доступу: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0/
40. Потенціал підприємства: формування, управління та розвиток: колект. моногр. / [Прохорова В. В. та ін.; за заг. ред. Прохорової В. В.]. - Х.: НТМТ, 2020. - 319 с.
41. Прохорова, В.В. Потенціал підприємства: формування і оцінка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Прохорова, В. І. Чобіток. - Х.: НТМТ, 2020. - 211 с.
42. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Даровський Є.О.// Ефективна економіка, 2015. – № 4. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3976>

43. Романченко Т.В. Економіка підприємства : навчальний посібник / уклад. : Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик ; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». - Київ : [НаУКМА], 2018. – 302 с.
44. Савицька О.М. Ефективність діяльності та управління підприємством: Особливості використання теорії [Електронний ресурс] . - Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/57.pdf
45. Садеков, А.А. Ресурсний потенціал підприємств: навчальний посібник / А.А. Садеков. - Київ-Донецьк: Дон ДУЕТ. - 2008. - 462 с.
46. Саприкіна О.М. Аналіз стану та перспектив розвитку сільськогосподарського виробництва Тернопільської області / Саприкіна О. М. / Економіка та держава. – 2014.- №11. – С.58-62.
47. Сіменко, І.В. Фінансовий та управлінський аналіз підприємств: теорія та методологія: монографія / І. В. Сіменко, І. В. Гречина, Л. О. Ващенко; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. - Донецьк: Донбас, 2020. - 346 с.
48. Скриньковський, Р. М. Фінансовий стан підприємств: сутність, прийоми та методи проведення аналізу / Р. М. Скриньковський, Ж. В. Семчук // Економіка та держава. — 2021. — № 3. — С. 47-49.
49. Тешева Л. В. Основні засади формування механізму управління рентабельністю підприємства / Л. В. Тешева, В. В. Титаренко // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 27. – С. 31–35.
50. Шваб Л. І. Економіка підприємства : підручник / Л. І. Шваб. – К: Каравела, 2015. – 416 с.
51. Яхно Т. П. Методичні засади дослідження стану споживчого ринку в контексті оцінки розвитку національної економіки. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2019. № 2. С. 63–71.

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Баланс підприємства ТОВ «Павлівський пивзавод» за 2022 рік, тис. грн

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	385
первісна вартість	1001	0	744
накопичена амортизація	1002	0	359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	4387
Основні засоби:	1010	108192	97739
первісна вартість	1011	155779	156225
Знос	1012	47587	58486
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	78	78
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	336	173
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	108606	102762
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	40714	42134
Виробничі запаси	1101	9120	14029

Незавершене виробництво	1102	88	2025
Готова продукція	1103	20573	25867
Товари	1104	10933	213
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4298	10803
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2145	5652
з бюджетом	1135	1761	9101
у тому числі з податку на прибуток	1136	1760	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	127514	86785
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	207	1815
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2383	64706
Готівка	1166	17	4
Рахунки в банках	1167	2366	64702
Витрати майбутніх періодів	1170	367	137
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	3922	3372
Усього за розділом II	1195	183311	224505
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	291917	327267

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
-------	-----------	------------------------------	-----------------------------

I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4914	4914
Додатковий капітал	1410	10908	10908
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	630	630
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	98155	92215
Усього за розділом I	1495	114607	108667
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	64452	95320
Усього за розділом II	1595	64452	95320
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	10400	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	892	0
за товари, роботи, послуги	1615	10943	13668
за розрахунками з бюджетом	1620	4391	787
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	279	475
за розрахунками з оплати праці	1630	460	750
із внутрішніх розрахунків	1645	65175	100909
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1956	1779
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	18362	4912
Усього за розділом III	1695	112858	123280
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	291917	327267

Додаток Б

Фінансові результати діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод» за 2022 рік,

тис. грн

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	675212	655480
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(617166)	(545609)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	58046	109871
Збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	15249	1910
Адміністративні витрати	2130	(9714)	(19960)
Витрати на збут	2150	(15258)	(7294)
Інші операційні витрати	2180	(25248)	(8833)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	23075	75694
Збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2652	0
Інші доходи	2240	0	5300
Фінансові витрати	2250	(31432)	(31547)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(6)	(5344)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	44103
Збиток	2295	(5711)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-229	-8693
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	35410
Збиток	2355	(5940)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період
--------	-----------	-------------------	-----------------------

			попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-5940	35410

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	585995	526314
Витрати на оплату праці	2505	23717	23089
Відрахування на соціальні заходи	2510	8282	7538
Амортизація	2515	12255	10888
Інші операційні витрати	2520	41218	31766
Разом	2550	671467	599595

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	36930	36930
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	36930	36930
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.16	958.84
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.16	958.84
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2022 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	819916	745410
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	178	10
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	965	6439
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	21	30
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	59	31
Надходження від операційної оренди	3040	5	348
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	2003	2756
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(688595)	(557116)
Праці	3105	(17736)	(17931)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(9280)	(8626)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(21762)	(52690)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(7428)	(16883)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(9262)	(31294)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(5072)	(4513)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(11520)	(1851)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(1190)	(6814)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)

Інші витрачання	3190	(6635)	(5836)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	66429	104160
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	5320
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	12
Дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	3677	2480
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(7707)	(16362)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(5961)	(4713)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-9991	-13275
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	167215	332728
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	78222
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	162126	468143
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1926)	(33370)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	3163	-90563
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	59601	322
Залишок коштів на початок року	3405	2383	2061
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	2722	0
Залишок коштів на кінець року	3415	64706	2383

Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	-5940	0	0	-5940
Залишок на кінець року	4300	4914	0	10908	630	92215	0	0	108667

Баланс підприємства ТОВ «Павлівський пивзавод»
за 2021 рік, тис. грн.

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	100592	108192
первісна вартість	1011	137618	155779
Знос	1012	37026	47587
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	5394	78
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	419	336
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	106405	108606
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	85614	40714
Виробничі запаси	1101	9592	9120

Незавершене виробництво	1102	1318	88
Готова продукція	1103	72458	20573
Товари	1104	2246	10933
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	438	4298
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	5548	2145
за виданими авансами			
з бюджетом	1135	121	1761
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	1760
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	71274	127514
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	924	207
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2061	2383
Готівка	1166	13	17
Рахунки в банках	1167	2048	2366
Витрати майбутніх періодів	1170	4324	367
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	3877	3922
Усього за розділом II	1195	174181	183311
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	280586	291917

Продовження додатку Д

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4914	4914
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10908	10908
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	630	630
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62745	98155
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	79197	114607
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	64452
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	64452
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			

Короткострокові кредити банків	1600	0	10400
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	147137	892
за довгостроковими зобов'язаннями			
за товари, роботи, послуги	1615	15950	10943
за розрахунками з бюджетом	1620	7754	4391
за у тому числі з податку на прибуток	1621	6386	0
за розрахунками зі страхування	1625	396	279
за розрахунками з оплати праці	1630	615	460
за одержаними авансами	1635	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	26515	65175
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1886	1956
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1136	18362
Усього за розділом III	1695	201389	112858
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	280586	291917

Фінансові результати діяльності ТОВ «Павлівський пивзавод» за 2021 рік,**тис. грн**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	655480	684870
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-545609	-560981
Валовий: прибуток	2090	109871	123889
Інші операційні доходи	2120	1910	670
Адміністративні витрати	2130	-19960	-35221
Витрати на збут	2150	-7294	-10796
Інші операційні витрати	2180	-8833	-6782
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	75694	71760
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	5300	227
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-31547	-18809
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-5344	-7
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	44103	53171
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-8693	-11155
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	35410	42022

Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
-------------------------------------	------	---	---

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	35410	42022

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	526314	516047
Витрати на оплату праці	2505	23089	25161
Відрахування на соціальні заходи	2510	7538	7662
Амортизація	2515	10888	5477
Інші операційні витрати	2520	31766	33263
Разом	2550	599595	587610

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2021 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	745410	757843
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	10	1
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	6439	5272
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	30	35
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	31	12
Надходження від операційної оренди	3040	348	2
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	2756	11549
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(557116)	(744907)
Праці	3105	(17931)	(19740)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(8626)	(9050)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(52690)	(31934)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(16883)	(7755)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(31294)	(19970)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4513)	(4209)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1851)	(7451)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(6814)	(33854)

Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(5836)	(4183)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	104160	-76405
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	5320	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
Дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	2480	647
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(16362)	(15613)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(4713)	(1979)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-13275	-16945
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	332728	520516
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	78222	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	468143	408662
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(33370)	(16648)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-90563	95206
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	322	1856
Залишок коштів на початок року	3405	2061	205
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	2383	2061

Найменування статей	Одиниця вимірювання	Кількість	пляшкове		бочкове	
			Ціна	Сума	Ціна	Сума
Солод світлий	т	1,875	20833,33	39062,50	2033,33	39062,50
Хміль гранульований	кг	22,5	233,33	5249,93	233,33	5249,93
ВСЬОГО осн.сировини				44312,43		44312,43
Етикетка	м.шт.	20,54	350,0	3782,44		
Кронпробка	м.шт.	20,86	306,55	6394,63		
Пляшка	шт.	20484	7,35	150557,4		
Плівка т/у	кг	49,2	74,1667	3649,00		
Клей	кг	9,8	93,43	915,61		
вуглекислота	кг	110/250	14,16666	1558,33	14,16666	3541,65
Всього доп.сировини				166857,41		3541,65
Паливо		1050	11,16667	11725,00		11725,00
Електроенергія		1950	3,42811	6684,81		6684,81
Зарплата				31500,00		21500,0
Нарахування 22%				6930,00		4730,00
Загальногосподарські				15400,00		10400,00
Планова собівартість				283409,65		102893,89
Прибуток 15% 75%				42511,44		77170,42
Загальна вартість				325921,09		180064,31
Акциз				23928,0		23928,0
ПДВ				69969,82		40798,46
Вільна ціна				419818,91		244790,77
За 1л				41,98		24,48